Ion Heliade-Rădulescu

Zburătorul

poezii

Zburătorul

Ion Heliade Rădulescu

Editura Bestseller

Imagine: Petar Paunchev

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Sonet la anul 1830

Să ne deschiză lan se gătește
O viitoare unde intrăm,
Și pace, drepturi să-ntâmpinăm
Mai dinainte el ne vestește.

În fața porții und' așteptăm
Nădejdea dulce la toți zâmbește;
Epocă nouă ni se zărește,
De aci vremea să numărăm.

An rău din urmă trecutul fie,
Relele toate cu dânsul ție;
Răstriștea treacă, s-o numim vis.

Unirea, cinstea în români crească,
Dreapta reformă în veci trăiască...
Cheile sună... tot s-a deschis.

1829

Epigramă

Își pierde credința despota păpușă,
Ascuns, căci jurnalul îi ține-o mătușă
Ce zice c-aduce cu plată prea multă:
O rîde, n-o crede oricin-o ascultă.
Toți strig cînd văd moda d-aici că ea poartă,
Văz haina strămoșii d-un veac ce e moartă.

Elegie I. Trecutul

Aură scumpă ce pieptu-mi poartă,
Nume prea dulce ce glăsuiesc.
Și buza-mi, limba-mi se-nsuflețesc,
A vieții mele senina soartă!

Soție bună, îngerul meu,
Tovarăș vecinic, ce-o sfântă lege
Prin vecinici noduri vru să ne lege,
Din doi să facă un singur eu;

Chip ce ca fulger ce-n nor trăiește
Ș-alt nor d-atinge, atunci pe loc
Repede șarpe lucește-un foc,
Aprinde, arde tot ce-ntâlnește;

Astfel, îndată ce s-a ivit,
Lucește-n minte-mi, mă-nflăcărează,
Prin vine-mi repede circulează
Focul ce m-arde, și-s fericit.

Cerească, limpede fericire
Ce raiul naște, dar foarte rar,
L-Adam, la Eva întâiul dar
Ca să cunoască din nemurire!

Ești fericită, căci te iubesc,
Și-nflăcărata asta simțire
Este nectarul de îndulcire
Relelor toate ce mă-ntâlnesc.

Te iubesc, scumpă, dar de ce trece
Grabnica vreme iute la zbor?
Ia, și ne zice că e trecător
Tot, și-l împinge la mormânt rece.

P-ale ei aripi trecem și noi;
Pe nesimțite, ah, tinerețea
Zice: Adio!... și bătrânețea
Ne-arată drumul plin de nevoi.

Trece, dar vezi-o că e-nsemnată
D-amorul nostru, cel neînvins,
Singur e vecinic și neatins
De stingătoarea-i mână-ntrarmată.

Ici e minutul cel fericit
În care-amorul meu te zărește:
"Tinere,-mi zice, d-acum trăiește
Sub legea singură ce-am sfințit."

Ș-apoi cu binele se strecoară,
Se roagă; aspră, dar, tu-l gonești;
El cere pieptul, tu îl ferești...
Și-ndat' el inima împresoară.

O fură! zboară, și nu-l mai vezi:
Pe loc te pipăi, simți ce-ți lipsește,
O ceri, o cauți, ea se unește
Cu-a mea-mpreună, și tu oftezi.

Dincoaci eu mâna plin de sfială
Destăinuindu-mă o întinz,
Cer a ta mână, tremur, coprinz,
O strâng, mă strânge ea cu-ndrăzneală.

Și ochii noștri se rătăcesc,
Aprinși de flăcări se-ntunecează,
Se las, s-ardică, se luminează;
Tot e tăcere, toate vorbesc.

Inima saltă, pieptul ne bate,
Un foc pătrunde printr-amândoi;
Ascuns nu este nimic în noi,
Și faptă bună, și răutate.

Colo vezi lacrimile curgând
Într-o comoară ce le adună
Ca două râuri ce se-mpreună
C-un nume câmpurile-adăpând?

Dincol',o dulce d-amor zâmbire,
Ș-apoi necazurile sosesc:
Drumuri ghimpoase ni se gătesc,
Ceasuri amare de dăspărțire.

Munți ne desparte, zilele trec
Și n-au nici pace, nici mângâiere;
Posomorâte duc și durere,
Grămadă relele se întrec.

Dar iată ceasul de însoțire
Și necălcatul meu jurământ:
Credință, dragoste, crezământ
Jur ție-n sfânta noastră unire.

Și-ndată pacinicul Imeneu
Pe capul nostru mâna lui pune,
Și înțeleptele-i griji și bune
Însânuiește în pieptul meu.

Nod și mai tare dup-asta vine,
Minuturi sfinte sărbătorim:
Cerul ne face părinți să fim,
Brațele noastre acum sunt pline.

Numele tată de două ori
Coboară focul ce-n cer viază,
Ce p-a mea inimă văpăiază
Ca doi puternici flăcărați sori.

Doi fii făloasa-mi mână mângâie
Și strâns la pieptul meu îi lipesc,
Cu ei în brațe cerul slăvesc,
Și e plăcuta la cer tămâie.

Dar ca luceafărul de apus,
Care cu seara pe cer s-arată
Și când lucește, atunci și-ndată
Zice adio, piere, s-a dus!

Astfel nădejdea-mi cea mângâioasă,
Ce cu-al meu înger îmi răsări,
Atunci apuse când se ivi
În a mea inimă dureroasă.

Înger! cerescul meu serafin!
Ce-mi fuse oare a ta ivire?
Floare sau umbră, vis, nălucire?
Ah! izvor vecinic de lung suspin!

Din cer aicea ai fost o rază?
Cu vro solie ai fost pornit?
(Ca-ntr-al meu suflet cel amorțit
S-aduci căldura?) sau cu vro pază?

Slujba-ți în grabă ți-o împlinesti,
Și-mi dai o vecinică sărutare;
Ți-ndreptezi zborul făr-așteptare
Și iar la postu-ți drept te oprești.

. . . . . .

Iată-ne, soro, iată-ne dorul,
Omul și soarta lui ce-ntâlnim;
Folosul este să ne iubim,
Vremea să treacă, să stea amorul.

Ah, și trec toate, n-aștept și zbor:
La vânturi frunza cea fugătoare,
În mare unda cea plângătoare,
Omul la moarte mai grăbitor.

Vremea grăbește, e călătoare;
P-ale ei aripi grăbim și noi
La toamna vieții plină-n nevoi,
La bătrânețe tremurătoare.

Dar noi nevoia știm să-nlesnim:
Unde e pace nu e durere,
Dragostea-n sine e mângâiere;
Sosească ceasul, noi ne gătim.

Elegie II. Dragele mele umbre

Vederea voastră mă-nsuflețește,
Umbre mult scumpe ce mă căutați,
Și al meu suflet se liniștește
Când înainte-i vă arătați.
Cât e de dulce a voastr-ivire
La cel ce-așteaptă în amăgire
L-al nădejdii viclean zâmbit!
Faceți adesea să se strecoare
A voastre chipuri și mă-nfășoare
Cu vălul nopții cel liniștit.

Mi-ați dat ființa și-ntreaga fire,
Părinți, ce-n miezul zilei-ați apus;
D-atâtea chinuri, lungă mâhnire,
Al meu trist suflet jăli supus.
Voi ușurați-l, umbre-ndrăgite,
Voi din lăcașuri nelocuite
Pe fericire o îndemnați;
P-astă streină faceți să vie
Necunoscută mult mai mult mie;
Vă rog d-acolo o îndreptați.

Lina ta mână mă ușurează,
Tânără maică, și-nsuflețesc,
Sărutătura-ți mă înviază
Și din odihnă-ți mă-mpărtășesc.
Asupră-mi ochii tăi ațintează,
Plini de iubire nu lăcrimează;
Peste durere tu ai sărit!
Blând ei revarsă rază cerească;
Ah! p-a mea inimă ei citească,
Focul ei vază cel înmulțit.

Zâmbire plină de mângăiere,
Cât e de dulce când te ivești!
A fi de tine cu-apropiere
Este viața ce dăruiești...
Ah! auritu-ți păr fâlfâiește,
M-atinge, unda-i mă răcorește,
Cade p-obrajii-mi cei înfocați;
Și a mea ploaie de lăcrimare
Pe el se varsă cu-mbelșugare...
Ah! cine-mi șterge ochii-nmuiați ?...

Al meu părinte, ah, ce ivire!
Să vă văz iarăși eu însoțiți!
A voastre pasuri prin ce simțire
Nu se desparte? ah! voi iubiți?
Și fericire oare se poate
Fără iubire, ce nalță toate
Câte de dânsa se-nvrednicesc?
Dumnezeu oare ce este-n sine?
Dragoste, pace, marele bine.
Și-n cine oare drepții trăiesc?

Trista ta buză vreo zâmbire
Sau bucurie n-a cunoscut
În câtă vreme în despărțire
Asprimea soartei crud v-a ținut
Veselă-ți fața acum zâmbește,
Dragostea, pacea o-nsuflețește:
Vălul mâhnirii l-ai sfâșiat!
O jumătate lipsea din tine
Și-ntreg că nu ești simțeai în sine.
Străin, dar iată, te-ai împăcat!

În acea lungă întristăciune,
În acea vreme de tânguit,
Peste durere, amărăciune
Nu cumva, oare, ți-am grămădit?!...
A!!! o-ngrijire cu voi urmează!

Unire, pace vă îndreptează,
Înger d-aproape străjuitor!
Ochiul de tată nu s-amăgește.
Ah! al meu sânge vă însoțește!
Virgil! tu, scumpe fiu ș-al meu dor!

Te-aruncă-n brațe-mi, strâns te lipește
Și luminează-mi sânul cel stins!
Dă-mi sărutare ce bălsămește
Inima-mi arsă ce mi-ai aprins.
A mele pasuri ne-ncredințate,
De sarcin'anilor greuiate,
De al tău reazem tu le-ai lipsit:
Părinții-mi dară povățuiește,
Du-i la lumina ce nu sfințește,
Fii lor tovarăș nedezlipit.

Umbre mult drage!... ah, puțin stați!
Veniți adesea, mă cercetați:
Ceasul îmi este necunoscut;
Pe lângă mine des vă aflați,
Când m-oi desface de acest lut
În brațul vostru să mă luați.

1830

Cântarea dimineții

Cântarea dimineții
Din buzi nevinovate
Cui altui se cuvine,
Puternice Părinte,
Decât ție a da?

Tu ești stăpân a toate,
Tu ești preabunul tată;
A ta putere sfântă
Făptura ține-ntreagă,
Ne ține și pe noi.

În inimă,-n tot omul
Tu ai sădit dreptatea,
Unirea și frăția,
Tu conștiința scumpă,
Tu bun ce-avem ne-ai dat.

P-aceste saduri sfinte
Răcoritoare ploaie
De adevăr să pice,
Să crească, să dea rodul,
Să fim preafericiți.

Îndreptătorul lumii,
Tu ai slăvit noroade,
Le-ai dat tu legi preasfinte
Ce țin aceste saduri;
Slăvește și pe noi!

Ș-aceste legi prea drepte
Orice norod le calcă,
Sau care nu le știe,
Cade, ruini rămâne,
Se face neștiut.

Din slava strămoșească
De am căzut, ne nalță;
De am uitat unirea
Ce-i întărea în toate,
Acum ne fă uniți.

Să știm c-avem dreptate,
Să știm ce, cine suntem,
Ș-așa să nu se uite
O nație slăvită
Ce-am fost și ce-am fi noi.

Cu toții, dară, ție
Cântăm cântare nouă;
În flacăra unirii
Întindem mâini la tine,
Rugăm să ne-nsoțești.

Ne luminează mintea
Să te cunoaștem, bune,
Să știm că ne ești tată,
Să te cântăm mai bine,
Ș-așa să ne-mpăcăm.

1830

Sonet

Inimă și suflet, simțire-ngerească
Ca-a produs pământul ca să dovedească
Legătura care cu ceru-l unește !
Nevinovăția cînd binevoiește.

La oameni blîndețea-i să mărturisească,
Atunci se-mprumută fața ta cerească.
Rază de misteruri ce blînd strălucește
În seninu-albastru ce-n ochii-ți domnește !

Poate fericirea mai dulce să fie
Și decît ființa-ți ce nădejdea-nvie?
Și cînd înviază, lin, mîngîitor,

Cît căutătura-ți altceva mai are?
Tu, a omenirii ș-a sexului floare !
De ce nu petrece ș-în... loc gemător?

La moartea lui Cârlova

O, lira mea, suspină! al tău glas plin de jale
În umbră să răsune, să geamă la mormânt:
Cârlova nu mai este!!! suspină p-a lui cale
Și fă să se audă pe aripe de vânt:

"Cârlova nu mai este! și lira-i a-ncetat!"

O, tânăr cântărețe! pasăre trecătoare!
Abia te-ntraripaseși, abia dulcele-ți glas
Chema să te audă pe craca săltătoare
Pe călători, și-ndată, oprindu-le-a lor pas,

Țintind a lor vedere... tu zbori și i-ai lăsat!

Tu ai urât o țară unde puțini ascultă
Sau unde-a ta cântare cu ei nu însoțești;
Încă trăind, tu viața o petreceai mai multă
Sorbit în armonia a cetelor cerești,

Unde ostaș d-aicea acol-ai și grăbit.

Sub tânăra ta mână, degetele-arzătoare,
Acum se-nfiorează liră de serafimi;
Asculți tu alte imnuri, începi altă cântare
Și-ndemni tu alți războinici, vitejii heruvimi,

Și alt post mai cu slavă ți-a fost ție gătit.

Acolo-ți era locul al tău de moștenire:
Poetul aci este străin și călător;
Astfel vulturul mândru din nalta sa privire
Parcă ar zice lumii din marele său zbor:

Pământul mi-este leagăn, dar locuiesc în cer.

O, fenomen ce-n veacuri abia când se ivește,
O, stea care răsare chiar într-al său apus!
Ce fu a ta lucire? Și ce ne prevestește?
Ce înger te întoarce? Ce înger te-a adus?

Și cum se pun acelea care cu tine pier?

De unde ești, ascultă jelinda mea cântare,
Vezi lacrima ce pică pe scumpul tău mormânt.
În ceasul după urmă, în cea d-aici plecare
Iubiții-ți fără mine, cu cei ce nu mai sânt,

Văzură cum ți-iei zborul, și tuciul trist vestea.
. . . . . .

Și eu sunt ca metalul ce plânge după tine,
Prin focuri de durere trecut și lămurit,
Și patimile repezi izbind inima-n mine,
Fiștecare scoate un sunet osebit,

Care-astupat mugește, se-neacă iar în ea.

Lutoasa mea ființă aci se zăbovește,
Dar eu sunt după tine, pe urmă-ți te-nsoțesc;
Râvna p-ale ei aripi acolo mă răpește
Și soarta ta cea lesne în veci eu o doresc,
Dar... plumbul datoriei mă trage iară jos.

Cu care legătură afirea mea se-ntină,
Întocmai ca ștejarul adânc rădăcinat?!
Vântul când se răscoală, el geme și suspină,
Trosnește și răstoarnă orice l-a-nconjurat,

Și tot ce mai rămâne privește dureros.
Vai! iată a mea soartă, și cât de povăroasă!
Iar tu ai fost ca floarea acea primăvăroasă
Ce-o smulge,-o ia zefirul, și-și las-al său miros.

1831

Serafimul și heruvimul

Blând serafim! o, înger! ce este-a ta solie?
Care îți este slujba? Ce vrei aicea jos?
Pacea vestești tu lumii? Pacea aduci tu mie?
Ce flăcări pui în sânu-mi, o, serafim frumos?!

Ochii tăi... e seninul,
Buza ta e zâmbirea,
Fața ta e blândețea,
Ca pieptu-ți nu e crinul;
Dragoste ți-e privirea,
Totul ești frumusețea.

Ființa-ți luminează,
Mărirea te-nconjoară,
Liniștea te-nsoțește:
Pasu-ți de naintează,
Slava-mprejuru-ți zboară,
Preajma-ți pace vestește.

Frumos serafim! îmi place
La tine a mă uita,
În ochii tăi a căta;
Lumina lor este lină!
În ochi-mi izbește plină
Blânda lor, senina pace.

Tu mă înveți cântarea,
Tu îmi însufli pieptul,
Tu îmi arăți cărarea
Care merge d-a dreptul
La fiica armoniei.

Lira ta e cerească,
Glasul ei m-aripează,
Ființa-mi pământească
În zborul său cutează
La scaunul veciei.

Și-n somnu-mi, și aievea ființa-ți mă-nsoțește;
Chipu-ți mi-e fațt-oriunde, în preajma mea el zboară
Din soare se repede, din lună strălucește,
După pământ se nalță, din ceruri se coboară.

Pe la fântâni m-așteaptă, cu unda se răsfrânge,
Cu frunza îmi șoptește, cu zefirul suspină,
Cu valea îmi răspunde, cu patima mea plânge,
Cu dealul se înalță, cu câmpul se alină.

Cu floarea se dă-n leagăn, cu iarba undoiază;
Livedea îl arată, dumbrava-l subascunde;
În ziuă și în noapte, la umbră și în rază
Nu e nălucă,-mi spune, mă mângâie oriunde.

Durerea mi-o adoarme, lacrima el mi-o șterge,
Și pe pământ, și-n ceruri nădejdea mi-o arată.
Cu glasul conștiinței el înainte-mi merge,
Blând, dulce, vesel; ș-aspru nu l-am văzut vrodată.

Frumoși îți sunt ochii! frumoasă ți-e fața!
Frumos îți e zborul, o, înger ceresc!
Și de-mi este dragă, de-mi place viața,
E d-ast sfânt nesațiu ca să te privesc.

Fie ca-n veci astfel s-am a ta ființă!
Fața ta să-mi râză până la mormânt,

Ochii-ți să-mi aprinză supusa-mi credință,
Lumina-ți lucească la slabu-mi cuvânt!

Când va bate ceasul întoarcerii mele,
Când la judecată mă voi arăta
(Momente ce omul le simte mai grele),
Tu ș-atunci, o, înger, dar! mă vei urma!

* * *

Războinice, viteze, heruvim înfocate,
Împlinitor prea strașnic urgiilor cerești!

Repede înger!

Ochii tăi scânteiază,
Brațul tău e puterea,
Sabia-ți flăcărează,
Cruntă îți e vederea,

Fața ta e fior!

În urmă-ți e dreptate,
În preajmă-ți strășnicia;
Glasul tău mă străbate,
Totul ești vitejia

Și fulger arzător!

Heruvim! mă-nfiorează
Înmulțita ta vedere,
Mulții tăi ochi priveghează
Ca singura prevedere.

Eu te văz, și mă sfiesc.

Inima-mi nu te urăște,
Tremură l-a ta ivire
Și-n adâncul ei se naște
O fioroasă cinstire,

Un foc arzător, ceresc!

Eu văz în tine pe-mplinitorul
Acelei drepte urgii cerești,
Eu văz în tine pe păzitorul
Vechii răstriște cei strămoșești.

Astfel al lumii bătrânul Tată
Din pomul vieții c-a cutezat,
L-a fericirii poartă-ncuiată
Plângea păcatu-i cel neiertat.

Tu-mi oprești raiul, mi-aduci aminte
A mea greșeală, și mă-ngrozesc!
Limba ta tace, n-auz cuvinte,
Dar îți ard ochii, ei îmi vorbesc.

Când viforul se scoală, când cerul se mânie,
Când negura se-ntinde, când norii se-mpletesc,
Când focul șerpuiește d-a lungul în tărie
Cu fulgerul, atuncea cu groază te privesc.

Când marea se răscoală, volbură-ntărâtată,
Când undele-i muginde se nalță spumegând,
Ființa-mi ca o barcă de cuget spulberată
Pe fiește stâncă te vede amenințând.

Și când fumegă munții, vulcanul când turbează,
Când flăcări rotitoare până la ceruri zbor,
Când tremură pământul, văzduhul scânteiază,
Al meu suflet te vede în orice meteor.

Pe orice spăimântează ș-amenință viața,
În orice loc de groază, acolo te zăresc:
Ca tunetul ți-e glasul, ca fulgerul ți-e fața!
Fulger în mine trece când ochii-mi te-ntâlnesc!

Viforul bubuie, zboară,
Crivățul vâjâie, trece,
Tremurul saltă, doboară,
Trăsnetul arde, petrece
Cu cugetul când vii.

Grindina bate, rănește,
Stingerea pasu-i urmează;
Seceta seacă, sterpează,
Foametea rumpe, răcnește,
Boalele zbiară, turbează,
Moartea doboară, cosește
Osânda tu când ții.

Arată-mi osânda, în veci mă mustrează,
Nu îmi ierta vina câtuși de puțin;
În a mea viață tu mă îndreptează
Când fapte și gânduri rele mă întin.

Însă când grozavul al meu ceas va bate
Și când vei da semnul, o, drept heruvim,
Atunci ți-adu-aminte că tu ești un frate
Cu-al meu blând și dulce, frumos serafim.

1833

Adio la anul 1832

Numărând ceasurile.
. . . . . .

Douăsprezece! Adio, o, an! Și ai trecut!
Tu nu mai vii, întocmai ca umbra ce eu plâng!
Adio! întru tine nădejdea m-a vândut.
Pomeniri scumpe multe eu întru tine strâng.

Am plâns, am aflat pace, m-am bucurat, gemut,
Ură, dragoste-n tine, prieteșug, dușmani...
Ah! îngerul meu în tine ca tine l-am pierdut!
Tu mi-ai adus atâtea ce nu mi-au adus ani.

Acuma treci! adio! ș-asupră-mi tu ai tras
Povara ce mă-mpinge unde și tu te duci.
O! p-a mea frunte câte cugete rânduri trec!!!
Faptele mele-n tine ca semne au rămas,
Tu le păstrezi, și-n sânu-ți ele nu sunt năluci.
Fi-vor bune mai multe, sau relele întrec?!

1836

Destăinuirea

I

Inima-mi obosită — și nu de ani, nu încă, --
Griji, datorii, povară pe ea se grămădesc;
Valuri, crivețe-ntr-însa ca-n vulcănoasă stâncă
Izbesc, se-nfrâng cu muget, mai repezi năvălesc.

Pe la-nceputul verii vifore prea geroase
Asupră-i se răscoală s-o-nghețe-aci pe loc,
Sângele-mi să-l închege, ce-n unde spumegoase
Prin vine-mi se repede; dar ea e toat-un foc!

Un foc! și ca acela ce arde-ntr-o câmpie
Albită de troiene și toată-n vijelie,
Ce arde ca să arză, de vânturi spulberat,

Arsura e într-însul, care îl mistuiește,
Și nimeni nici d-aproape de el nu se-ncălzește;
Lumina-i face groază și celui înghețat.

II

S-o face el cenușă? vreun pârjol v-aduce?
Nu știu... Dar a lui urmă neștearsă-n veci va fi
Și oricând călătorul pasul p-aci-și va duce,
Oprindu-s-o să zică: "Odat-a ars aci."

Ah! fie-n veci ca focu-mi să n-aibă vreun nume,
Străin și rece fie oricând aicea jos,
Și fără să-l cunoască, sa-l vază veacuri, lume
Ca meteor de groază, comet prea fioros!

Fără să-i știe drumul și d-unde oare vine,
Dincolo el de față să se vedească bine
Ș-acolo să m-arate și eu cine am fost.

Fi-mi-va el spre osândă? Fi-mi-va spre răsplătire?
Dragoste e ființa-i, rază de nemurire,
Fala vieții mele și însuși al meu post.

III

Sub degete-mi răsună, liră, te-nfiorează,
Spune ce e poetul în ast loc osândit,
Cum el dintr-însul raiul oriunde-nființează
Și-și face fericirea din bine-nchipuit.

Când cântă el, s-aude, veacurile răsună; .
Când se închină, cerul el îl coboară jos;
Dragostea lui e flăcări și ura lui detună,
Blândețea-i e seninul acel mai luminos.

Ferice de acela pe care el slăvește!
La nemurire zboară, ce el i-o pregătește;
În buza lui e slava ce duhu-i și-a croit;
În mână-i e cununa ce-n veci stă înverzită,
În pieptu-i e altarul pe care e slăvită
Aleasa frumusețe ce el a-nvrednicit.

IV

Cerul e al meu templu și singura-nchinare,
Seninul lui e semnul prin care îl slăvesc;
Prin albăstruia-i față se-nsufl-a mea cântare,
Luceferii lui raze de viață-mi răspândesc.

Acolo e nădejdea-mi ce-n veci ea îmi zâmbește,
D-acolo aștept roua, balsam mântuitor;
Aci a mea trufie se-nchină, se smerește,
Și înainte-i taină nu este al meu dor.

Muza-mi se umilește, lira-mi abia suspină,
Geniu-și pierde zborul și fruntea-mi se înclină;
Din versuri îndrăzneala cu totul a lipsit.

Inima-mi în tăcere așteaptă-n mărmurire
Rază de mângâiere l-a sa destăinuire...
E ceasul închinării! și... omul stă smerit,

1836

Visul

I

O altă aurore în sufletu-mi lucește,
Rază necunoscută d-a altor lumi ziori;
Ochii mi se deschide, și-n ochii mei zâmbește
Ziua zilelor noastre, vecii netrecători.

Veacurile, viața-mi ca nopți se strecurară,
Și-ncovoiat pe groapa-mi o văz că s-a deschis
Și-mi face loc printr-însa să trec preste hotară --
E poarta veciniciei!... și mă deștept din vis!

Fruntea-mi albită toată către pământ se lasă,
Brațele-mi rezemate toiagul meu apasă;
Iar sufletu-mi se-ntoarce și cată înapoi...

O, zile! sau ce nume vouă vi se cuvine?...
Dar ați trecut! ce trece mai mult el nu mai vine.
Era mai dinainte să vă întreb pe voi.

II

Ce noapte variată! ce groaznică vedere!
Stai! Îmi aduc aminte: în vis eu mă făceam
C-aș fi fost prunc, îmi pare, și fără griji, durere,
În casa părintească cu grijă mă creșteam.

Trei frați ce avusesem părinții mei pierdură
Și rămăsesem singur cu-al lor fierbinte dor;
Trei fii creștea în mine tânăra lor căldură
Și le zâmbea în mine toată nădejdea lor.

La vârsta mea, în chipu-mi c-o lungă suspinare
Ei se uita, și-n ele afla asemănare
Acelor umbre scumpe ce ne-ncetat vedea.

Eu nu știam necazul, nu cunoșteam mâhnire,
Lipsa mi-era străină, ș-orice nenorocire;
În brațul îngrijirii răul nu îndrăznea.

III

Dar visu-și schimbă fața, se prefăcură toate
Și parcă de când lumea părinți nu am avut;
Simții cruzimea soartei în recea străinătate
Și mă văzui în lume pustiu, necunoscut.

Ai mei mă părăsiră; p-a mea copilărie
Grijile dau năvală, nevoia cunoscui;
Se veștezi pe fața-mi oricare bucurie
Ș-orice amar al vieții până în fund băui.

În voile-ntâmplării, întru a mea sudoare
Îmi câștigam o hrană abia-ndestulătoare,
Împins de vântul soartei sub cer fără senin,

Fără nici o povață și făr-adăpostire
În voia-mi ne-ndrăzneață și fără îngrijire.
Cât e de crud să te-afli între ai tăi străin!

IV

Dar un năluc urmează, și visu-și schimbă fața.
Mă pomenii în drumu-mi tovarăș că aveam:
Pare că mă-nsurasem, ș-amara mea viață
Cu o ființă dragă părtaș o îndulceam.

Cât o iubeam! și câtă simțeam eu fericire!
Eu o vedeam un înger chiar într-adins venit,
Nedezlipit tovarăș l-a mea nenorocire,
Ca să aducă pacea în sufletu-mi mâhnit.

Ce bunuri eu printr-însa, ce mulțumiri plăcute
Și ce simțiri fierbinte, plăceri necunoscute
În dragostele noastre din zi în zi vedeam!

Prin ea mă făcui tată; simțirea-mi adormită
Se deșteptă l-ast nume; ființa-mi înmulțită
Se revie de focul prin care eu trăiam.

V

Visu-și mai ținea șirul, dar cu ceva schimbare.
Și se făcea că traiu-mi ceva se mai lesni;
Vedeam în a mea casă bogata-ndestulare
Și-n preajma mea mulțime de lume-a se hrăni.

Mulțime de mijloace acum mi se-nlesniră,
Drumuri deosebite acum mi s-au deschis,
Și bunătăți, păcate, amestec se-nmulțiră,
Și mângâieri, și chinuri mă zvârcolea în vis.
Pe câmpul norocirii objetele în sfadă,
Spini, flori, verdeață-amestec se-nfățișa grămadă,
Cuvânt, vedere, cuget... în tot mă rătăceam.

Plecam pe cărări netezi și foarte-ntortoiate;
Stam să-mi mai iau odihnă, și gânduri mestecate
Mă îndrepta-n picioare, m-oprea... și iar porneam.

VI

Dar visu-și schimbă fața, și iarăși lângă mine
Văzui acea ființă ce-atâta o iubeam.
Dar ce fel de schimb magic la ochii mei îmi vine!
P-acea ființă scumpă eu n-o mai cunoșteam.

Pare că era rece l-adânca mea durere;
O, taină-ngrozitoare, abia îmi răspundea!
Căutături fatale avea a ei vedere,
Și când vorbea, ca trăsnet în sufletu-mi izbea.

Ca cugetul, ca umbra era nedezlipită,
Vrăjmașă pe odihna-mi era neîmblânzită;
Zicea că mă iubește, și-n dragoste-i turba.

Ura-i îmi era pace și dragostea-i osândă,
Rece-ntr-a ei mânie și foc când era blândă;
Ce-amestec și într-însa, și-n mine volbura!

Eu o iubeam, — o groază mă trăgea înapoi;
Ea era a mea viață! și ce viață-ngrozitoare!
Voiam... Dar pentru mine nu era voi,
Vream s-o urăsc... mi-era o muncă-omorâtoare.
Îmi imputa vini ce nu le aveam;
Așteptam osândă la orice faptă mare;
Eram bănuit chiar când mă smeream,
Ș-apoi, împăcată, era iertătoare.

Spaima în mine intrase,
Bănuiala mă cuprinsese,
Sufletul mi se-nghețase,

Cugete rânduri neînțelese
Prin minte-mi repede vâjia.

Un chin, un iad, o muncă era a mea viață,
Demonul geloziei turbat mă sfâșia;
eninul din rărunchii-i în veci mă otrăvea,
Năpastea îndrăcită rânjea pe a lui față.

În veci fără de moarte;
În veci se omora,
Se-ncolăcea în toarte
Și-n veci mă blestema.

VII

Atunci eu lângă mine văzui două ființe
Nevinovate, -ntocmai așa precum eram;
Lor le era ocară a mele suferințe,
Și la acea năpaste mai rău mă chinuiam.

În veci a lor necinste mie mi-era durere
Și-n veci fără de voia-mi eu le eram fatal;
Însă tovărășia mi-era o mângâiere
În muncile-mi schimbate în locul infernal.
Prieteșug în mine curat se-nsânuiește,
Și locul de osândă nu mă mai îngrozește,
Un rai îmi era însuși al închisorii sân.

Dragostea ce se naște în muncile robiri,
Prieten din necazuri, părtaș nenorocirii,
Sunt însăși curăția, și vecinice rămân.

Îmi era drage aste ființe,
Îmi era scumpă a lor vedere;
Mi-era un balsam l-a mea durere;
Cele din ceruri dulci cunoștințe

Era mai slabe decât a mea.

Trăiam în ele, ș-a mea viață
Mi-era nădejde și fericire;
Dumnezeu însuși și omenire
Slăveam fanatic în a lor față,

Ș-a mea-nchinare mă fericea.

Raiul credinței, acel ferice,
Binele-acela fără de nume,
Acea viață din ceea lume
Care nădejdea în fund ne zice,

Toate prin ele eu le visam.

Acea din ceruri sfântă căldură,
Dragostea însăși, blânda credință
Pusese-n mine a for ființă
Și a lor faguri într-a mea gură,

Și al lor nume eu răsuflam.
Inima-mi toată în înfocare
Vulcanul Etna însuși era,
Insulă-n valuri statornic sta
În viforoasa, muginda mare,

Unde-acel nume era înscris.

A lor ființe se prefăcură
Una-ntr-un dulce, blând serafim,
Alta c-o sfântă, repede-arsură,
În paznic strașnic, bun heruvim.

Unul d-aproape era-mpăcare
Și mângâiere la ce lucram;
Alta de cuget sfântă mustrare
Îmi zicea vina și mă-ndreptam.

Geniuri două mântuitoare
A mea visare le-nfățișa;
A minții mele sfătuitoare,
Ele în viață mă îndrepta.

Astfel gândirea-mi cea adâncată
În visu-mi dulce mi le forma;
Dar o schimbare neașteptată
Goni nălucul ce mă-nșela.

VIII

În sfântul meu nesațiu, delirul meu cel mare,
Pe dragile ființe ardeam să le privesc,
Și s-aprindea în mine o naltă înfocare
De ele să m-apropii și dorul să-mi vădesc.
Ele fugeau de mine și-n veci mi-erau de față,
În veci eu după ele eram neobosit;
În goan-ostenitoare ele mi-erau povață,
Dar să le-ajung vrodată în veci mi-a fost oprit.

Fantome de nădejde, ființe-aeriene
Și fără de amestec cu cele pământene!
Cu mintea-mi cea hrăpită semeț mă-ntraripam.

Ele zâmbeau la râvna-mi și-mi imputa-
ndrăzneala,
Poruncitorul deget îmi arăta greșala.
Nebun d-a mea rușine, mai repede zburam.

IX

Dar fără veste-odată un trăsnet șerpuiește
Răsăr, și lângă mine văz mort unul din fii.
Eu mă deștept de cuget! și cugetu-mi vorbește:
"Oprește, îndrăznește! la muma lor să vii."

O văz iar lângă mine, galbenă, veștezită;
Ea nu era schimbată, ci eu m-am fost schimbat;
În inima-mi rebelă o ură umilită
P-ascuns se furișase ș-adânc s-a fost cuibat.

O vină-n veci aduce o vină și mai mare,
Ș-o patimă pe alta și mai sfâșietoare,
Ș-a lor navală este șiroi pustiitor.

Iar omu-n întuneric pipăie, șovăiește;
Râpa e sub picioare, omul se prăvălește.
Astfel păcatul este viclean ș-amăgitor!

X

Mă pomenii în casă-mi, și visu-și schimbă fața,
În sânul casei mele eu mă vedeam străin:
Tot nu ținea de mine, și însăși a mea viață.
Rece, fierbinte-n toate, totul mi-era un chin.

Voiam să-mi vin în sine-mi din lunga-mi rătăcire;
Cerui să-mi văz copiii; dar nu erau mai mult.
Un dor fără de moarte izbi a mea simțire
Și numele de tată eu îngânat l-ascult.

Alte ființe scumpe văzui pe lângă mine,
Al lor zâmbet la rana-mi făcea un mare bine,
Ș-ast schimb de mângâiere mai rău mă sfâșia.

Parcă simțeam în mine o slabă bucurie,
Dar cugetu-mi pierduse tânăra-i curăție,
Pacea cea veche-n sânu-mi mai mult nu locuia.

XI

Voiam să-mi sparg veninul, să uit cele trecute;
Munca îmi era dragă, ca uriaș munceam;
Roduri scotea-nsutite puterile-mi pierdute:
Folosul l-aveau alții, eu lipsa dobândeam.

Petreccri înțelepte, aflări ingenioase
Mintea-mi prea obosită grămadă izvodea,
Ș-a tristului meu suflet icoane credincioase
Isprăvi avea destule, dar șir nu mai ținea.
Lumea se învățase să m-aibă pentru sine,
Și orice obosire sau muncă pentru mine
Mi-era o mare vină --și aspru m-osândea!

Mi-era păcat de moarte oricare slăbiciune
Și fapte-obicinuite oricare fapte bune;
Un rob străini și rude al lor mă socotea.

XII

Dar visu-și schimbă fața. Cu cruda a mea soartă
Pare că mă-mpăcasem ș-odată iar văzui
Pe heruvimu-acela l-a fericirii poartă,
Schimbat în negru înger, și nu-l mai cunoscui.

Ce spaimă de-ntuneric! ce iazmă-ngrozitoare!
Viclean ascuns, fățarnic, împelițat Satan.
Un duh semeț de vrajbă, turbat de răzbunare!
Șarpe îi era limba, pe cinstea mea dușman!

În faptele-i spurcate era însuși păcatul,
Sub mască de virtute vedeai pe vinovatul;
În veci dup-ale sale și umbra-i bănuia.

Ardea să-l crează lumea de cinste, curăție,
Și lumea-l vedea-ntocmai ocară, viclenie;
Și când afla că-l știe, atuncea se-ndrăcea.

XIII

Parcă era femeie... trăsuri amestecate
Se gâlcevea pe fața-i de nevoiaș bărbat:
Lungă, lungă, subțire și oase înșirate,
O sprintenă momâie forma grozavu-i stat.

Ochii îi erau negri ș-un foc în ei de sânge,
Sub ei un nas 1ung, groaznic umfla fatale nări;
Gura-i, un iad de largă, voia cochet a strânge;
Scălâmbu era-n fața-i, în trupu-i, în mișcări.

Galbenă și uscată fața-i cea lunguiată,
Până la urechi buza-i d-ocară-nveninată,
Un rumen de strigoaică în veci se-mprumuta.

Picioare de insectă ce foametea vestește,
În veci nesățioasă cu cinstea se hrănește
De la străin și rude, făr-a putea-o da.

XIV

Visu-și mai ținea șirul, dar cu ceva schimbare;
Ș-ast înger de-ntuneric în veci mă ispitea,
Spion faptelor mele ardea de răzbunare
Și-n tribunalul lumii pârâș mă osândea!

O sfântă hotărâre m-armă întru putere
Să rabd astă ispită. Dar, Doamne! ce văzui?
Ast duh de răzvrătire era însuși muiere,
Și nici o deosebire de drac nu cunoscui!

Sa aibi în veci de față o singură idee!
Să știi că a ta taină e-n mână de femeie,
Și ea să te supuie în spate-a o purta!
Adevărat ușure, n-aveam vreo povară;
Dar greu e s-aibi asupră-ți femeia cea ușoară
Și-n voile-i vrodată să nu poți a intra!

XV

Aduse întâmplarea și visu-și schimbă fața;
Taina-mi nu mai fu taină, povara scuturai;
Pare că eram slobod, voii să-mi schimb viața,
Dar nici o fericire mai mult nu mai aflai.

În oricare-a mea faptă eu n-aveam mângâiere,
În oricare prieten aflam ascuns vrăjmaș,
În orice om o spaimă, în mine o durere,
O vecinică osândă chiar într-al meu lăcaș.

Urâsem omenirea în câți îi cunoscusem
Și mi-era drag tot omul pe care nu-l văzusem,
Și decât toți pe mine mai mult mă osândeam.

Mă învățasem vina ca să mi-o dau tot mie;
Ast obicei cu lumea m-avea întru frăție
Ș-apururea cu mine fãcea de mă-nvrăjbeam.

XVI

Trecutul pentru mine ștersese-orice părere
Și orice suvenire adânc mă sfâșia,
Iar viitorul groaznic îmi prevestea durere;
Nădejdea mă urâse, încât nici m-amăgea.
Vream să desfac cu lumea oricare legătură,
Să fiu slobod în toate, să fiu numai al meu,
Dar mă ținea într-însa o singură făptură
Ce-mi răsfrângea în lume pe însuși Dumnezeu.

Taina aceasta vecinic la om nu va fi zisă:
În inima-mi zdrobită în flăcări este scrisă,
Ce și a ei țărână în veci o va-ncălzi;

E scrisă într-o limbă aci necunoscută
Pe inima-mi ce geme și care-n veci e mută,
Și singur numai mie mi-e dat a o citi.

XVII

Lumea îmi era dragă; privata mea viață,
Când veselă, când tristă, într-însa petreceam;
Dar perspectiva lumii își pierde a ei față
Privind-o de aproape precum eu o priveam.

Amestecu-ntre oameni te-neacă de-mbulzire
Și dacă de la dânșii nu iei vinile lor,
Silit a-ntoarce răul l-a lor nedreptățire;
Dar paza personală te face bănuitor.

Și rea e bănuiala! un vierme al vieții
Ce n-ascultă cuvântul, nici liniștea poveții!
Omul supus la dânsa în veci e ticălos.

Greșita cugetare ce-aduce fericirea
N-o schimb pe adevărul ce-mi stinge nălucirea,
Ș-un ideal ferice mi-l surpă de tot jos.
Pe aripile vremii zbura ș-a mea viață,
Cu vârst-a mele patimi pășind se potolea;
Dar vițiul spre seară crește de dimineață,
Și vițiurile mele cu vârsta se mărea.

Ce n-aș fi dat să-ntâmipin știința bărbăției,
Să-mi lumineze viața tovarășă deplin
Cu-ncrederea aceea a nevinovății
Și al copilărie-mi blândul acel senin!

Râvna mi se stinsese, în toate eram rece,
Primejdie ori pace știam că-n rându-i trece.
A fi rău mi-era silă, și bun — din obicei.

Întreaga fericire, cereasca-mpărăție,
Au câștigat-o pruncii ș-a minții sărăcie;
Acum, spre umbra morții, acea făclie cei.

XIX

Dar o lumină sfântă la ochii mei îmi vine,
Ascunsuri se descoper la slabele-mi vederi;
În slavă-i adevărul s-așază lângă mine;
Visul își schimbă fața, și nu mai văz păreri.

În aste adevăruri văz o vicleană spaimă
Care din iad ieșise atât a m-amăgi,
Care c-o nepătrunsă și-ngrozitoare taină
Atâta fără preget în veci mă ispiti.
În urmă ca o groază la față se schimbase.
Și toat-asemănarea în iazmă își luase
Trufașului acela bun paznic heruvim.

Ce groaznică ispită! ce-ndemnuri vinovate!
Dar recunosc în urmă p-adevăratul frate
Frumosului meu, blândul și dulce serafim.

XX

O altă aurore în sufletu-mi lucește,
Rază necunoscută d-a altor lumi ziori;
Ochii mi se deschide, și-n ochii mei zâmbește
Ziua zilelor noastre, vecii netrecători.

Veacurile, viața-mi ca nopți se strecurară,
Și-ncovoiat pe groapa-mi, o văz că s-a deschis
Și-mi face loc printr-însa să trec preste hotară.
E poarta veciniciei!... și mă deștept din vis!

Fruntea-mi albită toată către pământ se lasă,
Brațele-mi rezemate toiagul meu apasă,
Iar sufletu-mi se-ntoarce și cată înapoi...

O, zile! sau ce nume vouă vi se cuvine?
Dar ați trecut! ce trece mai mult el nu mai vine.
Era mai dinainte să vă întreb pe voi.

1836

O noapte pe ruinele Târgoviștii

Soarele după dealuri mai strălucește încă,
Razele-i rubinoase vestesc al lui apus,
Și seara, pânditoare subt fiecare stâncă,
Cu-ncet și-ntinde umbra cutezătoare-n sus.

Muntele al său creștet și-nalță și privește
Linul cobor al zilei, tainicul ei sfințit,
Și raza cea din urmă pe fruntea lui izbește,
Ce mândră ține față cu cerul cel rușit.

Vântul de seară suflă și frunza-nfiorează,
Roua seninul varsă verdeața renviind;
Dealurile-n cunună câmpia-ncorunează
Și râul p-a lui cale șoptește șărpuind.

P-a dealului sprânceană, pe fruntea-i cea
râpoasă,
O cetățuie veche, lăcaș religios,
Păstrează suvenirea d-o noapte sângeroasă
Ce mult s-asemănează cu sânu-mi cel noptos.

Astfel într-al meu suflet se nalț-a mea credință,
P-a patimilor râpă ca monument s-a pus
Și-mi ține șovăinda, clătita mea ființă
L-a vieții-mi viforoase prea liniștit apus.

Soarele-acum sfințește și noaptea naintează,
Cu-ncetu-și cârmuiește carul cel aburos;
Mii de lumini în preajmă-i, pe frunte-i
schinteiază,
Ș-acuma își întinde vălul de abanos.

Ochii-mi în mărmurire se uită la vecie,
Din stea în stea se plimbă, în orice stea citesc;
Sufletu-mi s-aripează și zboară în tărie,
Se scaldă în lumina eterului ceresc.

D-acolo se întoarce ș-în sânu-mi se așază -
Tăcere, întunerec în preajma mea domnesc!
Natura toată doarme, ființa-mi privighează
Dasupra pe ruine mormântul strămoșesc.

Un rece vânt se simte c-a morții răsuflare,
Pe piatra cea-nverzită șuieră trecător:
Ca viața se răvarsă o mută-nfiorare,
Pustiul se însuflă d-un duh încântător.

Tot este viu în preajmă-mi: frunza pe zid șoptește,
Iarba pe mușchi întreabă: "Aici cine m-a pus?'
Zidul ca o fantomă dasupră-mi se lățește,
Ca uriaș la spate-mi turnul se nalță-n sus.

La locul lor stau toate, ca moartea neclintite,
Gata să năvălească; umbrele mă-ncongiur,
Trec și retrec, se primblă asupră-mi pironite;
Pasări de noapte, cobe fâlfâie împrejur.

.....

Eu n-am venit, o, umbre, să turbur pacea noastră,
Ființa-mi rătăcită aleargă între voi;
Este ș-a mea odihnă sălășluirea voastră:
Eu sânt însumi o umbră împinsă de nevoi.

Sânt de al vostru sânge, brațu-mi nu se armează
D-acea armă slăvită ce voi ați mânuit;

Muza-mi a voastre fapte la umbră cercetează
Ș-a voastră pomenire pana-mi a consfințit.

Eu cânt în miezul nopții a voastre biruințe,
Eu pe mormântul vostru laure împletesc;
Izbânzi, fapte viteje, războinice dorințe
Recomandez eu lumei, l-ai voștri fii vestesc.

Câmpia îmi arată slăvitele războaie
Și câte biruințe pe dealuri s-au sărbat;
Râul în treacăt spune ca cât sânge șiroaie
În vremele trecute unda-i a purpurat.

Aci îmi stau de față eroii Rumâniei
Din Câmpulung, din Argeș, din Iași, din București,
De la Traian și Negru, martiri ai vitejiei,
Până la împilarea trufiei strămoșești.

Ici glasul: Radu Negru! peste Carpați răsună;
Viteazu-și pune tronul în locul strămoșesc;
Orice român în preajmă-i subt steagu-i se adună
Ș-își apără pământul cu braț, duh rumânesc.

În capul unei armii Mircea viteaz răcnește,
Însuflă bărbăția rumânilor soldați;
A lui Murat trufie învingător smerește,
Și locul este slobod din Istru la Carpați.

Balcanul până-n poale-i văzu pe fiii Lunei
Bătuți, goniți, nemernici, scăpare a căta;
Dunărea este martur de prețul al cununei
Ce fiii Rumâniei știură a lua.

D-aici văz în Moldova toată slava romană
A renvia subt Ștefan și ai vechimii ani
Iarăși a se întoarce; a vitejiei hrană
Subt el îmbărbătează a-nvinge pe tirani.

P-a Neamțului cetate eu văz o eroină ,
Moldoveană în toate, spartană l-al său dor,
Certând nemernicia la moldovean streină,
Zicându-i ca să moară ori vie-nvingător.

Aci Mihai cel Mare deșteaptă bărbăția,
Steagurile destinse slobode fâlfâiesc;
Subt dânsele el cheamă pe toată Rumânia,
Și trâmbița răsună, vitejii se-nmulțesc.

Buzeștii comandează, tătarilor e spaimă,
Hanul l-a lor picioare mușcă țărâna jos
Calofirescul arde d-a lor vitează faimă,
Și brațul lui împumnă fierul și mai vânos.

De glasul cel războinic altarul se despică,
Din sânu-i vitejia e foc mistuitor.
Farcaș într-însul arde, sfânt crucea sa ridică:
E comandir de arme, păstor răzbunător.

Pașa cu barba lungă spre fugă comandează,
Fierosul Manaf pierde orice curaj barbar;
Arabul beat de sânge în lanț acum turbează;
E plin câmpul bătăii de cruntul ianicear.

Dunărea e mormântul taberii musulmane,
Crucea în triumf zboară, Hristos e răzbunat;
Rumânul este spaimă trufiei otomane:
Cel hotărât la cruce în veci a triumfat.

Preste Carpați acuma vulturul rumân zboară,
D-aicea spre Moldova își ia falnicul zbor:
Două capete are , cu patru ochi măsoară,
E-n toată Rumânia acum poruncitor.

.....

O, ziduri! rămășiță din slava strămoșască!
O, turn! de unde ochiul de mii de ori văzu
Biruința să zboare p-oștirea rumânească,
În muta voastră șoaptă câte-mi vorbiți acu!

Mușchiul acesta verde ce vremea-l grămădește,
Aste ierburi sălbatici ce în pustiuri cresc,
La inima gemândă sânt laure ce crește,
Deșteaptă bărbăția; din ochi robii vorbesc.

Vitejilor războinici! frunza când vă suspină
Și când astupat geme vântul pân boltituri,
Este al vostru nume ce ca o undă lină
Murmuie, se strecoară pân aste crăpături.

.....

Dar ce glas întrerupe astă tăcere sfântă!
E glasul cucuvaii ce plânge al său dor.
Asta este poetul? p-al vostru mormânt cântă
Acest fiu al pustiii?... O, glas preacobitor!

Ce-mi spui d-a noastră soartă? vaietul ce nu-ți tace?
Ca ce fel de restriște? ca ce fel de nevoi?
Corbul nu este vultur? ce nu mă lași în pace?
Plângi numai pentru tine, nu plânge pentru noi!

.....

Fatala presimțire acum mă părăsește,
Dar vai! eu ca și tine sânt slab, neputincios;
Glasu-mi nu-mbărbătează, poate și el cobește,
Sau plânge slava veche, și plânge dureros.

Ss! Clopotul s-aude! E ceasul după urmă?
Îngerul pocăinții cu ast d-aramă glas
Cheamă la rugăciune pe rătăcita turmă.
Natura se deșteaptă, visurile mă las.

Rușaște răsăritul, muntele rubinează,
Îngânat pântre aburi dealurile verzesc;
Râul adapă câmpul ce roua însmăltează,
Răcoarea dă viață și stelile albesc.

Turme, cai, dobitoace la apă se coboară,
Clopote bat, se scutur, cu-al dimineții zvon;
La vâjâitul morii undele se-nfășoară,
Deschis e ochiul zilei acum pe orizon.

Odă asupra aniversării de 2 sept. 1829

I

Veacurile și anii se nasc, trec, se strecoară,
Se duc cu-acele zile ce s-au aflat privind
A lumii încroire și au văzut, fecioară,
Din mâna celui vecinic natur-abia ieșind;
Dar tu, zi augustă, născuși întru mărire,
Stătuși cu mare slavă, și-n slav-a ta sfințire
Lumii celei uimite zâmbind îi arătă
Că treci, dar pomenirea-ți în veci nu se va șterge.
Și va umplea pământul, și ne-ncetat va merge
Din om, din loc, din veacuri așa cum răsună.

II

Stăpânul veciniciei, în fapta sa cea mare,
Când soarta din voință-i pe univers a pus,
D-atunci tu hotărâtă ai fost întru păstrare
În sânul acel tainic vecilor făr'apus,
Ca să răsari odată cinste la omenire
Și a creștinătății prescrisa împlinire,
Drepturi de ani pierdute noroadelor a da.
A ta ivire fuse la cer îndestulare
Și pe pământ îl puse în vecinică mirare.
Trecuși, dar niciodată noi nu te vom uita.

III

Trufașa-ți auroră, eu fruntea-ncoronată,
În mână cu măslinul, în slavă nainta,
Ș-o nouă sărbătoare, în tabără cântată,
Din cerul cel prea rumen pământului vestea.
Nainte de ivire-ți, ca zâmbetul nădejdii,
În inime viteze ce-au înfruntat primejdii,
Tu ca un foc în ele luceai dumnezeit.
De mii de ori răsară soarele și sfințească,
Căci dulcea ta lumină în veci o să lucească
În sânul omenirii ce tu ai slobozit.

IV

Iadul jurat osândei, din vecinica urgie,
Scrâșnindele lui furii din sânu-i a suflat;
Ș-a lui prea credincioasă, prea draga-i tiranie,
Fatal, repede înger, pământu-a-nconjurat.
A ei urmă-n tot locul rămase însemnată;
Dar ațintat străbate, ochiu-i zavisnic cată,
Ochește și alege al luminării loc.
Amar zâmbește, sună fiarele-apăsătoare,
Pune-un picior statornic, gheara-i omorâtoare
Sugrumă, desfrânează, doboară, pune foc.

V

Anii posomorârii, robiei-ndelungate,
Gemete, jertfe, sângiuri întins îți vor descri;
Eu cânt a ta ivire, faptele lăudate,
Slăvesc eu slobozirea ce-n tine răsări.
Vitejii Miezii-nopții ai lor ochi ațintară
Pe drumul unde dreptul și crucea le-arătară
Și p-aripile slavei aicea au zburat.
Cu-al lor de martir sânge, cu brațul plin de fală,
Au înecat ei iazma și spaima infernală,
Și tu lumii cu pacea în mâini te-ai arătat.

VI

Grecii, ce detunară cu jugul și robia,
Pe fruntea ta-nsemnată citiră soarta lor;
Românul, ce pierduse și drept, și datoria,
În zâmbetul tău vede p-al său apărător;
Serbia-n el cunoaște patria, Dumnezeul;
Tu ai deschis Bosforul și tu nalți caduceul
Ca să vestească lumii comerciul cel bogat.
O, fiică îndurării d-acea cerească rază!
Spune-mi: îți era rândul ca lumea să te vază,
Sau te-a grăbit acela creștinul împărat?

VII

Românul ajunsese a moliciunii pradă,
Brațurile ce veacuri au apărat ast loc
De tot afemeiase acea vrăjmașă sfadă,
Și armele pierdură mântuitorul foc.
Stinse de strălucire, cuprinse de rugină,
Unealtă vicleniei, arma mână străină,
Și pământeanu-ajunse străin și călător.
A! să lăsăm uitării pe cei ce se-ntrecură
Să uneltească răul... iată-i! trecând, trecură
Ca visurile nopții, ca pomenirea lor.

VIII

Ființa ta deșteaptă a noastră tinerime
Și face să s-audă acel războinic glas;
Pe ea vechile steaguri destinde cu mărime
Ș-ostașii cei prea tineri pășesc cu mândru pas.
Hotarul ce natura ne-a pus spre apărare
Și peste care sila trecu întru călcare
Tu ni-l întorci și iară la loc tu îl strămuți.
O, zi rară, ce-n veacuri cu anevoie vine!
Din ceruri mângâierea să fie ea ca tine.
Sau tu ale ei fețe viind te împrumuți?

IX

Când semnul judecății va trâmbița mărire,
Când vremea se va strânge din vecinicul său zbor,
Când veacurile-ntoarse și stând în mărmurire
Destinse vor răspunde l-al lor judecător
Ș-orice minut atuncea va fi în cercetare,
Zi ce renaști noroade, spune-mi: atunci pe care
Vei arăta-mplinirea astor voinți cerești?
Păstrează al lui nume-n tine cu cinstire
Celui ce-a-nvins noroade cu-a sa milostivire
Și ale sale fapte cu fală să vestești.

X

Te cânt eu în toți anii, augustă zi senină;
Dar după cum românii pe tine te slăvesc,
Fii și tu lor asemeni și veselă, și lină:
Vezi c-ale mele cânturi în veci nu lingușesc.
Dar gurile gheenei ș-asupra ta scrâșniră
Și vorbele din ele ca șerpi ne îngroziră
De-nveninarea lumii... Himere d-osândit!
O, cer! când adevărul astfel de crud s-ar face,
Cântarea-mi ar fi hulă și în uitare-ar zace,
Și muza-mi... criminală! Dar tu ai dovedit,
O, generos monarhe! ș-a fost în mâna ta
D-oricare răutate veninul a seca,
Ca amuțind să tacă vicleana limba sa.

1836

Odă la pavilionul grecesc

Închinată nației grecești

Norod războinic, fii ai libertății! A ta credință ș-a ta statornicie Și-nalț-a lor colore pe pavilionul tău. Crucea întraripată p-a vânturilor aripi Prin mii și mii de glasuri zboară într-a ei slavă.

Pavilion fericite, arbure al credinței, Simbol al libertății care este Hristos! Frumos ești tu în ochii-mi! falnic fâlfâi în vânturi! Și cât cinstesc norodul care astăzi te nalță! Și sfânt mi-e acel sânge cu care te-au udat Și astfel către ceruri de verde ai crescut!

Miniștri ai lui Hristos cântă, Bucuria-și nalță a ei glasuri; Mii de ochi înoată în lacrimi, Mii de inimi zboară până la ceruri;

Îngerii libertății le poartă-nflăcărate. Silitra măsurat bubuie, În zgomotul bucuriei răzbubuie; Vivat! o însoțește.

Scoală-te, Doamne, scoală-te, împărate! Trăiască numele tău, trăiască mântuirea! Trăiască mântuirea, mântuirea cea sfântă Evangheliei tale care-ai binevestit-o!

- * *

Pe când a ta credință născândă și fecioară Prin duhul mângâierii în lume se vestea Și pieptu-umplea de flăcări, iar inimi de nădejde, Și-ncredința noroade de însăși fericirea, Atuncea universul, plin de eroi cerești, Martiri ai libertății, martiri ai lui Hristos, Zâmbea ș-era aproape d-această mântuire, D-al cerului imperiu, d-a dreptului viață. Atunci vechea robie, a lui Satan putere, Silnica tiranie, iadul cel pământesc, În spaimă, temătoare, șovăia rușinată Să geamă sub

ruina-i, mugind să se strivească; Dar beat în deznădejde, moleșit în turbare, Iadul își zămislește o fiică mai spurcată: Blândă l-a ei vedere, furie într-ascuns, În chipul ei cu viața, în inimă cu moartea, Dulce venin în limba-i, mii de fețe-mprejuru-i, Cochetă-ngrozitoare născută-n desfrânare, Fată de tot fatală, vrednică d-al ei tată, Ministru-ndemânatic bătrân la încercare, De mii de ori mai ager decât vicleanul șarpe Vrăjmaș al omenirii ș-al vechii fericiri. Care e al ei nume? și cine nu îl știe? -- Diplomația! ce spaimă, o, cer! ce grozăvie!

Iadul acum răsună de veselii spurcate, Satan în triumf zbiară și urlete grozave Urlă lung și răsurlă în bolțile-nfernale, Tot duhul rău serbează nașterea cea fatală Aceștii iezmi spurcate la rău îndemânatici.

Ea dă un ocol lumii, c-un ochi pătrunde toate, Nu se sperie ochiu-i d-atâți viteji creștini Care cu crucea-n frunte disprețuiesc și chinuri, Și foc, și însăși moartea, ca să surpe puterea Celui în desfrânare ticălos al ei tată. Un râs grozav pe buza-i cochet se rătăcește, Un foc de răzbunare din ochii-i scânteiază Dar, fără nici o urmă d-epresie fatală, Dodată a ei față întreagă este lină: Blând zâmbet o-ncrețește; și câte-ast zâmbet zice! Pe urm-o vezi cu milă către cei care sufer, Cu chipul pocăinței în lume se arată, Pedepsele oprește, și ea se creștinează.

- * *

Ai iadului negri-ngeri creștini se zic acuma Și-n superstiții schimbă a lui Hristos credință. Din ceruri exilata, osândita trufie Își face drum și intră în sfintele altare, D-acolo destinează creștina înfrățire; Ura se încuibează în simplele noroade, Satan se-mpelițează în iezme mai spurcate, Care cu toate jură din temelii să surpe Sfânta, mântuitoarea a cerului credință. Se uneltesc sisteme; spre-a lui Isus ocară, Antihriștii acuma iezuiți se numiră Și întru al lui nume apostoli ai

minciunii Se-mprăștie în lume și amăgesc noroade,
Le pregătesc spre slujbă și vecinică robie. Blestem
e lumea-ntreagă ș-a răului unealtă!

• * *

Unde ești tu, Stăpâne? și câtă ți-e răbdarea? La
câți stăpâni spre slujbă ți-ai părăsit făptura?
Vestește-te, să piară ai cerului protivnici Și ado-ne-
n pământul făgăduinței tale. Tu ești păstorul
nostru, și lumea, a ta turmă; Unește-o în pășunea
de tine preursită. Nu cu de fier toiege, ci cu-nsăși a
ta lege Fă-ne ca să ne paștem sub umbra crucii
tale. Pe dâns-a ridicat-o norodul ce cânt astăzi, Și
chiar după povața-ți iată-l în mântuire. Fă-l,
Stăpâne, de pildă la câți nu cunosc legea-ți Și fă-l
ca să-i cunoască toți care au călcat-o. Unește-l cu-
al tău nume, și tare-i va fi dreapta, Crește-l întru
dreptate și nalță-l întru slavă. Iar tu, cruce
preasfântă, armă fulgerătoare, Tu ești a morții
groază ș-a tot răului spaimă, Norodu-nchinat ție în
veci nu se învinge: E Mihail arhanghel, armat întru
tărie, Ce cu Satan se luptă și curățește cerul.
Oricine te ridică își află mântuirea.

Pavilion fericite, arbore al credinței, Simbol al
libertății care este Hristos! Frumos ești tu în ochii-
mi, falnic fâlfâi în vânturi, Și cât cinstesc norodul
care astăzi te nalță! Și sfânt mi-e acel sânge cu
care te-au udat Și astfel către ceruri de verde ai
crescut!

1836

La un poet exilat

"Nu mă tulbur, căci gonirea
In veci fu spre slava mea."

Aceasta este soartea acelui ce păşaşte
La templul nemuririi cu pas nemlădios:
El merge înainte, şi-n urma lui se naşte
Şi prinde aripi slava în drum vijelios.

Ţi-e viforoasă calea, o mare de talazuri!
Şi-ntr-însa ai să-ntâmpini ispite, piedici mii:
Dar ai de călăuză pe Domnul în necazuri,
Ce morţii învia şi judecă pe vii.

N-ai cugetat, viclene, în pieptu-ţi de credinţă,
Nici ai vândut Cuvântul ce lumea-a mântuit.
Ai spus ce e românul, i-ai dat şi lui fiinţă,
Dar cine eşti, poete, tu nu te-ai socotit.

Tu nu ai văzut soarta ce pe ast neam goneşte,
A ei mână prea lungă tu nu ai sărutat,
Nici ai zărit rânjirea ce zice că-i zâmbeşte,
Fatalul, grozav zâmbet de tot te-a încelat.
. . . . . .
. . . . . .

Ivirea primăverii, privighetoare, cântă!
La întuneric spune-ţi şi păsul, ş-al tău dor;
În umbră deasă cântă, că valea îţi răscântă,
Pustiul te ascultă şi e mai simţitor.

De om fugi, păsărică, și cât poți te ascunde,
Că el, și când se-ncântă de dulcele tău glas,
Ș-atuncea viclenia, zavistia-l pătrunde,
L-împunge și îl scoală p-un rar, dibuit pas.

Te prinde, păsărică, te ține-n colivie,
Cu tine se fălește în crunte desfătări.
Ești ușurică, zboară și fugi de viclenie,
Care e omul, OMUL, și însuși în oftări.

Cu glasul tău natura tăcând sărbătorează,
Cântarea ta e imnul ce nalță ea la cer.
Într-însa mergi și cântă, răsuflă și oftează,
Că dorul ți s-alină, necazurile pier.

Ce cauți între oameni? și ce ai prins la limbă?
Ce spui ce e românul, și care ai lui părinți,
Și care a lui drepturi, și cum soarta îl schimbă,
Cât geme sau cât râde, și ce e-ntre ființi?

Nu-i spune așa multe, că el însuși te prinde
Și de odor te duce la chiar stăpânul său.
Să nu te uiți la dânsul cum cumpără și vinde,
Lasă-l în trândăvie și tu ia-ți zborul tău.
. . . . . .
. . . . . .

Ivirea primăverii, privighetoare, cântă!
La întuneric spune-ți și păsul, ș-al tău dor;
În umbră deasă cântă, că valea îți răscântă,
Pustiul te ascultă, și e mai simțitor.

1838

Calul, vulpea, lupul

O vulpe copilandră ce-abia se apucase
De-aceea ce-nvățase,
Să calce-n urma mă-sii, în pungă fără bani,
Să cumpere la gâște, găini, cocoși, curcani...

Porni din vizunie,
Prin crâng se tot coti,
Ieși într-o câmpie --
Ș-odată se opri.

Un cal slobod aicea păștea în voie bună;
A vântului suflare prin coamă-i se juca,
Și falnic peste câmpuri în preajmă-i căuta,
De latele-i copite pământul se detună.
Dar biata speculantă cal încă nu văzuse;

*

Se uită, îl măsoară,
Și ochii-n cap îi joacă
Și dinții-n gură-i toacă...
Se-ntoarce, se strecoară,

Prin tufe o tulește și-n clip-acasă fuse.
Aleargă la cumătrul, nea lupul, și-l găsește:
"Nea lupe, cumetrașe, dă tare, te gătește,
Vin', vino după mine, ici, uite, la un loc,
Să vezi un... ăla mare, un fruntеș dobitoc.

Aoleo, dragă cumetre!
E un zdravăn chilipir,
D-aci poți, zău, să te umfli
Și în burtă, și-n chimir."

Iar lupul îi rânjaște (căci astfel el zâmbește)
Și-ncepe să-i vorbească: "Cu mine cin' s-a pus
La căpătâi n-a scos-o; dar ia îmi povestește,
Urechile lungi are? Sau coarne nalță-n sus?

Sau dinți mistreți spumează?
Mustăți, gheare zărit-ai?
Vrun muget auzit-ai?
Vro trombă naintează?

Vro coadă măciucheată, vrun cap pletos și mare,
E roșu, pătat, negru, gălbui? Ce piele are?" [1]
"D-istoria naturii o știi că n-am habar,
Nu mă cunoști de dascăl, geambaș ori maimuțar.
La ce mă-ntrebi, cumetre, nu mă pricep de loc:
Îți spui că-i «ăla mare, un frunteș dobitoc»."

Așa vorbea-ntre ei
Meseriașii mei;
Și-n sfatu-nsuflețit
Nici prinseră de veste
Când, iat', au și sosit
La locul de poveste:

Chiaburul, teleleica, acum gătea de masă.
Iar calul, cât îi simte, pășunea pe loc lasă,
Pe loc în vânt înalță cap falnic, fioros,
Și nările-i se umflă; un ochi înfurios
Albeața-ntreroșaște, lumina ațintează,
Și coama-i se zburlește și coada-i undoiază;
În jos capul avântă, azvârle dinapoi

(Nu sufere cel slobod lupi, vulpi, tigri-cotoi);
Pe câmp d-a lungul fuge și tropotu-i detună
Și bubuie pământul și luncă, crâng răsună.

Dar vulpea e vicleană,
Și viclenia zboară;
O ia după poiană,
Prin tufe se strecoară

Și iese înainte, când calul se oprește,
Și-ncepe să-i vorbească, nu aspru, ci vulpește:

"Stăpâne, plecăciune!
Sunt roaba dumitale.
Ești slobod și e jale
Cu-atâta-nțelepciune

Să umbli preste câmpuri. Îți spun, drept datorie,
Că noi, câteva fiare, avem tovărășie
Dreptatea să cunoaștem [2], curând să dezrobim
Juvinii, dobitoace și slobozi să trăim.

În astă eterie ce pravili mari gătește,
Un lup cu coada lungă, vestit republican,
În sfaturi prezidează, înduplecă, -ntărește,
Încât i s-a dus vestea acestui gâligan.
Eu viu ca să-ți propunem a te uni cu noi.
Dar, ia, și prezidentul sosește dinapoi

Și va să-ți dezvelească
Materia frățească.
Să spui lui cum te cheamă, că el pe loc te-nscrie
În condica cea mare și-ți dă și vrednicie."
Iar calul, ce prea lesne cu omul se-nvoiește,
De coada titirită a vulpii se-ndoiește

Și cugetul viclenei îndată îl pătrunde;
Și, făr-a pierde vreme, rânchează și răspunde:

"Jupâni republicani,
Vestiți americani!

D-aveți așa dorință al meu nume să știți,
E ici scris pe potcoavă. Puteți să mi-l citiți."
La aste vorbe vulpea îndată o sfeclește,

În laturi cam privește,
Încet coada își strânge, se trage la o parte.
"Cât pentru mine, zise, vă spun că nu știu carte,
Căci răposata mamă, fiind cam scăpătată,
Și tata, fără slujbă, la școală nu m-au dat;
Iar domnul lup se trage din casă lăudată,
Și cartea, câtă este, de rost o a-nvățat."
Domn lupul, greu la ceafă, ce punga-i cam secase

Și mațu-i leșinase
Și burta începuse să tot îi ghiorăiască,
Se duse să citească.
Iar calul, ce sta gata cu numele-n picior,
C-o bună lovitură ți-l culcă binișor.
Avântă iarăși capul și fuge ninchezând;
Iar vulpea o tulise republica plângând.

Deslușit ne dovedește
Fabula ce am citit
Că viclenii își fac planuri,
Dar nu-n veci au izbutit.

1838

Epitafe

I

Când soarele apune, luceafărul lucește
Puțin, și steaua serii pe loc și ea sfințește.
În zi de sărbătoare, un soare luminos
A strălucit odată slăvitul al meu taică,
Sfințit-a domnul zilei, și-n orizon noptos
Luceafăr de nădejde luceam la a mea maică.
Dar noapte e acuma în sânu-i tânguios.

II

În dimineața vieții un nor de tânguire
S-a pus pe al meu leagăn plouat de lăcrimare
O purpură cernită a fost a mea-nfășare,
Și hrana, amar lapte la sân de văduvire.
Nădejdea maicii mele în mine mai zâmbea --
Aci zace nădejdea, și stinsă e în ea.

III

Din cer milostivirea pe muritor când vede,
A lui inimă caldă pe alta ușurează
Și, binele făcându-l, pe sine se jertfește.
Aci milostivirea, bolnavi, vă-mbrățișează,
Intrați ș-aveți nădejdea la Domnul ce viază.
Prin lacrimi de căință ce sufletul sfințește
Al vostru trup prea șubred curând se întărește;
Iar doctorul e mila, și ea din cer purcede.

1838

Cumetria cioarei când s-a numit privighetoare

O dihanie de cioară,
Ce-i dăduse naiba-n gând?!
Să ia fulgi de alte păsări,
Să iasă la zbor cântând.

Iat-o împopoțonată
Și mereu se gâtuiește,
Ulubeasna-mpestrițată
Rățoit bănănăiește.

Ce nume să-și dea acuma?
Că e lucru-nsemnător!
De la nume-atârnă toate
Și trecut, și viitor.

Dar cioara, de! e tot cioară,
Și astfel se socotea:
Nu-și mai vedea de loc ciocul
Și trupul nu-și mai simțea.

Se gândi cum s-o brodească
Și să-și cate vrun nășic:
Dar nașul i-o da vrun nume
Ce n-o plăti mai nimic.

Haide! singură se face
În biserica de caș
Ș-alde popă, ș-alde naș,
Ca să fie bine pace:

Fără sfadă, fără price,
Rămâne zis ce-și va zice.

Se numi privighetoare,
Păsăruică cântăreață,
Unde cântă pe răcoare,
Știi, colea, de dimineață.

Și zbura de bucurie
Biata cioară când gândea
Că cioroii or s-o ție
De poet și păsărea.
Iese-acuma îngâmfată
Și la lume se arată

Și ne-ncepe a cânta.
La-nceput coțofenează,
Glasul și-l mai subțiază,

Dar ce-i faci? că e tot ga!
Țipă: ga! și ga! răsună;
Păsările se adună,
Ascultă și aud: gară!
Se uită, dar nu văd cioară.
Dihania-nnebunește,
Cântă — cine-o mai oprește?

"Sunt — zice — privighetoare
Și Dumnezeu mi-a dat dar;
Sunt pasăre zburătoare.
Care de pe lângă mine
Va zice că nu cânt bine,
E mare, mare măgar."

Și eho răspunde: gar!
Pasările aud: gar!

În tăcere o ascult;
Se apropie mai mult,
Fiecare o privește,
Fiecare își zărește
Fulgulețul, pana sa,
Și-ncep a ți-o dezbrăca,
Scuipă-n gură ș-apoi zboară.
Poetul rămâne cioară!

1838

La Elvira

D-ajuns! Nu mai chem soarta; nici lacrimi, nici suspine
N-au îmblânzit destinul; și ora mi-a sunat!
Cântarea mea din urmă și lira-mi a-ntonat.
Dar cântă, a mea liră, accentele-ți sunt line.

Vezi colo unde râul suspină trecător
Sub salcea plângătoare ce trist se despletește,
E neted locu-acuma și iarbă verde crește;
Iar mâine...-o moviliță, o piatră... sub ea, dor.

Ici trista filomelă și tineri păsărele
Sub salcia umbroasă din svol se vor lăsa
E pace; și repaos, răcoare vor afla
Și mă va plânge vocea duioasei turturele.

Căci p-a mea piatră mută adesea va veni
A-și răcori durerea la unda-nseninată,
Și-n jurul lirei mele, de ramuri atârnată,
Al său cuib solitariu și văduv a-și clădi.

Căci am iubit ca dânsa, și calda mea țărână
De focul meu va arde, mormântu-mi va sălta:
Dasupra-i păsărela cu dor va repeta
Suspinele-ți ardente aci lângă fântână.

E noapte-a mea dilectă, căci ziua-mi a apus.
Când luna blând, senină prin frunze va pătrunde
Și lin se va răsfrânge jos, colo, p-ale unde
Și când adie mistic zefiru-n svol pe sus,

Cu vălul alb ca gazul, cu manta onduioasă,
Cu părul tău de aur ca raze răsfirat,
Vin', scumpa mea Elvira, și sânu-ți înfocat
Lipește-l d-astă liră și mută, și duioasă.

Cu degetu-ți de roze, d-albețea unui crin,
Deșteaptă-n ea un sunet, Elviră-namorată;
Cu-acel sunet imită pe coarda-nfiorată
Cântarea mea din urmă și ultimul suspin.

Eu, deșteptat d-ast sunet din lunga-mi lungă pace,
În saltul de viață pe loc m-oi avânta,
Ca spirit al credinței în juru-ți voi svola,
Cu-a ta credință-ndată într-una mă voi face.

Și-n sacra mea ardoare ferice voi sorbi
Acele fierbinți lacrimi, a ochilor rouare;
Cu tine dimpreună voi întona cântare
Ca-n astă de pe urmă a despărțirii zi.

1839

Cutremurul

Uiet, urlet s-aude! colcăie, sare pământul,
Tremură, zguduie, saltă, colcăie, crapă, plesnește.
Zguduie iar, răstoarnă; trosnet, țipăt s-aude,
Spontaneu lumea se-nchină. Domnul trece-n mânie.

Și crima se ascunde, păcatu-ncremenește;
Tot păcătosu-așteaptă al lumii, al său finit;
Pământul îl înghite și cerul îl strivește,
Iar dreptul la cer cată, și Domnul s-a-mblânzit

. . . . . .
. . . . . .

Ce spaimă fu aceasta! S-a-ngreuiat pământul
Flori prin a lui vine fulgeră, șerpuiesc!
Își scutură povara, că a pierit Cuvântul:
Se bucură nedrepții, săracii flămânzesc.

Și câtă fărdelege pe dânsul îl apasă!
De sus câtă trufie strivește pe sărac!
Sudori de sânge câte p-a trântorilor masă
Și ce de viclenie! ce noduri se desfac!

Și lenea se îmbuibă când muncitorul geme,
Când gheara nedreptății într-însul s-a înfipt;
Din carnea lui sfâșie, stăpână p-a lui vreme,
Stăpână p-a lui pâine, pe viața-i mai cumplit.

Ecclesia căzută e mută, surdă, tace.
În van săracul strigă: "O, mater, ajutor!"
E vitregă-a lui mater; pământul n-are pace,
Să tacă biata oaie când lupul e păstor.

Această Doamnă mare, a Domnului mireasă,
Fierbinte la toți mater, odată consola
Pe tot carele plânge, ș-o turmă d-oi aleasă
Și un păstor la lume și pacea anunța.

S-au dus timpii aceia; și Anticrist domnește,
Despot pe lumea-ntreagă, cu varga sa de fier
Altarele distruge, corumpe și zdrobește,
Și țipete de sânge se nalță pân' la cer.

Se va deschide cerul, Cuvântul iarăși vine,
De vii și de morți jude. Și mii de cherubimi
Pe palmele de flăcări p-al omului fiu ține,
Și lauda răsună prin mii de serafimi.

Cea cu ochi mulți știință sunt iuții cherubimii,
Ce va mări pe omul și-l va reîntregi;
Și caritatea, pacea sunt blânzii serafimii,
În care cel ce geme atuncea va trăi.

Se vor scula și morții să stea la judecată,
Cuvântul va alege pe caprele din oi.
Popoarele sunt morții ce viața nu le-e dată,
Ce mintea le-nviază, le scoală din nevoi.

Iar oaia e săracul ce laptele își mulge
Și-și dă și a sa carne cezarului spurcat;
Și capra e-ngâmfatul satrap care o smulge
Și sângele i-l suge, când laptele-a secat.

Veți fi d-a dreapta, popoli, când va domni
Cuvântul.
Răbdare, că într-însul cei umili vor trăi,
Ș-a voastră moștenire va fi atunci pământul;
Răbdați, n-ardicați brațul, că pacea va domni.

Și când e-ntre voi pace, Cuvântul iute vine,
El numai după fapte va împărți și da;
Căci cumpăna dreptății în dreapta sa el ține,
Și fapta-n ea atârnă, și fapta va lua.

Sudați, despicați brazda, nutriți lenea ce zace,
Dați pâinea voi și vinul, le dați la câți le cer;
Că sacra-vă laboare îndată se preface
În sângele și carnea a Domnului din cer.

O, farisei! pierit-a a voastră-mpărăție,
Când va veni Cuvântul nu-l veți mai condamna;
Cu glorie el vine și vine cu tărie,
Pieri-va răutatea când el va domina.

S-au dus zilele voastre, zile de asuprire,
De dol, de nedreptate, de crime, vulpenii,
De ură, de discordii, de sângiuri, de murire,
Căci va domni viața, și morții vor fi vii.

Așa se roagă omul către cerescul tată:
"Vie împărăția și fie voia ta!"
Căderea voastră-așteaptă credința cea curată,
La cer aceasta strigă, și cerul îi va da.

1839

Ingratul

Născut de a fi slugă, crescut în desfrânare,
Copil fără rușine, din rămășiți hrănit,
Slugarnic la mari case, deprins la îmbuibare
Și rob de bunăvoie, de inimă lipsit,
Ingrate, îmi calci pragul în mână c-o hârtie,
Îmi spui că ți-e urâtă viața de slugar,
Te rogi să-ți dau scăpare la simpla ta junie,
Să-ți sprijin a ta râvnă ș-al versurilor dar.

Din toată neaverea-mi, sperjur, ți-aduci aminte
Că drumul învățării cu râvnă ți-am lesnit;
La orice trebuință m-aveai ca p-un părinte
Și hrană, -mbrăcăminte, nimic nu ți-a lipsit.

Și vorbe rătăcite ți le puneam pe cale,
Și rima-ți zbârnâindă mereu ți-o acordam,
Și versuri șotâncate, ce n-au nici deal, nici vale,
Pe legiuit semicol sudând le cumpăneam.

Păgâne, stanțe groase, puțind de ateie,
Le biciuiam cu totul din veacul lui Hristos,
Și gânduri de pierzare, dovezi de nebunie
Ți le-ntorceam în cuget creștin și omenos.

Jelind creștine rude, în astfel de urlare
Zbierai la Pluton, Cerber, chemai pe Apollon
Și, vrând să-ți schimbi și limba la scurta-ți cugetare,
Prefaci creștinătatea și ceru-n orizon!

N-aveai de loc rușine cu osteneli străine
Să te arăți în lume: ca ciuma le strângeai;
Și sănătos cu bolnav, amestec de rău, bine,
Contrast de îngrozire, ca ea le infectai.

. . . . . .

Te bolnăvișI, viperă; cu brațele deschise
Te primii în casă; te-am pus pe patul meu
Și privegheam la capu-ți în ale boalei vise
Întregi și nopți, și zile, știi tu și Dumnezeu.

Plângeam la căpătâiu-ți, îți răsuflam lângoarea,
Răcitele-ți picioare la sân ți le-ncălzeam,
În inima-mi fierbinte d-atunci vărsai duhoarea,
Veninul tău de șarpe d-atuncea îl strângeam.

Al tău suflet de iazmă în crunta-ți aiurare
Se spăimânta de mine, ca cuget mă privea,
Și grijile-mi plăpânde i se păreau mustrare,
Și mila-mi ca urgie adânc îl sfâșia.

Cu alte lacrimi nouă îți dam o sărutare
Și te lipeam la pieptu-mi strigându-ți: frățior!
Te-ncolăceai în spasmuri la blânda mea chemare
Și-n ochii-ți trecea fulger, pe frunte-ți un fior.

Doi ani un cap de vrajbă între școlari, studenți,
Învățători, tovarăși și clase îngălai;
Batjocură-ți făcuseși din cei mai eminenți,
Nimic nu învățaseși și toate defăimai.

Doream să-ți văz sporirea: cu multă îngrijire
La împărțiri de cinste de privitor mergeam:

Ca demoni de ispită l-a tainelor sfințire,
Așa piereai din școală, ș-aci nu te vedeam.

Te întrebam adesea: de ce la cercetare
Nu ieși și tu ca alții, părinți să veselești?
De ce nu te îndupleci l-a școalei regulare,
Să simți de datorie, c-așa mai mult sporești?

C-o gură mușcătoare, c-o buză d-ironie
Îmi răspundeai, păgâne, că n-ai ce învăța,
Că vârsta-ți este mare și vrei filozofie,
Și nu aflai capabili spre a te lumina.

Prisos ți-era-ascultarea și buna-cuviință,
Limbi, stilul, istoria, materia nu vreai,
Fugeai de legi, de drepturi și n-aveai trebuință,
Ți-erau netrebnici toate, de toate te fereai.

Făcuseși vro cinci rânduri de basne ticăloase,
Și nu-ți găseai potrivnic la o himeră-fleac:
Rea boală te-apucase, ce cade nu la oase,
Ci-n minte se-ncuibează și nu mai are leac.
Împovărat de grijă, de und' să-mi vie-n minte
Că rău te apucase manie d-autor?
O! rău se lingușește omutul care minte!
Puțin voi a cunoaște când fac un ajutor.

Gândeam că e natura ce-n timpul său s-arată,
Gândeam că e talentul ce-ncepe-a se ivi.
P-oloaga-ți poezie și proză-ntortocheată
Pierdeam ceasuri și zile a ți le zdreveni.

Te scoli; dragostea-n mine creștea ca răutatea-ți
Și punga-mi — dar ce pungă! că pungă nu aveam —
Aluzie la semnele de nebunie ce de atunci da

ingratul.
Mâna-mi ți-era deschisă să-ntreme sănătatea-ți,
S-acopăr goliciunea-ți, și datorii făceam.

Am martori neguțtorii și trupu-ți de viperă,
Ce simte și ea frigul, iar când o încălzești,
Atuncea își exală ciumoasa atmosferă,
Atunci ți-nfige moartea, să simți ce pui hrănești.
. . . . . .

Cercași să-ți mai plimbi lenea, să schimbi și meserie,
Ca spârcul schimbând locul să scape de ponos;
Cerași ajutorință să-ți fiu drept chezășie;
Chezaș, hrănitor, reazem ți-am fost mai cu prisos.

Cu gândul trândăviei porneai la ascultare,
Și slujba, datoria în veci n-ai cunoscut:
Ca jidovu-ndărătnic ce intră-n scăldătoare
Schimbași costum, dar jidov și spârc n-ai prefăcut.

Nu mă-ndreptez la lume să-ți spui nelegiuirea,
Cu tine am de lucru; și vina tu ți-o știi;
Ingrat ți-e bunul nume și însăși pomenirea,
Te-a înfierat păcatul, pe fruntea ta îl ții.

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Acel duh de partide, robie pierzătoare
Care d-atâtea veacuri ast neam a chinuit,
Căci a intrat și în miliție.

Aluzie la începutul școalei rodiniane.
Pe mulți oameni de cinste c-o masc-amăgitoare
În sfaturi blestemate cu procleți a unit.

Ce organ mai nemernic deprins în fărdelege,
Ce satelit mai scârnav, ce zbir mai blestemat
Putea să nimerească și la un loc să lege,
Decât un fur de sfinte, o iazmă, un ingrat?

Ochit, ales, iei nume în sfatul de pierzare,
Băgat d-acela însuși cui ==minți ==că te închini.
La creșterea-ți de slugă credeai înnobilare
A slugări-n păcate, înlesnitor de vini.

Căzut și eu în cursa urzirii prea spurcate,
Ce ia însăși vederea, ca orb am naintat;
Și când am deschis ochii, te văz aci, ingrate!
Cu sărutarea Iudei trădând m-ai tâmpinat.

Ce loc de piericiune ! ce sfaturi zăpăcite!
De tine numai vrednici și d-oricare smintit!
Al țării pandemoniu [1] și cuibul de ispite !
O! cât am plâns bărbații ce rău s-au amăgit!

Păzit cu semnul crucii, răbdai astă cercare,
Putui în chin să sufăr fatalul sărutat,
Și brațul meu cel slobod, armat de răzbunare,
Nu ți-a înfipt pumnalul în pieptul veninat.

Te-am mai iertat, cumplite, ș-a mea smerită milă
Ca sarcină pe trupu-ți iar gol o ai simțit.
Cu masca de frăție, sub zâmbetu-ți în silă
Urzeai a mele chinuri din loc nelegiuit.

Acolo să ai partea, mortând în slugărie,
Să nu mai ieși d-acolo, o, scremăt infernal,
Ce te-a dospit păcatul din vecinica urgie
Cu-a cerului neștire într-un moment fatal!

Așa să-ți petreci viața într-un dispreț de sine,
Gonit în veci de cuget, ce-n veci ai înfruntat;
Ocara arzătoare în buză-ți o vei ține,
Pe fruntea-ți fratucidă s-arăți pe vinovat.

Să urli de turbare când ți-or cădea blesteme
A două inimi calde ce tu le-ai dezunit
Și-n viața de acuma, și-n cea de apoi vreme;
Să tremuri ca un câine în rane schilăvit.

Ca molipsit de crime veninul s-aibi în tine,
Și-n casele ce intri să vezi a curăți,
Ca urmele de șarpe, și urma după tine,
Cu apa cea sfințită în preajmă a stropi.

Pribeag vei fi în lume, fără lăcaș, culcare,
Și cin' te va atinge se va simți turbat;
Nici viermii în mormântu-ți nu vor afla mâncare,
Că vor muri d-otravă din trupu-ți veninat.

Acea iazmă de groază, ființă infernală
Ce am văzut în visu-mi a tot mă ispiti
Ești tu cu-ai tăi tovarăși, unire prea fatală, [2]
Bărbați, femei, amestec și iadul a-ngrozi.

Și limbă îi dă unul, și altul rea vedere,
Iar altu-i dă picioare spăimâiei-găligan
(De foamete preveste, de vrajbă-mperechere),
Și toți i-ați dat un suflet, pe înșivă-Satan.

Ce conjurați la rele și spre a mea pierzare
Și plângerea mea-n satiri ați vrut a unelti,
Lipind a voastră faptă l-a altora lucrare,
Lăcusta la columbe, pre sine-a vă feri.

Dar ziua se ivește, himera se desface
Ca fumul risipită d-al aurorii vânt;
Dezmădulata iazmă începe a-mi da pace,
Și-n inimă-mi, în minte lucește iar cuvânt.

Și lumea vă cunoaște, și aspra ei dreptate
Cu-adevăratul nume pe toți v-a însemnat,
A voastră pomenire și negrele-ți păcate
Vor îngrozi urmașii când vor striga: Ingrat!

Și omul cu credință în marea sa durere
Și crunta nedreptate ce-adânc l-a sfâșiat,
Udând aceste rânduri în plâns de mângâiere
Va dobândi răsuflet, că eu l-am răzbunat.

1839

Vulturul și bufa

După multe protestații,
Veniră la stipulații

Vulturul și bufnița, și făcură,-n fine, pace;
Însă ciocul, ghearele suveranului rapace

Da cam multă bănuială
Bufniței de a se teme
Pentru puișorii săi.
(Avea, biet, și ea-ndoială
Pe această de foc vreme,
Când cei răi devin mai răi.)

Vulturu-și dete cuvântul, și cuvânt de împărat,
Că au să trăiască-n pace în paternul lor palat
Puișorii aliatei. "Ca mai sigură sa fie

Familioar-alteței-tale —
Zise suveranul vultur verișoarei dumisale —
Și lămurit să se știe,
Fă bine și mi-o descrie,
Ca să știu a mi-o scuti."
"Zău, nu poți a te-amăgi,
Zise bufa, căci natura
Pui pe lume mai frumoși

Ca ai mei nu mai produse: când îi vezi, râde făptura,
Sunt minune! ochi de soare, gentili, sprinteni, grațioși,
Și când cântă te dezmiardă, vocea lor

pătrunzătoare
E mai dulce decât zisa voce de privighetoare."

Nu trecură zile multe: după legea domnilor
Și legea-mpăraților,
Ieșind la vânătoare mărirea-sa vulturul

Și-n svol făcându-și turul,
A fame ca o streche
În pipotă-l pătrunde;
Și cată-n jur oriunde,

Străbate cu vederea, o scorbură zărește,
Jos repede se lasă și caută șoimește;
Își vâră în cuib capul, ș-o slut-aci pereche
De pui stârcită vede: piperniciți, puchioși,

Cu ochii urduroși
Și galbeni, și zgâiți;
Un glas pițigăiat,
Strident, discord și spart.

Cit nu putu să crează pârdalnicii c-or fi
Aceiași despre care
Cu-atâta înfocare
Și laudă prea mare

În timpul conferinței amica i-a fost spus.
Așa, întinse gâtul, curat d-orice prepus,
Și cioc! o dată-n unul, și-n celălalt iar cioc!
Frumos, pe cum se cade, ți-i dumică pe loc.

Nu-și terminase bine
Imperiala cină,

Când, iată, supravine
Și muma, lină, lină.

Ce vede, sărăcuța!... începe a țipa,
De uiete, blesteme pădurea răsuna.
Pe răul său confrate sperjur și trădător
Îl face, după fapta-i, de lege călcător

Ce-nfruntă jurământ.
Ci vulturul atuncea avea și el cuvânt.
Părinții, ca părinții, își amă fiii lor
Și cât de sluți să fie îi cred de grațioși.
Iar mai vârtos în carte, când dai d-un autor,

Paternul său amor
E vai de om de mare! la Sarsaili puchioși
S-auzi țipăt de bufă, amate cititor !

1840

Zburătorul

La doamna A M

„Vezi, mamă, ce mă doare! și pieptul mi se bate,
Mulțimi de vinețele pe sân mi se ivesc;
Un foc s-aprinde-n mine, răcori mă iau la spate,
Îmi ard buzele, mamă, obrajii-mi se pălesc!

Ah! inima-mi zvâcnește!... și zboară de la mine!
Îmi cere... nu-ș' ce-mi cere! și nu știu ce i-aș da:
Și cald, și rece, uite, că-mi furnică prin vine,
In brațe n-am nimica și parcă am ceva;

Că uite, mă vezi, mamă? așa se-ncrucișează,
Și nici nu prinz de veste când singură mă strâng
Și tremur de nesațiu, și ochii-mi văpăiază,
Pornesc dintr-înșii lacrimi, și plâng, măicuță, plâng.

Ia pune mâna, mamă, — pe frunte, ce sudoare!
Obrajii... unul arde și altul mi-a răcit!
Un nod colea m-apucă, ici coasta rău mă doare;
În trup o piroteală de tot m-a stăpânit.

Oar' ce să fie asta? Întreabă pe bunica:
O ști vrun leac ea doară... o fi vrun zburător.
Ori aide l-alde baba Comana, ori Sorica,
Ori du-te la moș popa, ori mergi la vrăjitor.

Și unul să se roage, că poate mă dezleagă;
Mătușile cu bobii fac multe și desfac;

Și vrăjitorul ăla și apele încheagă;
Aleargă la ei, mamă, că doar mi-or da de leac.

De cum se face ziuă și scot mânzat-afară
S-o mân pe potecuță la iarbă colea-n crâng,
Vezi, câtu-i ziulița, și zi acum de vară,
Un dor nespus m-apucă, și plâng, măicuță, plâng.

Brânduța paște iarbă la umbră lângă mine,
La râuleț s-adapă, pe maluri pribegind;
Zău, nu știu când se duce, că mă trezesc când vine,
Și simt că mișcă tufa, aud crângul trosnind.

Atunci inima-mi bate și sar ca din visare,
Și parc-aștept... pe cine? și pare c-a sosit.
Acest fel toată viața-mi e lungă așteptare,
Și nu sosește nimeni!... Ce chin nesuferit!

În arșița căldurii, când vântuleț adie,
Când plopul a sa frunză o tremură ușor
Și-n tot crângul o șoaptă s-ardică și-l învie,
Eu parcă-mi aud scrisul pe sus cu vântu-n zbor;

Și când îmi mișcă țopul, cosița se ridică,
Mă sperii, dar îmi place — prin vine un fior
Îmi fulgeră și-mi zice: «Deșteaptă-te, Florică,
Sunt eu, vin să te mângâi...» Dar e un vânt ușor!

Oar' ce să fie asta? Întreabă pe bunica:
O știi vrun leac ea doară... o fi vrun zburător;
Ori aide l-alde baba Comana, ori Sorica,
Ori du-te la moș popa, ori mergi la vrăjitor.”

Așa plângea Florica și, biet, își spunea dorul
Pe prispă lângă mă-sa, ș-obida o neca;
Junicea-n bătătură mugea, căta oborul,
Și mă-sa sta pe gânduri, și fata suspina.

Era în murgul serii și soarele sfințise;
A puțurilor cumpeni țipând parcă chemau
A satului cireadă, ce greu, mereu sosise,
Și vitele muginde la jgheab întins pășeau.

Dar altele-adăpate trăgeau în bătătură,
În gemete de mumă viței lor strigau;
Vibra al serii aer de tauri grea murmură;
Zglobii sărind viței la uger alergau.

S-astâmpără ast zgomot, ș-a laptelui fântână
Începe să s-audă ca șoaptă în susur,
Când ugerul se lasă sub feciorească mână
Și prunca vițelușă tot tremură-mprejur.

Încep a luci stele rând una câte una
Și focuri în tot satul încep a se vedea;
Târzie astă-seară răsare-acum și luna,
Și, cobe, câteodată tot cade câte-o stea.

Dar câmpul și argeaua câmpeanul ostenește
Și dup-o cină scurtă și somnul a sosit.
Tăcere pretutindeni acuma stăpânește,
Și lătrătorii numai s-aud necontenit.

E noapte naltă, naltă; din mijlocul tăriei
Veșmântul său cel negru, de stele semănat,
Destins cuprinde lumea, ce-n brațele somniei
Visează câte-aievea deșteaptă n-a visat.

Tăcere este totul și nemișcare plină:
Încântec sau descântec pe lume s-a lăsat;
Nici frunza nu se mișcă, nici vântul nu suspină,
Și apele dorm duse, și morile au stat.
. . . . . .

„Dar ce lumină iute ca fulger trecătoare
Din miazănoapte scapă cu urme de scântei?
Vro stea mai cade iară? vrun împărat mai moare?
Ori e--să nu mai fie! — vro pacoste de zmei?

Tot zmeu a fost, surato. Văzuși, împelițatu,
Că țintă l-alde Floarea în clipă străbătu!
Și drept pe coș, leicuță! ce n-ai gândi, spurcatu!
Închină-te, surato! — Văzutu-l-ai și tu?

Balaur de lumină cu coada-nflăcărată,
Și-pietre nestemate lucea pe el ca foc.
Spun, soro, c-ar fi june cu dragoste curată;
Dar lipsa d-a lui dragosti! departe de ast loc!

Pândește, bată-l crucea! și-n somn colea mi-ți vine
Ca brad un flăcăiandru, și tras ca prin inel,
Bălai, cu părul d-aur! dar slabele lui vine
N-au nici un pic de sânge, ș-un nas --ca vai de el!

O! biata fetișoară! mi-e milă de Florica
Cum o fi chinuind-o! vezi, d-aia a slăbit
Și s-a pălit copila! ce bine-a zis bunica:
Să fugă fata mare de focul de iubit!

Că-ncepe de visează, și visu-n lipitură
Începe-a se preface, și lipitura-n zmeu,

Și ce-i mai faci pe urmă? că nici descântătură,
Nici rugi nu te mai scapă, ferească Dumnezeu!”

1844

Mihaida

Cântul I

Cânt armele române și căpitanul mare
Ce-mpinseră păgânii și liberară țara,
Răzbunătoare spaimă luciră peste Istru,
Peste Carpați trecură de glorie încinse
Și toți românii-ntr-una uniră sub un sceptru,
O acvilă, o lege, cum are ca să fie.
În van o crudă soarte i-alungă ne-mpăcată,
În van conspiră iadul să-i ție-n întuneric
Ș-asupra lor trimite fatala dezbinare
Și uneltiri străine și-mperecheri civile,
Căci Domnul îi protege și-i ține peste secoli
Și i-a ales să-și facă din ei tărie mare.

O, muză-mbărbătată ce-n Elicon n-ai nume,
Ce soarele dreptății te-ncinde și te-nspiră!
Mută să fie buza profană ce te cheamă
Să amăgească omul și cerul să insulte.
Severă deitate, a crimelor pedeapsă,
Ce vizitezi pământul să deifaci pe oameni,
Să fulgeri tirania, să reîntregi popoare!
Eroica ta liră acordă cu unirea,
Fă să-i auz vibrarea a coardelor sonoare
Întinse-n negrul sânge tiranilor purpurii.
Tu dă semnalul, muză, la prima mea cântare,
În sânul meu revarsă mânia ceea sacră;
Aprinde-a mele versuri cu flacăra-ți divină,
Și voi aprinde inimi, voi deștepta românul
Să te atinte-n față, să te cunoască bine.

Spune-mi, o, muză, toate eroicele fapte,
Profunda-nțelepciune bărbatului cel mare
Ce singur întreprinse și fapta-ndependenței,
Și fapta de unire, cel cuget salutariu.
Cine este eroul ce, credincios al legii

Și patriei, re-mpinse barbari ce șiroiară
Din Orient încoace să-nece libertatea,
Să stingă creștinismul și lumea să subjuge
Sub oțelosul paloș și oarba neștiință,
Sforțând-o să își plece genunchii spre-nchinare
La un răszeu de sângiuri, uitând pe ZEUL păcii,
Pe zisa inspirată unui profet fanatic?
Mihai cel Mare, domnul românilor și fală!
P-acela cânt, ș-ajută să bucin a lui fapte.
Mult s-a luptat eroul cu brațul și cu mintea:
Multe nevoi învinse, varii nemici d-afară
Și mai fatali dinântru, și soartea ne-mpăcată
Pare c-o abătuse din lupta prelungită,
Parcă-și aflase omul s-o-nvețe să respecte
O nație celebră.

Întreagă România gemea de ani atâția
Sub jugul sângeratic osmanului feroce.
Fatală și rea cobe-ncepuse Demiluna
A se nălța lucindă pe Dacia smerită.
Și glasul mueginiu în zi și-n miezul nopții
Svola purtat de vânturi ca arpă infernală
De crivăț șuierată, și răsuna profetic
Înfiorând creștinul în empia chemare
A numelui sinistru, țipând: Allah!- altŕ hu!
Cambana solemnelă cu totul amuțise
Pe lâng-aceste hule, blasfeme inspirate;
Și ruga pietoasă, ascunsă, spăimântată,
Abia cuteza, mută, pe Crist să mai adoare...

. . . . . .

Acum pe România plana al nopții angel
Și ușura-mpilarea și dorurile zilei,
Când repede, mai iute decât clipirea însăși,
Arhangelul s-avântă de pe Carpați spre Istru
Și-și îndreptează svolul spre vetrele lui Bucur,
În noua rezidență, și iată-l față-n față

Cu angelul dormirii. Se-mbrață, se salută.
C-a ochilor dulci raze ce-aprinde simpatia,
Ca două flăcări tineri ce se absorb într-una,
Ca două atribute ce întregesc ideea
În mintea concentrată, se înțeleg în clipă
Și ambii fac un angel mulțit în atribute.
Ca fulger sunt în curte, ating tot ce veghează !
Soldați în sentinelă, în prag adorm custodul,
Străbat la domn în domă, și scapără lucirea
Din candela ce arde, și stau în oratoriu.

Aci viața vieții, simbolul libertății
Icoana învierii când în triumf CUVÂNTUL
Dărapănă sclavia a sufletelor moarte,
Și înnoiește omul spre cugetul cel mare,
Însăși acea icoană lucea d-a sa splendoare
Și reflecta lumina din candela de aur
Ce-și înălța la ceruri o flacără-albăstruie
Ce-o aprinsese prințul cu pietoasa-i mână.
Eroul, după-o lungă, profundă cugetare,
Își terminase ruga cea după miezul nopții
Și-n jețul său purpuriu, cu fruntea p-a sa mână,
În planuri salutarii și varii, și mărețe
Își ațintase mintea către omnipotență
Și ochii pe icoană, a cărei cerești raze
Împrumuta puterea acelui dulce angel
Ce-alină orice cuget și-n aromire sacră
Pe cuvioși adoarme după fierbinte rugă.
Așa adoarme-eroul; și serafimu-ndată
Desparte de la sine pe fratele său angel,
Ca pe o calitate abstrasă din substanță;
Îl lasă la solia-i, și singur el, arhangel,
În toată frumusețea-i în umbră se deseamnă.
S-apropie d-eroul, ș-asupra lui întinde
O aripă alină și albă ca lumina;
Pe splendidele margini de fulguri diafane
Se-ngână, se mărită acele culori varii
A gloriei cu care își cinge cerul fruntea
Când răcoritei sfere anunță abondanța.

Cu ochii săi cerului înamorat îl vede,
Preveghetor l-ațintă, să nu-l atingă rază,
Să, nu-l scoale lumina. Astfel o mumă vine,
S-apropie de leagăn la pruncul său cu sânul
Și cu surâsu-n buze, în pieptu-i cu ardoarea,
Se uită încântată la fructul tinereții
Ș-al păcii conjugale; acest fel serafimul
Se uită caritabil, ș-ardintea lui vedere
Vorbește, spune multe în domnul ce visează.
A cerului decrete acum sunt cunoscute
Lui Mihail cel Mare. Arhangelul e-n ceruri,
Și domnul se deșteaptă, drept în picioare sare.
Și caută, ș-ascultă, și n-aude nimica,
Nimic străin nu vede. A candelei lumină
Se nalță și se lasă, și vasul ei cel sacru
Se leagănă ușure p-aureea-i catenă,
Și un profum de viață dintr-însa se exală.
Mihai pasă la ușă și pe custod îl află
Dormind în a sa lance cu capul p-a sa dreaptă.
Se-ntoarnă la icoană. Și mintea-i se lumină,
Îndată-i vine-n cuget ideea învierii
Dezvoaltă, lămurită, acest fel cum la nimeni
Nu mai venise încă. Se cearcă, se-nteroagă
Și alt cu tot se simte. E plin d-o-ncredințare
Necunoscută încă. În inima sa simte
Decretele divine, și brațul ș-a sa minte
Capabile de faptă. Fântâna cugetării
Inundă de-adevăruri, ființa îi îneacă.
Repaos cere carnea și-n svol îi este mintea.
Cămara nu-l încape, și largii pași detună;
Străbate, restrăbate întinsa-i încăpere,
Gigantica sa umbră în lungu-i se deseamnă
Și repede-l urmează, circonferind pereții.
Vulcan în pieptu-i fierbe divina răzbunare,
Cu miile-i vin planuri întru restabilirea
A drepturilor patrii ș-a țării re-ntregire.
S-așează să răsufle. Umbroasa-i, lata frunte
În pumnu-i se-ncrețește și-i încovoaie brațul.
Astâmpăr nu e-ntr-însul și-ndată se realță.
Sublim este bărbatul când intră în el geniul

Cereștilor voințe și inspirat îl mișcă!
Materia frământă în neastâmpăr sacru
Și-ncinde carne, minte! E alt Enoh ce svoală
Pe aripa științei, răpit d-a sa credință!
E un profet în planuri, al doilea Elie
Ce pe un car de flăcări s-avântă către ceruri
Să-nveste majestatea c-o frunte radioasă!
Nu poate sta eroul, e drept la orologiu...
E mult până la ziuă! ci poate napoiază!
Și trece la fereastră să caute afară.
O aură ușure îi mângâie-ncet fruntea
Și părul îi răsfiră și-i răcorește pieptul.
Se reazemă pe brațe și se răpește-n cuget,
Revine iar în sine, și orele-i par secoli
Ce trec, cu toate astea, cu viața dimpreună,
Ce și ea ni se pare ca ziua strecurată.
Trec orele și, iată, cocoșul se aude,
Ce îi strabate-auzul ca ultima cea trombă
Ce cheamă la viață pe trepasați din secoli.
Răcoarea dimineții începe să se simtă,
Ș-alboarea nu-ntârzie, la răsărituri spuntă;
Se colorează-n urmă și purpura-și destinde
Ridenta auroră, și pier umbrele nopții.
Concerte mii de păsări salută dimineața.
Natura se deșteaptă, și cerul își deschide
Eterne porți de aur, și soarele răsare.

Primarele lui raze, lucirea matinală
Inundă de lumină peloria lui frunte,
Simbol independenței la cugete române.
Pe loc el se îndreaptă, se crede față-n față
Cu însăși providența, al cărei ochi l-ațintă,
Prevăzător îi spune că e deschis asupră-i
Și răsărit-a ziua. E ora rugăciunii;
Eroul îngenunche și-nclină a sa frunte.
În rugă totdauna tăcută-i era buza,
Și inima sa numai se exprima fierbinte
Și-și dezvolta simțirea ce limba nu e-n stare
Material să spuie; iar pietosu-i cuget

Pe aripe de flăcări ce-i prumuta credința
Svola până la tronul cerescului părinte,
Ca sacru olocaust de umil și drept suflet,
Și se-nturna în sânu-i reîncălzit, fierbinte,
Aducător de pace. Așa-ngenunche-eroul
Ș-ațintă la cer mintea, ce încă ca icoană
Cingea în tot cuprinsu-i cea vizie nocturnă,
Și grația divină în toat-a lui ființă
O simte revărsată, și-l face să exclame,
Tinzând a sale brațe: "O, Doamne al puterii,
Ce-n zile de pericol ai fost a mea scutire!
Și când turbat nimicul cerea a mea viață,
Atunci ca prin minune trimis-ai al tău angel
Când îmi lucea în ochii-mi securea ucigașă
A omului de sângiuri, și îmblânzișsi cruzimea,
Făcând a-i cădea arma din mâna-i tremurândă.
Și mă salvași din gheare a fiarelor bipede,
Ca să-mi încrezi la urmă căzutul acest popol
Și varga domnială. Tu, Doamne al minunii,
Al grației ș-al vieții! binevoișsi ș-acuma
A-mi revela arcane decrete, salutarii.
E Domn, Domn, Zeul nostru! Românilor s-arată;
Glorificat să fie trei-sântul al său nume!
Și-n binecuvântare cerescul său ministru,
Ce-n numele lui vine, o, suflete, mărește-l!"
Era încă-n genunche Mihai, plin de sudoare,
Și lacrime eroici ștergea de p-a sa față,
Când ușa se deschide și intră scutierul...
"Ce știre?" "Preasfințitul Eftimie..." — "Sosit-a?"
"Cu ziua dimpreună intră în capitală
Și la metoh așteaptă, solește-a sa venire
A s-arăta la curte". — "Să vie." Scutierul
Se-nclină, tăcut iese a împlini comanda.
"Binevenit să fie al Domnului ministru!
La timp sosi păstorul, și cerul îl trimite.
Ce cauză îl face Târgoviștea să lase,
Vezi în istorie viața eroului.
Să vie toată noaptea? ș-atâta neastâmpăr
A mă vedea îndată?... Mi-e foarte necesariu

Cu el a mă-nțelege. Păstorul ce veghează
Când turma e-n pericol, și prințul ce nu doarme
Când îngenunche țara, din ochi își cunosc păsul,
Nici unul nu e iudă... Se cere-aci unire,
Bărbați a te încrede, făcuți a te-nțelege...
Mult poate chiriarhul cu viața cuvioasă...
E legea înainte, și patria, și fiii,
Ș-averea, și viața... Le-a prețuit românul.
Boierul e rea fiară! el numai se orbește
Și toate și le vinde pe o speranță numai
Când are înainte o umbră de domnie.
Ci om e și boierul, și omul e amestec
De angel și de demon... Avem și partea bună,
Iar partea infernală e rea când e-n putere...
A împilat-o turcul... Să nu pierdem speranța."

Așa cugeta prințul și cuvânta cu sine,
Când intră chiriarhul Eftimie, zelosul.
În Domnul îl salută și-l binecuvântează.
Eroul se înclină cerându-i umil dreapta
C-o demnă curtezie, ce-nnobilă mărimea;
Îl pune jos să șază și caută în ochii-i,
Și recunoaște-ntr-înșii aceeași exprimare
Arcană și divină a visului de noaptea
Ce aprinsese-ntr-însul acea mânie sacră
Și regeneratoare. — Tu, muză, spune-acuma
Ce vorbe-au între sine păstorii și cu prinții
Când își cunosc solia și păsurile țării,
Când au ca să reforme și inima, și mintea
Popoarelor căzute, când răul predomină
Pe mic și peste mare, și toți s-abat din calea
Prescrisă omenirii, și nu e pân' la unul;
Când au de a se teme de jugul din afară,
De intrigi intestine, și când conspiră iadul
Asupra învierii a omenirii stinse
În moartea cea morală. Tu spune, sau tu fă-ne
A devina propusul și planul, și vorbirea
A doi români ce singuri erau meniți de Domnul
A realța poporul ș-a da viitorimii

Exemplu de mari fapte și cuget necesariu,
Să știe că românul nu moare, și-l așteaptă
O soarte radioasă, serbată-n preursirea
Divinelor decrete. Tu, muză, fă-ne iară
Să știm că viu e Domnul și e progres în sine,
Și-i așteptăm venirea, ce popolii realță.
Tu spune toate, zeie! Creștină libertate!
Căci până la noi fama nu ne-a adus nimica
Din câte se vorbiră în doma domnială
Cu Dumnezeu de față.

Cântul II

Treizeci de zile-asemeni mai răsăriră încă
Pe trista Românie, și soarele asemeni
D-atâtea ori trecuse peste aceleași scene
De cereri fără margini, de pradă, violații,
D-ucideri fără teamă, de țipete, de sânge.
De când în când păstorul se arăta la curte
Și se-nchidea cu duca în lungă conferință.
Boierii între sine aveau adunări dese
Și chiriarhu-adesea era cu ei de față.
În cele de pe urmă, nu înnoptase bine,
Și adunare mare era la banul Manta.
Era închisă poarta ș-un ferentar sta-n pândă.
În curtea spațioasă se tot auzeau giruri
De cai și clunțul zornet zăbalelor spumate
Ș-acea scuturătură ce duduie ca tunet,
Și baterea copitei, spărgând în neastâmpăr
Gunoiul bătăturii cu iarba încolțită,

Și ninchezatul ager.
Feciorii primblau încă chingați, înșelați caii
Până să-i dea la iesle sub tinsele umbrare.

În case-era-ntuneric; în sus, în capul scării,
O surdă licurire din îngânată lampă
Își revărsa lumina în lunga intrătură
Și arăta vederii bătrâni, gălbui pereții.
La ușa de intrare a sălii de ospețe
Sta un fecior din casă cu mâna sa pe cheie.
În fund, în fundul sălii, un pat cât ținea latul;
O scoarță purpurie în late vergi florate,
Țesută de băneasa, sta-ntinsă în tot lungul,
Și atârna la vale stufoși și mândri ciucuri;
Și laviți prelungite în dreapta și în stânga
Roșeau într-o dimie întinsă-n ținte albe,

Țesută iar în casă. O tavolă rotundă
Și mare sta la mijloc, c-o stofă belicoasă,
Cu grei de argint ciucuri; o cruce sta pe dânsa,
Cu tot, de tot de aur; o carte ferecată
În smalț și nestemate, și luminări trichellii,
O vargă pastorală și sacrele vestminte,
Pontificala mitră lucea naintea crucii.
În cap, în fața ușii, un jeț de nuc prea neted
Și vechi din alte zile, cu perna, rezemântul
De catifea verzuie, cu ținte pe el galbeni
Ș-auree-n jos funde. La răsărit, icoane
De la străbuni lăsate, ș-o candelă măreață
Ardea întru tăcere, în sus, dasupra ușii,
Însemnele băniei în arme-nchipuite,
Cu lănci între stindarde, în jurul unei perne,
Cu un toiag pe dânsa ș-o neagră gugiumană
C-o penișoară albă; și două steaguri drepte
Drapa bănească ușă. În partea cea din stânga
Erau două coloane masive, de stil moric.
Din una pân' la alta, o vargă de fier groasă
Ș-o draperie deasă de dânsa suspendată,
Cu ciucuri și cu funde, ținea ușor intrarea
Cea largă, spațioasă, formată-ntre coloane.
Un alt fecior din casă, nepot de sor' lui Manta,
Aci lângă cortină introducea pe oaspeți
În stanța afundată, trecând prin intrătura
Ce deschidea cortina. Aci sta banul Udrea,
Bătrânul banul Manta și banul al Craiovei,
Mihalcea, belicosul, și vornicul Dumitru,
Și Mircea cel hotarnic, Mirică logofătul,
Isar și Teodose, mintoși logofeți ambii,
Vistierii Dan și Pană, spătarul Vintilică,
Spătarul Văcărescul și aga Vitejescul,
Și aga Luca-Lungul, și Radul Bărcănescul,
Tustrei frații Buzeștii, Calofirescul Radul,
Și capul lor, păstorul Eftimie zelosul.

Era-nvestiți cu toții ca-n zile de paradă:
Îmbrăcătura strâmtă, îngust găitănată,

Intra în cizme galbeni ce zornăiau în pinteni.
Pieptare pe corp strânse în găitane late,
La căpătâi cu nasturi; pe umeri chepenege
În copce d-argint prinse, cu fir de tot cusute,
Pe margini cu hârșie, lovea-ntr-o parte coapsa.
D-o bellică centură ce cuprindea mijlocul
Într-o curea cu ținte, cu zale aurite,
O sabie-appendută suna-n toată mișcarea.
De gât decora pieptul colana cea de aur,
Cea rămășiț-antică de cavalerii Romei.
Pe spalle cădeau plete din mica gugiumană
Și pusă la o parte, cu fundul lăsat roșu.
Iar banii-aveau, pe umeri, în loc de chepenege,
Un lung și splendid conteș; la mijloc
cingătoarea
Mai lată de mătase, cu două mari, rotunde,
Masive, d-aur copce, ș-o pană-n gugiumană.
Iar chiriarhu-n straie de lână umilită,
Ș-o glugă monahală acoperea cărunte
Și cuvioase plete, căci pân' atuncea încă
Gâmfarea bizantină nu corupsese clerul.
"Rău se-ncuibă păgânul în țară, badeo Udreo! --
Suspină vechiul Manta; mult s-au stricat boierii!
Ce moliciune mare e-n dumneavoastr-ăi tineri!
Pe când eram eu june ș-aleserăm cu toții
Din Afumați pe Radul, când pașa din Nicopol
Venea ca bei al țării, cinci bătălii tot una
Avurăm cu păgânii și-nfrânserăm trufia
Spurcatului Mehmet-bei. Ce foc era pe țară!
Cadiu în tot orașul ! Turcime în tot satul!
Junghieri și pradă mare! Erau turbați păgânii.
Junimea boierească p-atuncea avea sânge;
Cu mic, cu mare, țara era în arme toată
Și mi-ți făcea pe turcul să ne respecte dreptul.
Turcii d-acum sunt loaze, borfași, suferiți
trântori.
Câți cugetați să fie cu toții-n toată țara?"

"Sunt mulți, ucigă-i crucea! — răspunse Dan vistierul;
Vro trei mii rămășițe de la domnii trecute
Ce-n voie de nevoie, prin oarba nepăsare
Și moalea cârmuire, rămaseră în țară
Ca negustori, să zicem, și-n faptă ca lăcuste.
Pe lângă ei veniră pungași cu punga seacă,
Acei ce-mprumutară pe hoțul de Lisandru
Să-și cumpere o țară ca să o poată vinde;
Și spre-a-și lua iar banii, luară în arendă
Veniturile țării cu oameni dimpreună.
Și datoria-aceea e rea, mare gangrenă,
Din zi în zi tot crește, se tot mulțesc datornici;
Se-nfipseră în țară ca lipitori mârșave
Ce nu le mai smulgi altfel fără să rumpi și carnea."

"Le dai un praf de sare d-a neagră ca și ele,
Și-apoi le vezi cum varsă, stârcindu-se, ăl sânge".
Prorupse Rad' Buzescul c-un eroism sarcastic,
Și râseră boierii c-un râs de răzbunare

Ce-anunția mari fapte.
"Pe lângă-aceste fiare, alți vro trei mii ne-aduse
Tot ciuma de Lisandru, sa-i fie, biet, spre pază,
Să stoarcă cu ei țara și să domnească-n pace, --
Urmă tot Dan vistierul, — căci el le da simbria."

"Despotul în putere nu e fatal atâta
Ca deșirata iazmă de un tiran molatic, --
Prorupse chiriarhul sorbit în ascultare.
Cea temere vulpeană, cea remușcare cruntă,
Ne-ncrederea în toate și frica și de umbră
Îl fac uimit s-alerge la simbriași venetici
Și-n mână le dă viața cu țara dimpreună.
În dreptul lor acuma ei ca p-a lor avere
În lung și-n lat o pradă!" "Unde mai pui acuma,

--

Urmă iar vistierul, p-aceștia din urmă,
Măriei-sale gvardii, ce din Constantinopol
L-aduseră în țară și nu mai vor să fugă?
Spahiii se-ndulciră la mierea și la untul
Ce cură copioase ca-n raiul ce visează
Păgâna spurcăciune! Mult le plăcu viața
Trândavă, vagabondă și mult le veni bine
Cu traiul cel ușure al celor dinainte
Pungași, ș-adică gvardii ce mi-i aflară-n țară."

"Noi nu știm ce le place, adăugi bătrânul,
Nici cum le vine bine. Noi întrebăm acuma:
Stau ei după tratate? Avem vro legătură?
Se află vreun ordin al Porții spre aceasta,
Ca-n timpii lui Mehmet-bei ce aducea firmanul?
Că, dacă coconașii nu știu cu arma-n mână
Să-și apere moșia și să-și păstreze dreptul
Ce bunii lor, bătrânii, știură, cu-al lor sânge,
Să-l lase-n moștenire pe mari, sânte temeie,
Încai să afle lumea că ne-am supus de frică.
E vrun firman al Porții ce nu va să cunoască
Tratatele-n ființă, și noi, biet, nu cunoaștem
Nici cum se ține pala, nici cum se-mpumnă lancea,
Și d-aia turcul astăzi se joacă cum îi vine
Cu casca dorobanță, cu conciul femeiuței?
Aceasta voi să aflu, să ne luăm de una."
Atuncea logofătul, mintosul Teodose:
"O, unchiule, răspunse, se știe că vrun ordin
Nu este de la Poartă a ne călca tratate,
A ține turcii-n țară și a-i lăsa să-și facă
Geamii și locuințe, să stoarcă pe creștinul,
Să ne batjocorească și legea, și credința,
Să-și facă jucărie cu viața noastră însăși.
De față vreun ordin e drept că nu se vede;
Vedeți însă c-aicea e marghiolie mare,
Că e hiclean păgânul și nu știe de lege.
Încetul cu încetul, se-ntinde mereu turcul,

Și noi astăzi de voie, iar mâine de nevoie,
Și mai târziu de frică, să-i dăm ca de la sine,
Știi, una câte una, până s-or face toate.
Prin colonii urzite, d-o parte crescând turcul,
De alta stând românul, îți ia astăzi copila,
Mâine-ți ucide tata, îți spânzură flăcăul
De ce să aibă suflet să-și apere surora
Ș-o mumă disperată; copilul ți-l turcește,
Pe desfrânat ți-i face beșleagă, să momească
Pe alții ca și dânsul, până când, iată, țara --
Curat țară turcească. Impuneri d-alde astea
Nescrise și piezișe cu mult sunt mai fatale
Decât cele d-a dreptul, până când mai e sânge
De românel prin vine și vrun boier ca Manta
Ș-o biată spadă-n mână, că știi unde te afli,
Și ori mori ca românul, ori mi-ți înveți pe turcul
Să-ți recunoască brațul, d-a dreptul repezindu-l
În sânul unei hurii." Se bucurau bătrânii
La vorbele frumoase ce deștepta curajul
În inimile june. Cât el de nalt se scoală
Buzescul cel mai mare, ce nu prea vorbea multe,
Și-și spune al său cuget: "Ce ordin ori neordin?
Vedem cum merge treaba... De ici se îndreptează,
Și colo e-ajutorul." Și sună țeapăn pala,
Nălțând la ceruri brațul, fierbând de răzbunare.

"Sunt semne bune! bravo!" strigă banul Mihalcea.
"Și binecuvântate să-ți fie ale vorbe",
Adăugi păstorul, ștergând lacrime calde.
"Nu s-au pierdut românii! strigă și banul Udrea,
Ci stați, să știm ce facem. Noi ne sculăm cu arme,
Și țara e puțină, de tot dărăpănată.
N-ar fi de cuviință întâi să ne-nțelegem
Sau cu vecinii noștri, sau c-o putere mare,
Să cerem ajutoare?" "Ce ajutor, nea Udreo?!

Precurmă logofătul Isar cu carte multă;
Nu este la loc vorba: pesemne d-alianță
Ai vrut s-aduci cuvântul; căci fratele moldavul
Și dincoaci transilvanul e într-aceeași stare,
Și toți avem nevoie să ne întindem mâna
În strânsă legătură și unul pentru altul
Să sară spre-ntărire, iar serbul și bulgarul,
De-și simte scăpătarea și jugul, scoată arma
Și cauză comună cu noi vie să facă.
Așa înțeleg lucrul. Iar dacă mergi cu mintea
La neamț sau leah, sau ungur, să cerem ajutoare,
La astfel de-mprumute e camăta prea mare,
Și lipsa d-ajutoare ce nu le mai poți duce!
Nu vă-ncurcați cu șoangheri și cu puteri de astea,
Că unii ca aceștia or să ne puie capul
În numele credinței. D-o fi să scăpăm astăzi
Ca să cădem iar mâine, schimbând mereu la juguri,
Sau să întindem mâna, cerșind când ici, când colo
Scutire și protecții, mai bine, frați, cu turcul,
Mai bine jugul aspru; devie toată țara
Un pașalâc în formă: căci tot mai ai d-a crede
Că poți scăpa odată. Despotul d-altă lege,
Ce nu prea știe multe, încai te-nvață minte
Să poți fi om odată. Să știți că turcul scade,
Căci legea îi e oarbă; ș-atunci creștinul neted
Își ia cele pierdute. Eu, zău, râvnesc la grecul,
C-acum e pus prea bine și a scăpat de smorfuri,
De titluri bizantine, și nu-i rămase alta
Decât căzute templuri ș-aducerea-aminte
De gloria străbună, servată într-o limbă
Curată și divină; și suveniri c-acestea
Reîntregesc popoare. Să știți că ei odată
Or să mugească astfel cum să-i audă lumea
Și pe temeiuri bune-și vor re-ntări ființa."

Se scoală după-acesta Calofirescul Radu
Și zice mai d-a dreptul: "Boieri, cu alte vorbe
Îmi place mie pala ce-n ambele părți taie
Și luce pe dasupra popoarelor corupte,
Și capul ce se nalță mai sus de apa dreaptă
Mi ți-l retează iute, să vie la măsură.
E bună, zău, măsura, și-n noi capete multe
Le văz cam țuțuiate". "E bună vorba, tize!
Adăugi și Radul Buzescul din Craiova;
S-a îngâmfat boierul, s-a sfemeiat cu totul;
S-a dus acea virtute de suflete române,
Ce îi părea batjocuri oricare alte titluri
Ce ies din rânduiala anticelor costume.
Mărimea cea română a fost numai în nume,
Ce-și face omul singur, și-n titluri ce posede
Pe-ntreagă demnitate și numai pe persoana-i.
Acum îl vezi c-aleargă după grăfii străine,
Să-și împletească coada cu bendă baronală
Și cruci să mi-și atârne p-un piept făr' de virtute,
Să iasă de vânzare ca marfa necătată.
Boier e meserie de apărarea țării,
Iar nu nobilitate; căci nobil tot românul
A fost întotdauna, ca cetățean de Roma.
Zău, legiuni atâtea ce stinseră dăcimea
Nu mi-au venit p-aicea a domina tărâmul
Sacrat cu al lor sânge, ca să-și repuie-n urmă
Romanele lor drepturi. De când pierdu românul
Orgoliul de sine ș-uită a sa mărime
Și începu să lingă străină nobilare,
D-atunci prevăz că țara e p-a pierzării cale,
Nu scapă până-n urmă de soarta ce-o așteaptă
Și vine drept la vorba cu multă cumpănire
Ce zise logofătul. Protecții d-alde astea
La nepoții noștri or să le dea prin piele.
Departe d-aste locuri relații d-ajutoare!
Și eu prefer mai bine o pală ce te-nfrână
Decât veninul dulce din cupă poleită
Ce-mbată și desfrână ș-omoară de tot statul."

"O, fiilor, să fie cu dumneavoastră Domnul! —
Mai zise chiriarhul aprins de un dor mare.
Ce bună vă e vorba și mintea bărbătească!
De ce nu am putere să fac să cugeteze
Pe toți boierii astfel! căci toate le-ați zis bine.
E mare tirania când, chiară și sinceră,
Se dă d-a drept pe față și, nepărtinitoare,
N-alege mic sau mare, egali pe toți îi face
C-a cerului dreptate. În ea se-nvârtoșează
Și braț, și piept spre luptă, și suflet se-mbărbată
Spre marea suferință a crudelor martire
Și-ntreaga scuturare a jugului tiranic.
Ea-ți ia viaț', avere și însăși libertatea,
Îți luptă legea-n față, te sforță să o lepezi,
Te cheamă la martiriu să întrevezi stâlparea.
Se santifică omul în asprele catene,
Sunt frați în fiare sclavii, se întăresc în Domnul.
Se pietrifică brațul la bandele metalici,
Și când într-însul bate oțelul tiraniei,
Răscapără scânteia divin' a libertății
Și-ncinde inimi, suflet, erou devine sclavul.
E rea acea vulpeană, ascunsă despotie
Ce-n planuri șovăite, c-o mână lungă, lungă,
Sub mască de credință confrate se preface
Și-ți sapă din temeie străbunul edificiu,
Spoindu-l pe dasupra să crezi că îți va bine.
Nu-ți ia a tale drepturi, te face-a i le cede
Corupt, de bunăvoie; insuflă-mperecherea,
Discordia din casă, dezbărbătează suflet,
Dezmădulează corpul, îți nalță de modele
Ființe sfemeiate, îți face și-ți desface
Fundamentala lege, te face să rupi singur
Străbune legăminte, îți pângărește limba
Și datini și costume; și te orbește-atâta,
Să-ți placă pângărire și să-ți conservi, ca naiba,
Drept coarne infamia, să crezi că ești și mare
Când, înger al sclaviei și târâtor ca dânsa
Și tont, fără simțire, devii singur unealtă
A-ți amăgi un frate, făcându-ți-l complice
La-ntreaga subjugare, la moartea generală

Ș-a numelui cel mare...
Jug cesta se numește și faptă a Satanei;
Iar ceealaltă este o stare primitivă,
Cel mult sălbăticie; e omenirea pruncă
Ce are și viață, și viitor nainte.
Sălbaticul, barbarul e omul neștiinței;
Și dacă te subjugă, cu numărul te-mpilă
Și peste corp domină, iar nu și-ntr-al tău suflet.
Barbarul nu străbate în Roma și Bizanțiu
Decât peste corupții; vandalul, turcu-apare
Ca angel de urgie dreptății cei din ceruri
Când omul uită legea; e foc de lămurire
Ce inima prepară să simtă libertatea

Și prețul ei cel mare.
E rău la soare-apune, că trage-a întuneric,
După apus te-așteaptă că vine miezul nopții;
D-acolo iezuiții prepară tirania,
D-acolo fiare-eterne ș-al sufletelor jug.
Tiranii din Europa or să ne puie capul,
Anticrist n-a să fie păgân de altă lege,
Creștin va fi, spurcatul! ca-n numele credinței
Altarul să profane și legea să o surpe

Cu chiar numele legii...
E rău a fi cu turcul; ci iazmă e creștinul
Ce îți declamă legea ca să te tragă-n cursă:
Cordele de mătase ușor încolăcite
Ce te sugrumă-ndată cât vrei să scapi din ele;
Ești prins și te înghite; ți-e șters din cartea vieții
Și însuși al tău nume. O, fii! cuvântul este
A scutura jos jugul ș-a nu-l schimba cu altul
Mai greu și mai durabil. Ia să venim la capăt,
La scopul ce ne-adună: ce facem noi cu turcul?"

"Rezbel și răzbunare!" strigară toți dodată.
"Dar cine ne e capul? — întreabă

Bărcănescul,—
Cu cine-avem d-a face? cu turcul și cu vodă,
Sau numai cu păgânul? Cum am putea străbate
A fi-nțeleși cu domnul ș-al trage-n partea noastră?
Să n-avem două lupte, căci certele civile
Desființează nații; de ele tot românul
Să-și facă sânta cruce, și cât poate să fugă."

"Prea bine zici, cumnate, — urmă vornicul Mitrea.
Aici e mult de cuget de unde să începem.
Când te încurci cu domnii, deschide-ți întâi ochii
Și-i pipăie la vână. Cunoaștem noi lui vodă
Și inimă, și cuget pe toată-ndoitura?"

Răspunse-atunci bătrânul, pățitul banul Manta:
"Copii, vodă nu este străin, îl știm cu toții;
El e Mihai spătarul, e banul al Craiovei;
El a ținut cu țara punându-și în joc capul,
Când vrea ca să-l ucidă spurcatul d-Alexandru.
Nu crez să asurzească acum la vocea țării."

"Dar, unchiule,-l cunoaștem, — urmă Isar mintosul.
Îl știm de pe atuncea când ne mâncam amarul
Cu dânsul dimpreună. Dar astăzi... deh! domnește;
Și știi că-n timpii noștri domnia n-o ia nimeni
Cu degetul în gură: ce legături ascunse
Și ce de mai promiteri până s-ajungă vodă!
Domnia azi d-afară se cumpără și vinde,
Alegerea e formă sau intrigi, violare.
Domnia e arendă pe care îți dai suflet
Și-n care arendașul e una cu pristavul
Ce-a mijlocit vânzarea... E bun, biet, tot

românul,
Ci intră dracu-ntr-însul cum s-a văzut călare
Cu buzduganu-n mână..."

"Noi să-ncercăm, nepoate", răspunse banul Manta
Cu aer de om sigur.
"Ce facem astă-seară? — prorupseră Buzeștii, —
Se pune jurământul?"
"O, fii, vream mai nainte un soț nou a propune",
Răspunse chiriarhul.
"Tătuță! Suntem siguri, — urmă greu banul Udrea, —
Că noul nostru frate e om de omenie,
Român să pui credință, când ni-l propune-o dată

Păstorul nostru însuși."
"Cu toții suntem siguri; dar cine-e? Cum îl cheamă?"
Strigară iar cu toții.
Atuncea chiriarhul cătă la banul Manta
Și îi făcu cu capul să nu mai piarză timpul.
Se scoală banul Manta și trece-n sala mare;
La ușa cea din dreapta respectuos s-arrestă
Și-ncet de trei ori bate. Dinântru îl întreabă:
"Sunt toți?" "Toți!" îi răspunde... și ușa se deschide.
Îndată, drept și sigur, un mare om propasă
Și repede-și aruncă ochire acvilee
Și pasă drept la jețul ce sta naintea crucii.
Un stat înalt și nobil, un port de majestate,
O frunte mare, scoasă, ce cugetă departe,
Scânteietori ochi ageri, sprâncene ebenine,
Un nas roman, o buză pacefică, ridentă,
O barbă marțială, un piept ce sparge soarta
C-o tare pațiență și brațe musculoase.

Tunică cârmâzie de catifea deschisă
Cu ghinde, frunzi de aur la piept și-n jur pe poale,
Cădea p-o-mbrăcătură colana strâmt pe pulpe,
Pe care coturni bellici roșea pân' la genunche
Cu pinteni d-argint ageri. O copcă scânteindă
În suma de brillante strângea a lui centură
Ce talia pronunță. De dânsa-n partea dreaptă
O pală strălucente sub mână tare-appânde,
E și-mpumnat mânerul. Mijloc și late spete
Și umeri se deseamnă sub mantă purpurie
Și largă și ușure, în copci ca două stele
Cavalerește prinsă. De gât decora pieptul
Colana cea de aur. O pelerină neagră
De samuree piele cădea rotund pe mijloc.
Un coif avea în dreapta, în loc de gugiumană,
Drept bellică emblemă; ne-ncinsă-i era fruntea,
Și capul drept și liber; descoperite plete
Cădeau pe pelerină, ca dânsa negre, lucii,

Eroic onduloase.
O cugetare scurtă umbri crețindu-i fruntea;
Ș-apoi, decis cu totul, ațintă pe ban Manta:

"Să vie, badeo Manta!" Și banu-ndată pasă
În stanțele din stânga, și-ndată iară iese
Cu chiriarhu-n sală. Acesta se înclină
Și sacrele vestminte cu pietate-nveste,
Plecat pe cap își pune pontificala mitră

Și-n dreapta își ia cârja.
Iar trece banul Manta în stanța adunării
Și-n treacăt ceva spune feciorului din casă.
Intrând: "Boieri! — le zice, — păstorul în vestminte
La jurământ ne cheamă; și noul soț așteaptă

Unire să conjure."
Cu toții trec în stanța intrării și vecină
Cu sala solemnelă. Ban Manta face semnul,
Feciorul trage coarda, cortina se deschide...
Boierii împreună văd toți pe însuși vodă!
Toți repede pun mâna și-mpumnă strâns mânerul;
Dodată-ndoit cuget ca fulger îi străbate:
Și trădământul negru, ș-a planului plinire.
Ardeau făclii sacrate, splendoarea era mare !
Uimiți erau boierii la umbră de lumină.

"Încoa, boieri! — le zice asigurat eroul, —
Cu voi aveți un frate ce stă naintea crucii,
Simbol creștin de chinuri, de moarte, de martiriu
La care el se-nchină spre mântuirea țării.
Curajul ce vă-nsuflă, ardoarea generoasă
Și piepturi credincioase, și brațele române
Îmi sunt prea necesare la multa mea voință
Și fapta ce-ntreprindem... Veniți: eu sunt al vostru,
Și voi a mele scuturi. Pe sântul evangeliu
Eu vă anunț de bine: o soartă ne așteaptă
Ș-o glorie comună. Veniți, c-a mea chemare

Vă adună aicea."
"Dar, fiilor, — prorupse Eftimie zelosul, —
Prepusuri la o parte! e mare domnul țării:
Această adunare ș-unire într-un cuget
Nu este a mea faptă, e planul său ce însuși
L-a conceput în Domnul; el însuși mă trimise
Și-mi dete-nsărcinarea să vă cunosc virtutea

Și dorul pentru țară."

Tu, muză, spune-mi svolul, entuziasmul mare
Și focul ce s-aprinse în inime române,

Ce rechema acuma senaturile Romei,
Ce se lupta cu soarta și-ntemeia mărimea
Împărătesei lumii. Răpiți erau boierii
În marea bucurie: li se părea-nceputul
La fericitul termen. A lor minte străbate
Pe aripe de flăcări în glorioasa cale
Ce duca le deschide. Vin toți în jurul mesei;
Ban Manta-aduce steagul cu acvila romană,
Cruceată-mpărătească, cu Constantin augustul
Ce-ardică-n triumf crucea cu mamă-sa Elena:
Semn mare că triumfă cel închinat la moarte.

Cu tarea-i mână stângă eroul scoate brandul
Ce fulgeră-n tot latul și punta o depune
Pe masă spre-nchinare. Ia steagu-n mâna dreaptă.
Trag săbii toți boierii, și șuieră oțelul,
Și punta se depune respectuos pe masă,
Onoare de oșteni.
Ce semăna eroul, o, muză sinaită
Ce-ncorporași întruna poporul Israel,
Dând nației un nume, un suflet ș-o viață?
Ființă muritoare pe Mihail-arhangel
Nu l-a văzut vrodată cu sabia de flăcări;
În mijlocul de angeli când jură-n cer credință
Și curățâ-empireul de impiile duhuri.
Imaginați acuma pe Mihail al nostru,
Cu gladiul în mână între române piepturi,
Că jură răzbunare și curățirea țării
De crimele păgâne, și veți putea-nțelege
Cereasca curățire, pe cât poate icoana
Material aduce ideea spirituală.

Păstorul ia în mână făclie arzătoare,
Și-ntr-însul intră spiritul cel dătător de viață
Popoarelor căzute.

1844

Epitaf la o femeie cochetă

Aici zace Zamfirica, ce-n viața sa a stat
O minune-n frumusețe, un fenice-ntre femei;
Și precum ea plăcu lumii, precum lumea a-
ncântat,
Tot așa și lumea-ntreagă i-a plăcut și dumneaei.

1846

În așteptarea lui 1848. Preziua. Psalm

PREZIUA

Psalm
Strigarea-mi ajungă până la tine
Și-exauzi-mi, Doamne, ruga fierbinte!
Amar mi-e plânsul; nu-ți întoarce fața,
Auzi-mi chemarea-n ziua durerii
Ș-al înfrântei inimi astupat geamăt.

Repede m-ajută și mă susține,
Căci zilele-mi, iată, pier ca și fumul,
Ca lemnele în foc oasele-mi secară,
Pălitu-m-am și m-am uscat ca iarba,
Aridă inima îmi e ca piatra;
De suspin, de geamăt mi-a rămas carnea
Pe oase uscată; mi-am uitat pâinea
Cum se mai mănâncă. Deșert mi-e sânul...

Ca pelecanul mi-am sfâșiat pieptul,
M-am asemănat corbului de noapte
Și tuturor altor cobe nocturne;
Întru veghere nopțile trecut-am
Și m-asemănai păsării veghinde
Ce stă nemișcată dasupra casei.

Toată ziua mă culmau de ultrage
Inemicii; și cei ce-odinioară
Mă lăudau jură acum asupră-mi.

Avut-am cenușă în loc de mâncare
Și-n lacrimi mi-amestecai băutura
Numai la vederea mâniei tale
Și la înalta și dreapta-ți urgie.
Înălțatu-m-am și m-ai surpat, Doamne,

Ca umbra trecură zilele mele,
Și eu ca iarba mă uscai, ca paiul.

Trecător sunt și m-am consumat, Doamne,
M-am topit ca ceara ș-am ars în zelul
Să-ți înalț templu. Focul mi se stinge...
Tu însă, eterne, ești nemutabil,
Ș-a ta memorie în secoli trece,
Din generațiune la-alta pasă.

Tu-n pietate vei ardica brațul
Și-n pietate pe român salva-vei,
Căci ora salutei, ora venit-a.
E d-ajuns; plâng servii tăi, plâng lumina,
Gem altarele, plâng d-a lor ruină.
Sunat-a ora, și acum se vor teme
Ginţile toate de naltul tău nume,
Și d-a ta glorie trema-vor regii.
Din cenușa-i sălta-va România,
Înnoi-se-vor ale ei junețe
Ca ale acvilei; și-n vestmânt candid
Ca o mireasă va ieși nainte-ți;
Splendida ei, sacră candelă d-aur,
În oliu limpede, oliu de pace,
Vărsa-va lumina ce dă viață
Și va încinge virginala-i frunte
Cu-aureola ce geniul poartă.
Tu, Doamne, singur, ființă supremă,
Vei re-ntregi această Sion nouă.
Arăta-te-vei în gloria toată
În re-ntregita Românie bellă;
Pruncii-n a ta cale nălța-vor imne,
Văduva, orfanul afla-vor scutire
Și împilații alța-vor capul;
La locul propriu se vor pune toate
Și capacitatea la a ta dreaptă.

Auzi tu, generație viitoare?
Pentru tine se scriu acestea.

1847

Sânta cetate (Terța rima)

Crist-popolul, lumina și puterea,
Errând, sudând, străin într-ale sale,
Producând singur viața și averea,

Nici selbă-aflând, nici munte, nici vale
Unde-ori căminul, ori capul a pune
(Lungă laboare! foarte lungă cale!),

Străbate lumea, lumea să radune,
Secoli și famea suferă și gerul,
Derâderi și bătăi, de spini cunune,

Crucea, roata, focul, plumbul și fierul,
Sclavie, glebă, clacă și uzură;
Custodul punge, punge cavalerul,

Cazacul punge, flagelă și fură;
Magnat, idalg, ciocoi despoaie, bate;
Pontefice, instructor minte, jură.

Crist-popolul suspină și străbate
Și secoli, și tărâmuri, tot pământul,
Asudă, geme, suferă păcate,

Iartă, le șterge; seamănă cuvântul:
Când prunc orfan, plângând, mendicând viață,
Când muribund ce n-are nici mormântul,

Când june discolor cu moartea-n față,
Fără mâine și azi, și fără lumină,

Iarnă și vară,-n seară, dimineață;

Ori ca om, ori sub forma sa divină,
Tot proletar la câmp și la cetate,
De la altar și până la salină,

Cu-același dor, cu-aceeași greutate.
Schimbe-se timpii, fie domn cezarul,
Patriciu sau baron, prinț sau abate,

Forță ori lege, Brama, papa ori țarul,
El nu se schimbă, aceeași laborare,
Tot proletar, tot puns, tot bând amarul.

După secoli de sânge, lăcrimare,
După varii și multele turmente,
În toți membrii, în corpul său cel mare,

Uns împărat de ambe testamente,
Verb-suveran în fine se proclamă,
Jude-ndolat de lacrimi și lamente,

Mântuitor ce morți la viață cheamă,
Ce surzii face surzi să nu mai fie,
Ce repentirea răilor recheamă

Și-n care orbii văd lumină vie,
Ce paraliticii umple de vigoare
Și lumii-aduce pace, bucurie.

Fulger îi e fața, vocea tunătoare;
Pe tron sovranul judecă pământul
Cu dreptate, putere și splendoare;

Lumină ș-adevăr îi e vestmântul.
Tremură regii, stirpea păcătoasă;
Cad porți d-aramă, rupt e jurământul!

Verde se nalță valea lăcrimoasă;
Apocaliptica, Sânta Cetate
A lumii nouă splende radioasă

De speranță, d-amor, de libertate;
Încinge muri ne-nvinși de adamante,
Se coroană de turre nestemate,

Nalță coloane de porfir gigante,
Pur ca cristalul aurul străluce.
Rubin, safir, smarald, iacint, brillante

Țin unghiuri, fundament ce le produce.
Râul vieții curge de lumină,
Minților sănătate dă și-aduce.

S-adumbră ridente-eterna grădină
D-arbori fructidori, d-arte, de științe,
Lin și armonie aure suspină,

Sacrele voi inspiră și dorințe;
Flori amarante câmpurile-nsmaltă.
Nalte-afecțiuni, sperări și credințe

Candide cresc și vergini se dezvoaltă,
Absorb viață,-amor la verbul-soare.
Asta e cetatea ideală, naltă,

Aci justiția este domnitoare,
Aci frăția e realizată,

Aci virtutea e putere, valoare

Ș-orice nevoie este ușurată.
Unul pentru toți, toți iar pentru unul:
Liberă voie, soartă nivelată,

Verul, frumosul, marele și bunul,
Eternă pace, viața socială,
Propriul sacru, rezolvat comunul.

Cetate! rezidență-imerială
Mirelui-popol, d-angeli custodită,
Tindă cerească și universală!

Profeții te-au visat trei-fericită,
Crist ți-a pus însuși piatra angulară,
Evangelistul te-a văzut urzită,

Ție martirii sângele-și vărsară,
Drepții,-nțelepții, verii cristianii
Spre-a ta înălțare mult ei laborară;

Gali, angli, italieni, poloni, germanii,
Maghiari, români, de popoli milioane
Jos au surpat și idoli, și tiranii,

Au spulberat tiare și coroane;
Cu-al lor sânge ți-au frământat cimentul
Și-ți înălțară primele coloane.

Candid, august, frumos ți-e pavimentul!
Văzut-am splendoarea-ți. Frânt e păcatul;
În drept mirele vine cu testamentul.

Deschide-ți porțile: intră Împăratul.

1856

La Schiller

"Între ai tăi ai fost, o, Schiller,
și ai tăi nu te-au cunoscut"

Este o viață moartă, precum ș-o moarte vie;
Ci este și viața ce nu mai are moarte.
Unii prefer pe una, și alții-și aleg alta.
E tristă-a omenirii fatala, cruda soartă!
Prin chinuri și privații, și lupte, și amaruri,
Și deziluzii crude, pațiență-adamantină,
Prin forță,-asalt eroic să ia Cetatea Sântă,
Al cerului imperiu și vera libertate.

Mult suferiși, o, Schiller, și luptă avuși mare!
Căci lungă e durerea, și fericirea scurtă!
Și strâmtă și spinoasă e-a cerului cărare!
Și greu, inert e corpul! greu dreptul la viață!

Du sarcina, o, suflet, du corpul după tine,
În sus, pe calea strâmtă, cu filii, cu consoarte;
Te luptă cu ananga, cu aspra neavere,
Cu limbile de șarpe, cu ochi de vasilisc
(Calomnia, minciunea, invidia, trădarea),

Cu forța împilării, cu reaua tiranie;
În sus! pe calea strâmtă nici apă, nici merinde,
Nici unde să-ți pleci capul la frigurile lentei;

Și luptă-te da prode!

Avuși de adversariu pe om, ș-atât ajunge:
Te iartă să-i faci răul, iar binele, nici mort;

Insultă-l, te onoară; strivește-l, te adoară;
Dă-i glorie, onoare — te-mpilă de ultragiu;

Dă-i patrie, dă-i nume, că el te-expatriază;
Dă-i adevăr, dreptate — calomnia ți-e parte.

E orb și-i dai lumină? el vede câte n-ai;
E mut și-l faci cu limbă? te mușcă ca vipera;
Dă-i viitor, viață, că-ți ia el și trecutul;
Realță-l pân' la ceruri — de viu te-afundă-n iad.
Acesta e păcatul sau omul cel căzut!

Mai mult decât eroic ți-a fost, Schiller, asaltul;
O luptă de arhangel, triumful de martir.
A!!! rece este piatra încinsa de coroană !
Ci mâinile de vergini îi dau astăzi viață
Ș-o re-ncălzesc atâta cât flăcărează inimi,

Și lacrimile curg...

Cântați, vergini, dreptatea
Ș-a Terrei împărțire,

Dați partea la poet;
Cântați azi libertatea
Ș-a omului unire.

Onoare la profet!

Și repetiți în horuri, prin mii de miriade,
Germania întreagă, America, Anglia;
Răsune tot pământul oriunde e om liber;
Cântați patria, onoarea, virtutea, libertatea,
Tot ce adoară Schiller; cântați pe Dumnezeu

Ce scapă inocența și focului dă crima.
Suspinele lui Schiller în horuri repetați!

1859

Dulcamara

E bun de orice rău
Arcanul, leacul meu,
Licoarea extrafină,
Ambrozia divină:
Lixirul eminent,
Lixir omnipotent!

Cum bei, îți ia cu mâna,
Căci el este fântâna,
Sorgintea ș-a vieții,
Sorgintea tinereții.
Ș-apoi... ș-a frumuseții...
Compratelo, compratelo,
Că, iată-mă, mă duc.
E bun de orice rău
Arcanul leacul meu:

Și friguri,
Și lângoare,
Și tifos,
Și holeră,
Și oftică,
Și ciumă,

Cum bei, îți ia cu mâna.
Lepră,
Chelie,
Virus
Și râie,
Scrofuli,

Rahit,
Spasme
Și asme,
Revme,
Podalgă,
Lovă,

Scorbut,
Toate le spală.
Toate le stinge:

Marea virtute-a leacului meu.
Cum bei, îți ia cu mâna,
Căci el este fântâna...

Toate le spală,
Toate le stinge:
Și bătrânețea,
Și gârbovia,
Și căruntețea,
Și chiar orbia,
Și zbârcitura,
Și știrbitura,
Și ignoranța,
Și nebunia!

O, mare virtute-a leacului meu!
Părul negrește,
Pielea albește
Și rumenește!...
Dinții... -ntărește.
Dă și avere,
Oricât ai cere,
Chiverniseală
Fără tocmeală;
Pe șarlatanul
Face om mare,

Pe calpuzanul --
Om de onoare,
Pe ucigașul --
Diregător,
Pe fur de frunte --
Judecător.
Pe sceleratul
Reîntregește,
Pe cotoroanța
Întinerește!...
Glorie mare
Leacului meu!!!

Cum bei, îți ia cu mâna,
Căci el este fântâna,
Sorgintea tinereții,
Sorgintea frumuseții,
Mehenghiul de candoare,
Patentă de onoare,
Patentă de martir,
Divinul meu lixir!

Glorie mare leacului meu!!!
Cum bei, ești patriot,
Al Bruților nepot,
Celebru liberal,
O dată năciunal;
Celebru, celebrissim,
Arhipatriotissim,
Și membru doctorissim
FRĂȚIEI MEDICALE!

O! marea ta minune, ce nu se poate spune,
De leac omnipotent!!!
Licoare extrafină!
Ambrozie divină!
Al cerului agent!
Lixir omnipotent!

Compratelo, compratelo,
Că, iată-mă, mă duc!

1860

Muștele și albinele

Judecată foarte mare oarecând s-a ridicat
Între muște și albine, încât lumea-au speriat.

Muștele zbârniau tare
Și, prin probe vederate,
După gust și demâncare
Demonstrau ca avocate

Trecute prin doctorat
(Căci aveau și ochelari,
Ca toți docții cei mai mari),

Demonstrau învederat,
De la una pân' la mie,
Că se trag din carne vie
Și că tabăra le-e leagăn
Și botezul lor în sânge,
Că-ntrețin și bărbăția
Supărând pe cel ce linge,
Căci ele ciupesc eroii
Și-i deșteaptă la rezbel
Și-i invită la măcel;
Ele-mpung și-ndeamnă boii
La cărat, la arătură;
Ele cailor dau ghes
La suiș spre culmătură,
Și că unde-o fi să fie,
Mai curat și pe-nțeles,
La-mbuibări călugărești,
La ospețe-mpărătești,
Ele mare au protie:
La dulcețe, la plăcinte,
Cu dreptul de prezidinte

Ele-ncep de căpătâi,
Ele pișcă mai întâi;
Și că-n fine, peste toate,
Fără însă, fără poate,
Musca este coconeață,
Că se pune poponeață
Peste tot ce-a viețuit,
Peste tot ce s-a mâncat,
Pe orice s-a cheltuit
Și-n colibă, și-n palat.
Prin deci dar argumentau
Și așa învederau:
Cum că mierea, din dreptate,
E a lor proprietate,
Căci albina n-are gust
Ca muscoii după must,
Nici încai istețul bot
Ca să dea ca musca-n tot,
Ci tot dă din floare-n floare,
Adunând ca cerșetoare.
Ba drăcoaice,
Tâlhăroaice,

Hoațe de conservatoare,
Retrograde, trădătoare!...

Astfel muștele turbate
Dau și ele prin dreptate,
Prin progres și libertate
Și prin câte alea toate.
Și zbierau la lumea-ntreagă
Ca să judece, s-aleagă,
Nimănui nu mai da pas,

Zbârnâiau
Și se puneau

Avocaților pe nas.
Timpul muștelor venise
Ca și timpul la ciocoi,
Căci natura se stârpise,
Producea tot la muscoi.
Și era-n dispreț laboarea,
Artele, știința,-ardoarea
Către binele comun.
Și când muștele se pun,
Ele, știți, cu iertăciune,
Că ce fac nu se mai spune.
Ș-apoi ș-un muscoi isteț
Și din toți mai precupeț,
Ca un mare mierolog
Striga tot din terfelog:

"La legi noi,
Lingariți noi!"

Și lingariții cei noi
Se aflară ăi muscoi,
Și zburau și zbârnâiau,
Se-ndesau, se repezeau,
Unul p-altul se-njurau;
Și la luptă când erau,
Piept la piept nu cutezau,
Ci dau tot pe dinapoi,
După legile mai noi.
Și în mierea ce furau,
Acolo se și-necau.

Iar albinele tăcute,
Ca oricare muncitor,
Erau toate prevăzute
Dinapoi cu acul lor.

Ș ziceau, laborioase: "Noi de ceară să cătăm,
Templele să luminăm,
Și a miere ce producem bărbățește s-apărăm.
Daca muștele codarde vor să dea pe dinapoi,

Zbârnâind,
Calomniind,
Binele parodiind,

Tot la coadă prea firește cată să ne-armăm și noi.
Iar albina conductoare,
Pân-aci ascultătoare,

Se sculă
Și cuvântă:

"V-ați armat, fetele mele; însă știți ceva mai bun?
Vă cătați de lucrul vostru și de binele comun.
Miere cât de multă fie și apuce măcar cine,

Că muștele cu-al lor bot,
Ce dau lacome prin tot,
Se sting, uite-le, de sine:
Când în miere înecate,
Când de aburi opărite,
Când de flăcăre pârlite,
Când de crivăț degerate.
Ascultați, fetele mele,
Nu-i pericol de la ele:

Despre urs, ucigă-l toaca! fiți cu ochii luminați:
Numai pentru botul lui,
Mai mult decât al oricui,
Acele vi le păstrați."

1860

Corbul și vulpea

Corbul sta pe loc tot corb
(Precum orbul e tot orb
Și ciocoiul e tot ciocoi
Cât sa-l cânți cu usturoi),
Nicidecum nu mai albise,
Nici acvilă devenise
Precum vulpea-i promisese
Pe când cașul îi șterșese.

Ca un corb, dar, mai aflase,
De pe unde tot umblase,
Un codroi de cașcaval;
Și cu dânsu-n cioc se duse
P-un copac și mi se puse
Ca un bun industrial.

Vulpea, tot ca jupânească
Ce cam rar o dă p-acasă,
Iar ieșise la primblare;
Și bunul miros ce are
D-ici, de colo o-ndreptă
Sub copac, și-n sus cătă:

"Jupân corb?... o! plecăciune!...
O, Doamne! ce frumusețe!
Ce pasăre! ce minune!
Ce splendoare! ce mândrețe!
Dar unde-i gurița lui?
Cui s-o ceri și cui să spui?
De l-aș auzi o dată
N-aș da-o pe lumea toată."

Cerbul toate le-auzea,
Se făcea că nu simțea:
Își căta de cina sa,
Cașcavalul își mânca.

"Doamne corb! o rugăciune!
Excelență!... plecăciune!...
Altețea domniei-tale
Trece peste-un deal ș-o vale,
Încât vestea ți s-a dus."

Corbul nici că asculta,
Peste câmpuri se uita
Și de cină își căta,
Și făcea un chef nespus.

"Grațioasă maiestate!
Strălucite, preanălțate,
O, ce mare împărat!...
Dar e mut... ah, ce păcat!"
Corbul, însă, tot tăcu
Până cina își făcu;
După ce o termină
Și bine se ospătă,
Către vulpe s-adresă
Și așa îi cuvântă:

"Hei! a fost pe când a fost,
Pe când era tata prost,
Că vulpea c-o zicătură
Îi ștergea cașul din gură;
Dar acum e altcevaș,
Gura nu mai pui pe caș.
Hei, vulpoi de năciunal,
N-a fost bun ăst cașcaval?"

Dacă știi că de demult
Din punga celor ce-ascult
Lingușitorii trăiesc,
Să-ți spun și eu una lată:
Că cei ce-au mințit o dată
Anevoie mai trăiesc.

1860

Areopagul bestiilor

Un lup odată se plângea tare
Că, de ce merge, lumea se strică:

Bestie mare,
Bestie mică
Azi e totuna, ori lupi, ori miei...
Grele prefaceri! timpi și mai grei!
Că pe el, lupul, toți îl înjură
Și toți cu totul îl pradă,-l fură

Ș-apoi când e o vulpe de rea reputăciune,
D-o viață prea urâtă, ce nu se poate spune,

Și, culme peste toate,
Vecină, din păcate,

Îl fură, blestemata, întocmai ca un frate.
Și n-o mai poate duce cu portu-i cilibiu,
Căci marea-i pațiență îl bagă-n iad de viu.

Făcu, dar, peticiune,
Cu foc și rugăciune,
P-o limbă reformată,
Și trase-n judecată
Și el, ca năciunal,
Pe vulpe-n tribunal,
Compus, ca niciodată,
D-un urs cu brânca lată,
D-un bucefal-pardos,
D-un zripțor și cocoș;

Era ș-un 'rangutan,
Era și un curcan:

Toți judeci ca aceia, înalt areopagiu,
De bestii arbitragiu.
Petiția pornise pan lupul, sa se plângă,
Și-n dreapta-și luă locul, iar vulpea — în a stângă.
Procesul era-n forme, avea și avocați,

Tot zmei de doctorați
P-o limbă bestială
Ce-i zic și năciunală,
Erau și speptători,
Aptrițe și actori;
Vorbea d-un reglemânt,
Scotea ș-un testământ
Pe limba bestială,
P-atuncea năciunală.

"Princip! proprietate!" nea lupul nainta;
"Frăție! libertate!" lea vulpea declama.
"Justiție!" "'Mpilare!" "Virtute!" "Strâmbătate!"
"Ba cauză!" "Ba gașcă!" "Minciune!" "Veritate"
"Martiriu, abnegații!" "Desfrâu, ipocrizie!"

"Ba Dumnezeu mă știe!"
"Ba binele comun!"
"Ba binele străbun..."

Ba lupul și d-onoare cu dinții se ținea,
Și până la candoare și vulpea întindea.
D-acestea talmeș-balmeș din ambe părți tuna,
Spelunca de cicane, de uiet răsuna.
Bătea cu laba lupul, pe hoața fulgera,
Sărea, țipa și vulpea: "Calomnie!"striga,

Și iarăși la martiriu, și iar la libertate,
Și iarăși la onoare, și iar la veritate.

Și vulpea, ca isteață,
A lupului trecute le da de tot pe față;
Ci de trecutul vulpii și lupul se înhață.
Ajunseră, în fine, a-și arunca în nas,

Pe târnuit, pe ras,
Ultrage foarte grele l-a unuia domnie
Ș-a vulpii dibăcie;
Ajunse pân' să zică că lupii sunt rapaci!
Și lupul să întoarcă că vulpile-s cârpaci!...

Atunci să fi văzut
Ce nu s-a mai văzut!
Scot dreptul natural,
Scot dreptul criminal,
Ba dreptul zoologic,
Ba cursul patologic

Frăției medicale... scotea și la patente,
Din cele mai potente,
Și dezvolta amarnic știința economică
Și arta hironomică,
Și drepturile toate, pe față și pe dos,
Din scoarță până-n scoarță retorice sofiate.
Demostene, Cicero ar fi rămas pe jos

Cu gurile căscate.
Nu prea știau de carte ăi judici bestiali,
Ș-având cam pe a rânză pe zișii năciunali,
Pe unul și pe altul întruna condamnară,

Sentința pronunțară:
"Tu minți, jupâne lupe, când ne vorbești d-

onoare,
Că n-ai princip, nici lege;
Și tu, vulpe, de unde ieșișI cu a candoare?
Pe amândoi să-i lege!
Furatele de vulpe de lup s-au fost furat,
Văzute-nvederat,
Și toate să s-aducă aci în tribunal.
Articolul — cutare — din dreptul bestial

Le dă neapărat,
Dup-al naturii curs,
La zgripsor și la urs.
Cocoșul și curcanul,
Precum și 'rangutanul,

Precum și bucefalul vor fi de mărturie,
Să puie-aci pecetea, precum ca să se știe."

1860

Un muieroi și o femeie

Când e vorba să vorbiți
De princip și de idee,
Ascultați să auziți:

Un muieroi ș-o femeie,
Cum și când nu prea știm bine,
Peste drum erau vecine;

Ca albina laborioasă
Femeia-și căta de casă:
La intrigi pregetătoare
Și la vorbe rușinoasă,
La lucru cutezătoare
Și la certe prea fricoasă,
Nu-i lipsea nici foc, nici masă.

Muierușca nevăstuică,
Ochi de linx, bot de curuică,
Nu sta locului nicicum:
O lua papuc la drum,
Tot orașul colinda,
Treiera și vântura,
Loc, căsuță nu lăsa,
Peste tot s-amesteca.
Știa orice s-a făcut
Și câte nu s-a-ntâmplat:
Care când s-a fost născut,
Când cutare s-a-nsurat,
Când aia s-a măritat,

Când vro puică a ouat;
Purta vorba peste tot

Ș-o schimba cum îi venea,
Soți, amicii dezbina.
Azi se săruta în bot
Și pieziș își da la coate,
Mâine ocăra pe toate.
Înțepa ca o lanțetă,
Era rea și veninoasă
Ca o viespe costelivă,
Vai de om!... ca o gazetă
De limbută, guralivă.

Ce cu gândul n-ai gândi !
Vorbea și de libertate;
Ce prin cap nu ți-ar plesni!
De dreapta nepărtinire,
De buna vecinătate,
De-nfrățire, de UNIRE!

Și, ca culme peste toate,
Mai avea ș-o gușă mare.
Și la ceartă,-ncăierare,
Hârâia și spumega,
Limba singură-și mușca,
Toată vorba deșira;
Se certa pe românește,
Și credeai că-i țigănește
(Ea zicea că-i boierește).

Și-nvățase, din păcate,
Și franțuzești d-alea toate:
Princip, bon ton, santiman,
Pardon, bonjur, galantom,
Soare și amiuzan,
Exclusiv și junul om...
Ș-alte câte și mai câte,
Tot mai slute și urâte.

Ce avea, ce nu avea,
De vecina se plângea,
De biata femeia blândă,
Coșemar îi sta pe piept
Ca la nebuni un 'nțelept.
Și sta ne-ncetat la pândă:
O vedea, ori n-o vedea,
Ea la poartă-n drum ieșea,
În șold mâinile-și punea,
Relele ce-avea pe ea
Pe vecina le-arunca.
Și tuna, striga, zbiera:

"Au ca mine ești tu, sluto?
Au ca mine ești tu, muto?

Uscățivo,
Costelivo,
Exclusivo!

Stai închisă, mototoală,
Sufli-n foc și bagi în oală,

Exclusivo!
Inclusivo!

Taci, vezi bine, că ești toantă --
Și ce-ai să mai zici, mă rog? —
Furcă strâmbă, fus olog!
Ac pocit și sulă boantă!
Știi tu ce se face-n lume?
Ți-ai făcut și tu vrun nume?
Lea Papelco de la foc,
Știi vro modă, știi vrun joc?
Tu principele le ții?
Franțozește le știi?

Nici bonjur, nici bonsoar
Nu-nvățași și tu măcar.
Nevăstuică, baraoană,
Ai tu vro 'ducațioană?
Ai fost și tu de bonton?
Știi să zici încai pardon?

Îngălato,
Dezmățato,
Uscățivo,
Costelivo,
Exclusivo!

Zi-mi de poți, zi-mi, guralivo,
Ia deschide-ți a guriță,
Iezuito, Neagă-rea,

Chiraților
Avestiță!

Ai fost tu la soarea?
Știi ce este libertaua?
Știi ce este-egalitaua?
Ai fost tu la bal masché?
Amur și fidelité
Ai simțit tu vreodată,
Tistimel, paftală lată?
De la foc, de la corlată,
Din argeaua de neveste,
Știi politica ce este?
La princip ai fost constantă,
Ca și mine de galantă...
Vai de mine! mai ales
Ești d-alea ce poartă feees!!!
Ha! ha! ha! lea Poartă-fes!
Uite fes! ia uite feees!
Zi, deh, să văd ce-o să zici?

Ce-o să-ndrugi? te-am înfundat!
Nu cumva porți și târlici,
Mămăligă cu păsat?...
N-ai mai fi de buze mute,
Ci ca rupe-o din tăcute.
Nu ți-e lene, lea Mușată,
Ca dezleagă limba-odată"...
. . . . . .

Ș-unde din picior bătea
Și vorbea de se spărgea,
Dodată, pe neașteptate,
Fata mă-sei, pe la spate,
O trăgea și o-mboldea
(Căci avea mă-sa și fată,
Tot ca mă-sa de gușată):
"Mamă, mamă! îi zicea,
N-auzi, mamă? zi-i odată,
Zi-i că este și gușată,
Până nu ți-o zice ea."

* * *

Toți câți sunteți cititori,
Domnilor alegători,
De nu credeți, din 'tâmplare,
Câte spui că s-au urmat,
Vedeți în amiezea mare
Boroboț învederat:
Uitați-vă la gazete
(Și la frații căuzași
Și la toți câți plăpămași),
Gazete de coterii,
Că vă dau pe toți pe bete,
Sute, sute, zeci de mii:
Voi tăcuți — voi guralivi,
Voi creduli — voi exclusivi:

Voi din gașcă și gușați,
Câți în gaște nu intrați...

Vai de tine, moș Sofroniu,
De n-ei fi din pandemoniu!

1861

Mircea și Lazar

Mircea

Răstriștea ce ne-mpăcată d-atâți ani ne-a alungat,
Aceeași ne și unește și ne leagă ne-ncetat,
Soarta armelor zâmbește acestui, comun vrăjmaș
Ș-atâția aprinde-ntr-însul acel nesațiu trufaș:
Să ne propuie pace cu un chip defăimător,
Sol spre-aceasta ne trimite însuși p-acel vânzător,
Pe Dan, ce setea domniei, setea de a guverna
Îl făcu să-și vânză cuget, Dumnezeu și legea sa.
Spre-aceasta chemai boierii către un sfat de război.
Însă mai nainte, cneaze, sfatul tău însuși îl voi.
Legea, politica stare, rudenia dintre noi
Leagă-ale noastre foloase, fericiri, cum și nevoi.
Eu voiesc a ta părere.

Lazar

Părerea mea o poți ști...
Vezi cine este vrăjmașul, și gândește cum pot fi:
Prădătorul țării mele, ucigaș tatălui meu,
Gonitorul casei noastre, gonitor de Dumnezeu,
Răpitor al sorii mele, de altare destructor,
Păgân vărsător de sânge, al lumii pustiitor.

Condițiile-i sunt lege și protecția lui, jug.
Iar pacea... o preparare de nelegiuiri ce-i fug.
Încă văz rana fatală a tatălui meu jertfit,
Înc-auz țipăt de sânge norodului îngrozit;
Orașele-mi în vâlvoare încă le văz a luci,
Câmpul încă-ncheagă sânge ce nu-l poate înghiți.
Și a sori-mei rușine în lanțul lui a o ști?...
Și răzbunarea mă-mpinge și pe dâns-a o jertfi.
S-o știu moartă e un balsam l-al meu suflet sfâșiat.
Nu, Doamne, cu hotărâre, între noi nu e tractat.
Voi să zbor cu moartea-n mână prin mijlocul celor morți,
Să văd tabăra-i aprinsă d-ale răzbunării torți;
Ardă și-nsăși a mea țară, piară tot norodul meu,
Ca un strigoi după dânșii, răzbunând, să rămân eu,
Să omor pe ucigașul și iarăși să-l mai omor,
Să-l sugrum, să-l sparg, să-l sfâșii, de răzbunare să mor.

1867

Poezia

Din ceruri descindută, a mea candidă liră
N-am atârnat vrodată la poartă de-mpărați;
Când însă-ale lor fapte venind o-nsuflețiră,
Din secol pân' la altul etern au fost cântați.

Virtutea prin puterea-mi devine o ființă,
Ca zeu pre pământ are și templu, și altar;
Și viciul, din contra, din neagra locuință,
Cu scorta lui de rele, e fătul lui Tartar.

Istoria prin mine ia chip, se-nființează,
Și libertatea mumă a fericirii fac;
Eu timpului dau aripi, prin mine el viază,
Și-n candidă fecioară eu pacea o prefac.

La câmp și la cetate, în noapte și în rază,
În carceri, pe ruine, pe oamenii mari cânt;
Conserv ale lor nume în secoli de viază,
Fac vie-a lor țărână, dau suflet în mormânt.

Fu noapte, și acuma, când soarele răsare,
Venii eroii voștri în lume-a celebra;
A lor țărână sacră la vocea mea tresare.
Și dacă dormiți încă, cei morți vă va-nvia.

Târgoviștea e templu l-a mea călătorie
Și p-ale ei ruine în pace mă așez,
Și lupte valoroase pe-ntinsa ei câmpie,
Și fapte mari, victorii naintea mea le văz.

1868

Adio la patrie

Te las, patrie, soție,
Ah! și dorul v-a-mpilat,
Jugul greu v-a-ngenuncheat,
Viață-amară, moarte vie!

Te las, patrie,-n lamente
Și-n catene fiii tăi;
Râd și danță toți cei răi
La suspinele-ți ardente.

Pruncul țipă, mama plânge,
Tata geme greu sub fier,
Junii nalță pumni la cer,
Și tiranii-s beți de sânge.

Rusul bate, neamțu-ntinde,
Veneticul blestemat,
Lor ce naibei s-a-nchinat,
Țară, fată, toate-și vinde.

Te las, patrie,-n sclavie;
Și-n pământ și loc străin
Nu m-așteaptă decât chin,
Viață-amară, moarte vie.

Voi vedea munte și vale,
Fetișoare, ochi frumoși,
Gesturi, datini, juni voioși,
Dar nimic ca ale tale.

Râuri, mare, vânturi, stele,
Toate-s surde l-al meu chin;
Nu ești, Oltule, străin:
Spune tu de ale mele.

D-oi vedea și lumea-ntreagă,
Spune că nu sunt ai mei;
D-oi vedea eroi și zei,
Nu e România dragă.

Te las, dulce Românie,
Dar, d-a vrea și Dumnezeu,
A veni și rândul meu
Să mor, să trăiești tu vie.

Moartea pentru-a ta scăpare
A fost toată ținta mea;
Fericirea-mi cea mai mare
E să mor când vei via.

1868

La Maria

În apogeul nopții, în concentrarea-n sine,
Cu candela nainte când rogi pe Dumnezeu,
De vrei să știi atuncea ceva și despre mine,
Întoarce-te, și-n umbra din urma ta sunt eu.

1868

Primul baciu

"Rămâi fără suflare,
Rămâi fără simțire
Și moartă toată sunt.
. . . . . .
Ci totul să cuteze
Se iartă la sărac."
(Sappho)

Extazea mă învie... Ca mort sunt de plăcere,
Ființa-mi muritoare în ceruri se strămută...
Genunchii-mi se mlădie; și-n timida tăcere
Se roagă numai ochii, căci limba-mi este mută.
Întind a mele brațe, ș-a tale s-au deschis
Și s-au întins și ele ca aripi protectoare;
La sânul tău e sânu-mi. Aievea e, ori vis?
Că buzele-ți electrici ș-a mele arzătoare
Se-ntâmpină în baciu; și sufletul mă lasă,
În sânu-ți se repede, din chin ca-n paradis,
Din marea lui durere la fericire pasă.

Un baciu! și iar altul! și altul înc-o dată!
Că sufletul meu văduv cu-al tău azi se mărită
Prin astă sărutare, la zei invidiată,
La oameni neștiută, la angeli mult dorită.

E primul baciu, ș-ultimul fie
Nou, și iar primul să cheme alte;
Viu — să-mi dea moartea, mort — să mă-nvie,
Să svol cu dânsul la preaînalte!

1868

Un buchet de mireasă

Ce doruri ies din ochii-ți prin raza lor senină
Ce fulgeră și-ncântă uimita mea vedere?...
Prin gene-ți se strecoară o rouă cristalină
Și cade p-a mea frunte, p-aprinsa mea durere.

Dar nu-mi alină focul, mai tare se încinde...
Să fug, să fugi, Marie, căci flacăra-mi profană
Te-ajunge și pălește ființa-ți diafană;
Ferește-te de mine, de focul ce m-aprinde.

Vezi îns-a mele lacrimi și ruga mea ascultă l
Buchetul de mireasă să-l faci cu mâna ta,
Pe sânul tău îl pune, ș-alege cât de multă
Plăpândă simțitivă ș-un trist nu-mă-uita.

1868

Portretul

Era poet în suflet, era artistul june,
Și creator penelu-i; în contemplarea sa
Trăsurile-ți divine, în marea-i pasiune
Voind să le imite, un angel copia.

Și a făcut un angel în toată-a lui candoare,
O vergine cerească femeia-serafim,
Și-a pus umana artă și zelul și ardoare
Să reproducă fapta Artistului sublim.

Ci unde e scânteia din blânda-ți căutare?
Și unde e seninul din ochii-ți cerulii,
Și sufletul acela din oricare mișcare,
Și fruntea-ți elocventă, ș-acele culori vii?

Ci unde-e copilina vorbire inspirată,
Acele fierbinți unde ce-nsuflă al tău sân,
Exoticu-alabastru, rujoarea colorată
De rumenul serafic pictorului străin?

Cel ochi îl vezi că tace; al tău vorbește, luce:
În el eu văz și suflet, și cuget, ș-al tău dor,
E magică oglindă din care restrăluce
Acel de inimi fulger, acel divin amor.

Acele buze rumeni sunt bine imitate;
Ci nu văz eu viața din buzele-ți de foc,
Al lor diafan rumen acolo nu străbate,
Nu-ngheață, nu-ncălzește acel feeric joc.

Marie, fii tu muza ce rimele-mi conduce,
Cu-ai tăi doi sori aprinde, însuflă sânul meu;
Ș-al tău portret aievea, real voi reproduce
Și-l voi via cu focul furat de Prometeu.

Ai cugetat vrodată, ai admirat în sine
Metalica oglindă a artei lui Daguerre?
Pe ea știi cum modelul s-absoarbe și se ține
Și cum se-ntipărește printr-un arcan mister.

Ideea e ferice, invenția — divină;
Dar este-mprumutată din ochii lui Amor;
Nu-mi pare mie nouă, de loc nu mi-e străină.
D-a fost amant artistul, a fost și creator.

In ochii-mi ca-n oglindă se vede-a ta ființă
Ș-aievea se refletă în sânu-mi înfocat;
Pe inimă ca-n placă, prin calda mea credință,
Imaginea-ți întreagă ca zeu s-a întronat.

Domnește și e vie, și anii n-o vor stinge,
Și-n sacrul meu deliriu spuind-o, voi cânta,
Ca suflet fără vârstă, ce timpul nu-l învinge,
Ș-o va cunoaște lumea în admirarea sa:

"Frumoși îți sunt ochii, frumoasă ți-e fața!
Frumos îți e svolul, angel d-Osana!
Și de-mi este scumpă, de-mi place viața,
E d-ast sfânt nesațiu d-a te contempla."

Erai vergine castă, aveai pe cap cunună,
Pasai să juri credință l-altar, la imeneu,
Cu buclele-ți aurii beteala împreună
Forma aureola unei copile-zeu.

Și chipul tău atuncea mi-a inspirat cântarea
Ce-nvoacă serafimul, al meu consolator.
Acolo ți-e ritratul și-ntreagă-asemănarea,
Și-n piept mi-a fost secretul un foc consumator.

Sunt secoli de atuncea la lunga-mi așteptare;
Mi-e teamă să pui mâna s-ating acel portret,
Și lira-mi îl repetă în sacra-i fiorare;
Pe pictorul d-atuncea îl faci acum poet.

E june, încă june în dulcea-mi suvenire
Imaginea-ti divină, modelul meu sublim,
Ce-ntinerește-n mine și cuget, și simțire,
Și-ți spune cine este frumosu-mi serafim.

Ești liberă acuma; ești însuși idealul
Acelui frumos angel. Ascultă ruga mea,
În inimă-mi citește, și-ntr-însa vei vedea:
"Dă copia la pictor, și mie-originalul".

1868

Anatolida sau Omul și forțele

I. Empireul și Tohu-Bohu

Înalt, mai sus de ceruri, la locul nemuririi,
În sfânta atmosferă luminii celei vii,
De unde-emană viața; și râul fericirii
Adapă, răcorește cerești le câmpii,

Și spiritul agapei burează ambrozie
Și-nmărgărită câmpii eternei beatituți,
Spre-a crește-haritatea, angelica tărie
Din care purced pacea, divinele virtuți;

Pe muntele de aur, în stânci de adamante,
Cu pulbere de stele, verzit de imortali,
Umbrit de cedri-eterii, florat de amarante
Și unde se dezvoltă virtuțile florali;

Acolo unde-adie zefirul de clemență
Prin arborii științei ce Domnul! Domn! șoptesc
În quietutea naltă d-amor, de inocență,
La râuri de viață ce Domn! iar murmuiesc;

Pe culmea astui munte, sub tinda-omnipotenței,
Înconjurat de angeli, puteri de serafimi,
Acolo este tronul divinei providenței,
Pe mii de miriade de repezi cherubimi.

Cerească armonie organe mii răsună;
Poeții-eternității, serafi întraripați,
Sub degete d-auzuri vii arpele înstrună,
Răpiți în adorare, de Domnul însuflați.

Ființe de simțire, cu totul de vedere,
Contemplă în mirare p-eternul Iehova,
În marele panhymniu, în sfânta preveghere
Întreg nemărginitul răsună: Osana!

P-același tron, d-a dreapta, născut în prestiintă
În sânu-eternității, de angeli nevăzut,
Etern era și Fiul, cu Pater d-o ființă,
Ca dânsul fără margini și fără început.

Când pater al puterii, voind să-l glorifice
Ca un moștean al gloriei, ca Verb și creator,
Puteri, virtuți într-însul să se identifice
Și-ntr-însul să cunoască p-al lor începător,

Cerești, eterii trombe în spațiuri răsună,
Puteri, tării de angeli svol repezi, lin se pun;
În juru-Omnipotenței miniștrii toți s-adună,
Atenți în tot amorul, ascultă, se supun,

Văd toți pe Fiul gloriei l-a Patrelui său dreaptă
Și cunoscut se face Cuvântul peste tot;
La vocea-i mundiferă creația așteaptă
Și laudă, mărire din arpele lor scot.

Și spirite, și geniuri, și minți ce nasc știință
Se-ntrec să se închine la Marele Cuvânt,
Prin el să se-ntregească în toată-a lor ființă
Și-ntr-însele să cheme al lui coborământ.
O nouă sărbătoare în ceruri se serbează;
Trag toți cu-ardoare sfântă, aduc carul cel viu
Ce splende de lumină și de științi derază.
Pe dânsul se așează Divinul Verb și Fiu,

A lui de flăcări roate iau drumu-ntraripate;
Sunt cherubimi prea repezi ce-n mii de ochi

lucesc;
Orele-eternității la dânsul înhămate,
D-apocalipse duse, spre secoli propășesc;

De angeli miriade preced și îl urmează,
Și carul naintării propasă ne-ncetat,
Din iute în mai iute, și-n calea-i însemnează
Al lumii plan simbolic, d-atunci predestinat.

Tăria înconjoară în sfântă armonie
Și cerurile toate de glorie se-mplinesc;
Dreptatea, adevărul, știința, bucuria
Răsar într-a lui urmă și cresc și se-nmulțesc.

Iar spiritele-ntr-însul, prin tragerea centrală,
Celebră imeneul, arzând ca mii de sori,
Ființe mii într-una în nuntă-universală,
O flacără din flăcări, volvoare din volvori.

Al păcii spirt e una cu-al dragostei, blândeții,
Al dragostei ș-al păcii într-una se unesc
Cu al inteligenței ș-al naltei frumuseții,
Și toate iar în Domnul și cresc, și viețuiesc.

Tot este viu în ceruri și totul e viață,
Ș-o sfântă armonie ș-o unitate fac;
Un plan e tras d-atuncea, și totul ne învață
Că sufletele noastre tot astfel se înfac.

Tot astfel se mărită, tot astfel se-mpreună,
Așa purced și astfel solia-și împlinesc;
Așa-ntr-a lor agape ca flăcări se adună
Și tot așa ca raze la centru se unesc.

Astfel Fiul Puterii în glorie naintează
Din margine la alta, în drum triumfător;
Iuțimea naintării prin șoapte cuvântează
Și vine iar de șade pe tron imperator.

Se umple tot de glorie, de laudă, mărire,
Un singur cap arhangel rămâne nemișcat;
Distat în deitate, putere, fericire,
Iar ca ministru-al cerului, el singur protostat.

Onori și nemurire, tărie, libertate
Avea în cele nalte, de tot se bucura;
Ci cum văzu Cuvântul, a lui divinitate,
Îl dezvoltă în sineși, și greu îl apăsa.

Sta mut marele-arhangel, cu degetul la gură,
Sta neclintit la postu-i și buzele-și mușca,
Fierbea trufia-ntr-însul, fierbea friguri de ură,
D-a tâmplelor bătaie ochi, față se roșea.

Oribilă durere de frunte îl cuprinde
Și fruntea i se umflă, nu-l mai încape loc;
În cugetu-i prin ură concepe și s-aprinde,
Turbează apostatul, o spumă e, un foc.
Plesnește al lui creștet. Născu păcătuirea;
Frumoasă și ridentă îi svoală împrejur,
Arhangelul răsuflă, resaltă-n el simțirea,
Se-ncântă d-a sa filie întâiul duh sperjur.

Se înamoră; ea îl răpește,
Și mii de angeli o numesc sor',
La toți ea râde, ascuns fior
Pe toți petrece. La toți clipește,
Pe toți provoacă, la toți se-ntinde,
Cu toți e dulce, ochii-i vorbesc;

Și cap, și inimi la toți aprinde,
Ard de plăcere, tremur, doresc.

Ce mare și teribilă la angeli încercare!
Pe cine frumusețea-i nu l-ar fi tulburat?
O filie d-arhangel, născută-n cugetare,
O femine în spirit! Frumosul încarnat!

Răpindă, grațioasă, plăpândă,-amăgitoare,
Și umede și rumeni dulci buzi de Lucifer,
O față de speranță și mâini prea dătătoare,
Un viitor ferice frumoșii-i ochi ofer.

A sexului ei grații inspiră voluptatea
Și farmec peste farmec în corpu-i aerin;
Mișcarea ei seduce ca însăși libertatea
Și-n fața ei străluce ca fulger în senin.

Cochetă fără margini, cerească curtezană,
Încatena voința, pe toți îi captiva,
Și toți în ea văzură de cer o suverană;
Spre-a-i merita favoarea a-mpărăți dorea.

La toți le vine-n minte a-și pune rezidența
Mai sus de tronul păcii ș-a se-ndumnezei,
A-și însuși, a smulge pe seamă-și providența
Și sceptrul preatăriei spurcat a mânui.

În spiritul tiranidei strigară: Libertate!
O mască-amăgitoare infamei tiranii,
Iar boltele eterii răsună: Strâmbătate!
Din margine la alta trosnesc din temelii.

A reușit cocheta; dar țipă,-ngălbenește,
L-al său părinte-aleargă, și ochii îi sclipesc,

Și tremură la sânu-i, de el strâns se lipește,
La piept și el o strânge, și-ntr-una se unesc.

Bubuie cerul, se scoală Împăratul;
Duduie eterul, că pasă urgia;
Fulgere, vâlvoare în spațiu șerpuiesc;
Focul se-ntinde, curăță păcatul.
Marea-exploziune arrestă-eternitatea;
Saltă firmamentul și sorii se spăimântă,
Cugetul de crimă pe unde se-ntinde
Tot desfigurează, ca trăsnet încinde;
Foc negru și roșu lumina se preface,
Plumb e ușurința și cerul se desface;
Cad rebelii-n spațiu și vâjâie căzând,
Haos, abis mare-i așteaptă căscând.
Pică și se schimbă pe cât trec din cer
Capete de angeli, de demoni picioare,
Aripă cerească una se mai vede,
Alta infernală la vale-nnegrește,
Monstru la alți capul în abis precede
Tălpile, lumină în cer mai lucește.
Neagră, fumegândă acum sunt volvoare,
Nume, suvenire din ceruri le pier.

Se-nchide empireul. Ca fulgerul străluce
Un gladiu de flăcări ce ține Mihael,
Ce miriade d-angeli comandă și conduce,
Și pacea le anunță prea blândul Gabriel.

"Cu tremur și teroare să stăm pe loc, cu frică,
La toți atențiune! Căzutul e Satan!"
Satan! răsună cerul, Satan! se nalță, pică
Satan! din sferă-n sferă, și-n haos urlă — AN!!!

Cu mult este mai mare căderea spirituală,
Și nu pot fi cuvinte a se asemăna

Cu oricare cădere ce e materială,
E mică-asemănare concret a se-arăta.

Când aste întunerici de lumi nenumărate,
Nestrămutate astre și sateliți, planeți
Ce-și țin ale lor giruri prin căi preînsemnate,
Sori, centre parțiale, spăimântători cometi,

Când toate s-ar exmulge din marea concentrare,
Ieșind din a lor axe, și nu s-ar mai ținea,
S-ar precipita-n spațiu spre-eterna lor pierzare
Și una peste alta zdrobindu-se-ar cădea.

Ast uiet ce ar face totala-anomalie,
Amestecul, ciocnirea, zgomult material,
În ceartă elementele, cutremur în tărie,
N-ar face-atâta uiet ca-ast zvon spiritual.

Ca soarele de mare, mai mare între stele
Și stinși d-a lor lumină ca Urius, Titan,
Așa cad legioane de spirite rebele,
Moloh, Baal, Asmode, Dagon, Rimnon, Satan.

Cad repezi nouă zile; căderea se-ndesează,
Din regiune-ntr-alta mai repezi vâjâiesc,
Se-ntoarce fiecare spre ceruri, să mai vază,
Și trăsnete-nmulțite din urmă îi ajung.

Cad unul peste altul, ruine spirituale,
Și se resping teribil, în spațiu se-ntind;
Minți, spirite stupide, perverse și fatale,
Ca flăcăre în vortici tot haosul aprind.

Și cad căzând ca mintea, s-afundă în turmente,
Vârteje ascuțite, și tot se ascuțesc,

Și șuieră vâlvoarea ca lupta-n elemente,
Și negri, cât s-afundă, cu-atâta se negresc.

Plesnește universul, abisul se despică,
Tartarul se deschide; de foc un ocean
Se-ntinde fără margini, și demonii tot pică,
Cei mari tot mai nainte, din toți mai greu — Satan.

Acesta, ca alt soare, și încă și mai mare
Și repede ca mintea, cu uiet ajungând,
În Tartar urlând cade, s-afundă ca-ntr-o mare,
Cât universu-n spațiu deschide volborând.

Se varsă, stropesc flăcări, ca insola răsare,
Lăut în focul gheenei, ca-n jurământ fatal,
Uimit scutură capul, se-neacă de turbare
Și grință la cer dinții teribil, infernal.

Cu-același zgomult cade și Belzebuth, Astaroh,
Talmuth, Hamos, Asmode, Dagon, Mamuth, Baal,
Astoret, Isis, Orus, Moloh, Balmol, Briaroh,
Brihmuter, Gorgon, Bulhah, Rimnon și Belial.

Tartarul zbiară, grință și tremură-n turbare,
Și țipete teribili răștipă, bubuiesc;
Lung urlă și răsurlă vendictă, răzbunare,
Blestemă providența, la ceruri greu hulesc.

Ca unde-ntărâtate când stă o vijelie,
Dezmăsurate unde când grele cad, plesnesc,
Așa munții de flăcări, dup-astă-anomalie,
În flisv plesnesc, se nalță, iar cad și iar plesnesc.

S-alină-apoi tumultul și nu mai e vedere,
Profund, mare-ntuneric în mijlocul de foc,
Vârteje de fum negru rotează în tăcere;
Zdrobiți abia demonii se-ntorc, își cată loc.

Și ce loc să-și mai afle? în locul de durere,
În locul din afară și unde nu ajung
Nici pace, nici repaos, nici semne de tăcere:
Exotic întuneric ș-eternul suspin lung?

Când s-ar lua unime în loc de măsurare
O rază de la soare și până la pământ,
D-aci până la ceruri e mare depărtare!
Unimi d-astă măsură nenumărate sânt.

Sau cât este din centrul al centrelor tăriei
Și până peste polul și cel mai depărtat,
De șapte ori atâta principiul fericirii
A-mpins răul din ceruri damnării rezervat.

Aci, stătuți demonii de lunga lor cădere,
De trăsnetele juste pătrunși și sfâșiați,
Încep să mișuiască în vasta încăpere,
Într-un noroi de flăcări de tot desfigurați.

Jurați d-atunci la rele, l-a cerului urgie,
D-atunci asupra lumii inventă și trimit
Invidia, impostura, infama calomnie
Și morburile toate, păcatul înmulțit,

Corupțiunea toantă, trufia-mpilătoare,
Codarda-ipocrizie, parodiat amor,
Teribila minciune și moartea destructoare,
Discordii paricide, rezbel ucizător.

Orice flagel al lumii și orice sacrilege
Și guerrele civile aicea se încep;
D-aicea screme iadul și domnii far'de lege,
Popoarele rebele aicea se concep.

II. Imnul creațiunii

I. Lumina

Ai zis: "Fie lumină!" și iată, sunt, eterne;
Umplut-am universul ca peplu împrejuru-ți,
Și spiritul vieții se poartă peste ape;
Pătrunsu-s-a abisul d-o mistică ardoare

Și l-a cuprins fiorii;
Tresare și concepe. Ai haosului germini
Spre viață și spre nuntă așteaptă a ta voce.

Materia inertă și vagă, și informă
Se pune în mișcare. E plin, plin este cerul
De gloria-ți eternă, și peste tot splendoarea-ți
Prin mine se revarsă suavă, lină, blândă.

Arhangeli ai puterii! voi, Eloimi, la față,
Glorificați pe Domnul prin operele voastre,
Cântați, căci vocea voastră e însăși armonie,

Creație divină.
Ca fulger din tenebre am răsărit lumină,
Lumină creatoare,
Și-n haos echilibrul și ordinea se puse:
Tenebrele d-o parte iau numele de noapte,
Și părțile luminii, din Zeu, se numesc ziuă.
Tot spațiul se umple, și timpul ia măsură.
Se face prima seară, se face dimineață,
Și periodu-acesta zi una se numește.
Lumină, întuneric, glorificați pe Domnul,
În ziuă și în noapte etern preaînălțați-l!

II. Firmamentul

Ai zis să fiu, și iată, la-omnipotenta-ți voce,
Din planul prestiinței extinsu-m-am ca domă
La sfântul tabernacol, nemărginitul templu!

Țesutu-s-a-mprejiuru-mi catenă-adamantină
Prin care se țin toate — și m-a încins tăria.
În tot nemărginitul, în multul nalt de ape,
Mai sus decât zenitul, mai jos decât nadirul,
Sub tâlpile-ți divine ai zis să fiu tărie
Și solidar cu toate. Chematu-m-ai pe nume

Și firmament mi-ai zis.
Dasupră-mi ascindură ca spirit ape vergini,
Și câte se nuntiră sub mine descindură

Să fie fecundate.
În mijlocul lor, Doamne, m-ai rotunzit ca domă,
Și cer e al meu nume,
Cuprinsul fără margini omnipotenței tale.
Te bucură, eterne! princip al frumuseții!
Căci opera-ți e mare ș-o recunoști de bună.

Se face iară seară, se face dimineață;
Ai istoriei angeli, în deltele eterne
Înscrieți ziua-a doua.
Glorificați pe Domnul, că sfânt e al lui nume!

III. Apele

Vocea Domnului peste ape,
Peste ape gloria lui.

Puteri primordiale, principe, Eloimi,
La nuntă, la creare sculați! suntem chemate;
Prunci-angeli ai răcorii cu aripi diafane,

Lucide ca-adamantul,
Formați-vă în rouă, din rouă-n picături,
Din picături-n ploaie, cântați și trageți danțul,
Descindeți și risorgeți, formați fântâni, pâraie,
Luați cursul în râuri, sisteme, congregații,
Umpleți și văi, ș-abisuri, și mări, pelage toate,
Formați de oceane catena prelungită
Și trageți, trageți hora; încingeți tot pământul,

Scăldați-l, fecundați-l;
Din sânul vostru iată-l că iese ca mireasă
Din nupțială baie.
S-aude-al picăturii încântătorul timbru
Ca-adamantine coarde de vânt înfiorate;
Fântâne, sorginți vergini, uniți susurul vostru
Cu-a râului murmură, cu uietul cascadei,
Cu spumegosul gemet fugoaselor torente,
Cu gravul flisv al mării ș-al valurilor muget,

Pangosmie-armonie!

Să lăudăm pe Domnul din cele preaînalte
Și cele mai profunde!
Ca tunetu-a lui voce răsună peste ape;

A zis și, iată, suntem.
Cât e de bine, Doamne, când tu zici că e bine!
Apari ca o mireasă, o, Mater Terră sacră,
Prepară-te de nuntă;
Pe creștetul tău pune a munților coroană,
Plini d-aur, de rubine, smeralde, iacinte,
Safire, adamante, de-ntregile-ți tezauri.
Ai munților nalți cedri, dumbrăvile-ebenine
Și fructidorii arbori adorni de multa floare:
Sunt brunele-ți cosițe, regala-ți capellură;
Aromele lor toate — cosmeticele tale.

Să înflorească pomii, să-și dea ale lor fructe,
Să germine-n tot locul și iarba, ș-orice plantă,
Dezvolte-se-orice floare, răsfire-se mirosul,
S-adoarne, să profume talamul tău de nuntă;
Și așternutul candid amorurilor tale
Întindă-se-n tapete, arhetipe modele
De orice țesătură, de orice adornare.
Ai grațiilor angeli, formați cununi, festoane
Spre marea sărbătoare.

Cântați, flori, bucuria și lăudați pe Domnul
Pe idioma voastră, vă exalați profumul
Spre ceruri ca tămâie. Formați sublime-acorduri;

Armonie d-arome.
Natura este-n nuntă, serbare-universală.
La germinare, plante, ș-eternă propagare!
Pe generi și pe speții vă dați a voastre fructe
Cu propria sămânță ș-a lumii abondanță.
Glorificați pe Domnul, c-aroma vă e imnul
Și sacrificiu fructul.
Eternul se complace în existența voastră,

Contemplă— și e bine!
Și iar se face seară, și iarăși dimineață,

În deltele eterne se-nscrie ziua-a treia.

IV. Astrele

A zis și, iată, suntem luminători ai lumii.
Strălucitoare heliu, sori, principi de lumină.
Focare arhicentre de raze, de splendoare,
Planeți, astre, luceferi, sisteme de lumină,
Să lăudăm pe Domnul!

Spre luminarea zilei, spre luminarea nopții
În firmament ne puse drept candele de aur,
În templul său cel mare,
A fi imagini însăși nespusei lui splendoare:

Reprezentați pe Domnul, narați a lui putere
Și gloria-i divină prin legea ce vă puse.
Lumina vă e vocea, prin ea vorbiți vederii;
În cursul periodic vă exprimați cuvântul,
Distingeți între vară, distingeți între iarnă,
La timpi, la ani, la zile fiți semne nemutabili:

Aceasta va e legea.
Armatelor de stele, străbateți firmamentul,
La veghiele voastre glorificați pe Domnul
În tot nemărginitul, fiți eho l-a lui voce,

Căci zice că e bine.

Se face iară seară, se face dimineață;
În tablele eterne se-nscrie ziua-a patra.

V. Peștii și păsările

A Domnului iar voce răsună peste ape,
Și aerul și marea se umplu de viață,
Dau ramuri zoofite, polipii iau simțire,
Se umple tot abisul, cuprinsele marine
De lucitorul nacru, de candidele perle,
De rumenul coraliu.
Înoată peștii-n ape, în aer păsări svoală
Și, binecuvântate d-omnipotenta voce,
Tresar de bucurie, celebră fiecare

Amorurile sale,
Spre-eterna propagare și varia-nmulțire
De generi și de speții.

Cântați, din aripi bateți, ființe svolătoare,
Nălțați la ceruri imnul prin cântecele voastre;
Voi, notători, asemeni jucați-vă în ape,
Umpleți cuprinsul mării, câmpiile eterii;
Sunt binecuvântate a voastre tinereți

Și candide fiori.
L-aspectul vostru Domnul exclamă că e bine.

Și vine iară seara, se face dimineață,
Se-ncheie ziua-a cincea.

VI. Animalele pământului

La viață, la lumină,-n sus orice suflare,
Luați formele voastre, de la insect și vierme
Și pân' la patrupede ce pașteți câmpi, dumbrave,
Și până la sălbatici ale pădurii fiare;
Ieșiți pereche toate în masculi și în femini,
Serbați nuntele voastre, vă propagați în secoli
Pe generi și pe speții, vă reproduceți semeni,
Nutriți, vă creșteți puii ce își așteaptă cuibul
Întâi la sânul vostru ș-apoi la al naturii,
Ospăț universale ce-ntinde providența
La tot ce e viață, la toată răsuflarea.
S-a pus și vouă lege, urmați dup-a ei voce,
Vă înmulțiți și creșteți, glorificați pe Domnul
În varii idiome, după natura voastră,
Căci, binecuvântate, aveți o providență
Ce-i place să vă ție, și zice că e bine.

* *

Cap-d-operă la toate, la vocea-omnipotente,
Drept în picioare omul apare ca un rege;
Contemplă universul, cer, soare, lună, stele,
Și parcă va să svoale, în sus să-și ia avântul.
Se uită împrejiuru-și, contemplă munți, văi, câmpuri,
Și tot care germină, și tot care răsuflă,
Și flori, și păsărele, și arbori, ș-animale,
Și tot ce este-n mare, și tot ce svoală-n aer;
Din toate omul simte misterioasa voce
Ce-i spune că e tipul, imaginea divină.
Contemplă, se contemplă și Zeul, ca și omul:
În sus se uită unul, ardică la cer fruntea,
Umana-inteligență simte pe Zeu în sine,

Iar Creatoru-și vede în om asemănarea
Și se dilectă-ntr-însul. "Creat-am pe om, zice,
Imagine divină, asemănarea noastră.
Vă înmulțiți și creșteți și dominați pământul,
Vă bucurați de dânsul, a voastră-avere este,
Al vostru eritagiu; și tot ce e pe dânsul
De domni să vă cunoască."

Ci, rege peste toate, de ce omul e singur,
Când tot care viază și simte și se mișcă
Își are și soția? Tot animalul este
Un individ în parte, pereche — două corpuri,
Iar omul e androgin, consoartea lui e-ntr-însul,
În sânul său o poartă, la inimă-i palpită
Ș-o simte că viază. Bărbatul și femeia
E el și ea-mpreună, aceeași creatură,

Același corp și carne,
Vivificați d-un suflet, trăind aceeași viață.
Amorul lor nu este unirea întâmplării,
Atracția ce trage pe vită către vită;
E naltul, suveranul amor al providenței,
Serafica ardoare ce suflete mărită --
Ș-aci transpare Zeul.

Înalta Beatitute, văzându-și a sa faptă,
Într-însa se dilectă ș-exclamă: bine foarte!

Se face iară seară, se face dimineață;
În deltele eterne se-nscrie ziua-a șasea,
Și-ndată Creatorul reintră în repaos.

VII

Cât ești de mare, Doamne! și cât de admirabili
Sunt operele tale!
Glorificați pe Domnul, puteri, Eloimi, angeli,
În arpele serafici cântați, preaînălțați-l;
În cer și pretutindeni răsune osana!
Lumină, întuneric, puteri și elemente,
Seri, astre și luceferi, răsune firmamentul
De laudele voastre,

Pământe, trage danțul în cercul horei tale
Și tot ce este-asupra-ți ardice a sa voce
Și rugă către ceruri. Ai munților nalți cedri,
Plecați al vostru creștet, vă înclinați, o, arbori,
Și plante câte sunteți, verdeață, pom și floare,
Nălțați profumul vostru.

Tot ce viază-n mare și tot ce svoală-n aer
Și pe pământ se mișcă, și om, și animale,
Pe idioma voastră, pe limba-și fiecare
Uniți vocile voastre, și cerul, și pământul
Răsune osana!

Materie și minte, cântați lauda mare,
Cântarea creațiunii, panhimniul ființei!
Cântați ziua a șaptea, a Domnului zi sfântă:
Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul, omnipotent eternul!
Plin este timpul, locul, plin cerul și pământul

De gloria-i divină!

III. Viața sau androginul

I

Se completară toate, și cerul, și pământul,
Ș-adornamentul lor.
Era grădină mare cum n-a mai fost vrodată;
Era-n edenul păcii plantație divină,
Terestru paradis.
Acolo fu pus omul, ca-n sânul fericirii.
Și rege peste toate, de toate a dispune

Și a se bucura.
Ca un străin și singur, uimit, fără să știe
Nici cum, nici unde s-află, nici d-unde-aci venise,
Sta jos pe flori, pe iarbă și răsuflând profumul

În dulce reverie.
Se uită, vede lumea pe cât vederea-ajunge,
Și-n toate câte vede nu știe să distingă
Departele d-aproape, distanța-ntre obiecte.
Se pipăie și simte senzațiune dublă:
De pune la ochi mâna, el simte totdodată
Cu mâna și cu ochii; de își atinge fruntea,
Simțirea-i e-ndoită: și-n degete, și-n frunte;
De-și pipăie genunchii, asemenea simțire,
Asemenea cu pieptul, cu membrele lui toate.
D-atinge-mprejiur iarba, de ia în mână floarea,
Nu simte tot asemeni ca-n prima pipăire:
Prin degete pricepe, nu însă și prin floare.
Ardică la cer capul, și soarele îi pare
Că-n ochii săi străluce, și-ntinde iară brațul
Să ia soarele-n mână. Ci sare în picioare,

Că soarele-e departe.
Asemenea cu munții, asemeni cu dumbrave,

Cu pomi, cu flori, cu fructe, voiește să le-atingă
Cum s-a atins pe sine, cum cele dimprejiuru-i,
Se mișcă și cu pasul, se-ncearcă să le-ajungă,
Să măsure distanța cu-a tactului simțire.
Ca ochii la lumină, așa i se deschide
La minte cugetarea, și-ncepe a distinge
Între aci ș-acolo, între subiect ș-obiecte,
Pe sinele său propriu din tot ce nu e sine.
La început crezuse că toate era-ntr-însul.

Când vine pruncu-n lume, abia condus, cu anii
Ajunge să cunoască în stadiul prunciei
Și al copilăriei, în anii-adolescenței
Câte, ajuns în floare, ca june le cunoaște
Și judecă și știe. Cu-ncetul se deprinde

Cu orice cunoștință.
Iar primul om apare din mâinile divine
Întreg și deodată plin de vigoare, june,
Apt d-a distinge-ndată din rău și dintre bine,
Și mintea-i se dezvoaltă în câteva momente
Cum nu se mai dezvoaltă la noi, posteritatea,

Cu anii și cu secoli.
Începe să se miște, voiește a cunoaște,
Atinge și numește obiectele pe nume.
la plantele d-a rândul, se uită la văi, dealuri,
La râuri, la fântâne, la câmpuri, la dumbrave,
În toate se-nțelege și dup-a lor natură

Prin nume le define.
Cu toate se cunoaște, cu tot care vegetă,
Cu tot care viază, cu pasăre, cu vită;
Și-l recunosc iar toate de domnul lor și rege.
Pe dinainte-i toate, voioase, fără teamă,
Perechi și după speții trec rânduri spre-nchinare,
Trec păsări, păsărele, și ciripă și cântă:

Cu soțu-i filomela, și amoros columbul
Cu tânăra columbă, fidela turturelă

Cu soțul vieții sale,
Berbecele cu oaia, junicea lângă taur,
Cu-a sa lionă leul, și tigrul cu tigresa.
Ienă, lup și vulpe vin umili înainte-i,
Cu limba îi sărută picioarele și mâna,
Se tăvălesc, se joacă, și-arată bucuria,
Spre semn de mulțumire, luându-și al lor nume.

Și trec l-a lor pășune și jocuri inocente:
Junicea cu liona sunt bune vecinele,
Cavalla pe tigresă voioasă pune nara,
Tigresa pe cavallă c-o labă pufulină
O mângâie ușure, și mutual se cearcă;
Și pân' la pisicuță, cu șoricelu-n labe
Se joacă resăltându-l, ca pruncul cu o minge.

II

În toate omul simte nespusă bucurie,
Și cerul, și pământul îl pune în extaze.
Frumoasă-i pare lumea, și Cosmos o numește
(De marea-i frumusețe), divin adornament.
Ci n-are cui să-mpartă nici marea bucurie,
Nici cuget, nici plăcere, căci e cu totul singur

Și n-are sie semen.
E om, și n-are oamă, ca leul o lionă,
Ca turturelul soață. Cu toate-acestea simte
O voce-interioară, misterioasă voce
Și tânără, ce-i spune că nu e, nu e singur,
Că poartă un alt sine în sinele său propriu,
Ce-n sânul său viază, la inimă îi bate,
Cum simte mama-n sânu-i când saltă embrionul;
Ea știe că într-însa începe o viață
Din propria-i viață ca un depozit sacru,
Ea știe că e fructul amorurilor sale,
Obiectul adorabil ardorilor materne.
O știe cum știură în sus d-atâția secoli
Și tânăra ei mamă, cum a știut bunica,
Străbunele-n sus toate, cum știe-orice femeie;
Iar primul om și mire, augustul nostru pater,
De unde-avea să știe ce saltă și s-agită
În sânu-i, l-a sa coastă, de inimă aproape?
Nu știe, ci resimte că nu se află singur;
Și-n neastâmpăr straniu dorințe-l înfioară,
Se-mbrățișează singur și amă cu ardoare
Și nu știe ce amă... Se înamoră-n sine
De cel mai inefabil, legitim amor propriu.
Suspină și se simte ferice-n suferire,
Își rătăcește pașii și cată-n neastâmpăr.
Se pune spre repaos sub arbore la umbră.
Uimit ca în extaze, adoarme cum dorm pruncii,

Ca-n leagăn de verdeață, de tinerele roze,
Și petrecut de perle unei sudori ferice.

În somn, ca-n aromire, ca și cum e aievea
Când omul dulce doarme și simte și aude
Câte-mprejur se-ntâmplă, apare o ființă
Augustă, radioasă. Era Divinitatatea.
În formă de-om apare, cărunt și venerabil
Și plin de bunătate. S-apropie afabil
Și pune a sa mână pe coasta lui din stânga.
Atoatecreatorul operator devine
Și blând desparte coasta și ușurel o smulge,
Ca dintr-un argil nobil spre plastica divină;
Și o desparte astfel precum desparte Zeul
În faptele-i divine, să dea viață nouă
În loc de a distruge.
Profundă este plaga, și omul simte dorul;
Ci dorul este dulce ca dorul ce provine
Din mâna providenței, ca dorurile-agapei.
Cine-a simțit amorul o știe cât de dulce
Îi este și durerea. Sub mâna creatoare
Se-nchide-ndată plaga, cum vine la loc apa
Când mâna se afundă să ia dintr-însa parte.
Sub mâna creatoare palpită caldă carnea
Și coasta se mlădie. Într-însa Zeul suflă.
Mai mult decât viață, amorul divin suflă.
Și edifică Domnul acea vitală coastă
Ce din Adam luase, ca templu, în femeie.
Cum iese creatura din mâna creatoare,
Suavă se mlădie și moale se-angeliză,
Și Dumnezeu, văzând-o, din grația-i cea mare

O și numi muiere.
Când ne tot spun poeții de fabula Minervei,
De creierii lui Joie, d-a lui cefalalgie,
De marea-ndemânare la meșterul Vulcan
Și de severitatea, de candida bellețe
A verginei Pallade, ce copie obscură,

Ce palidă-imitare după originalul
Al omului arhetip! Și ce e de poetic
În cea grotească armă, a lui Vulcan secure,
Cum și-ntr-o amazonă coifată,-mpăvăzată,
Săltând toată armată din creștetul lui Joie,
Cum iese o păpușă săltând dintr-o cutie?
Divina noastră Evă --și Eva e viața,
Cui mai târziu și Ebe îi ziseră poeții,
Junețe, re-nnoire, viață în splendoare —
Divina noastră Evă, în toată nuditatea,
E tot ce e mai nobil, mai grațios, ferice,
Mai adorabil... însă curând și vom vedea-o,
Căci iat-o că dispare, precum dispare Zeul,
Și omul se deșteaptă din dulcea aromire.

III

La umbră, lâng-un dafin, ca p-un așternut moale,
Pe iarba mlădioasă cu flori îndamascată,
Ca pruncul într-un leagăn dormea prima femeie,
Cu tâmpla p-a sa mână, sublimă de inocență,
În toată nuditatea divinelor ei grații.

Ca peplu peste corpu-i se răsfira în raze,
În unde de lumină, cosițele-i de aur
Și-i coperea d-a lungul augusta nuditate
Și sânul d-alabastru și brațele-i rotunde.
Pe frunte-i o sudoare de perle transparente
Și un surâs pe buze, c-al pruncului ce doarme,
Spunea de beatitutea a unui vis ferice.

Susurul apei vie fântânii de aproape,
Murmura frunzăturii, cântarea filomelei
Ș-a vântului suflare ca un fior pe frunte-i
Din somn o deșteptară. Deschide la cer ochii.
Se uită împrejuru-i; nu știe unde s-află,
Nu știe d-unde vine. Se scoală în picioare,
Se pipăie, tresare l-al degetelor carmen,
Și-n repedea mișcare, în gestele-i naive,
I se răsfiră părul; și părul atingând-o,
O dulce-nfiorare d-a lungul o cuprinde.
Din toate câte vede, pe flori își pune ochii;
Și-ncepe a culege, și pasă înainte
Săltând din floare-n floare.

Din multele fântâne curgea limpede apă
Și-n râurile limpezi se aduna-mpreună,
Formând ca o câmpie lichidă, cristalină,
Ca cerul de albastră și lucie și lină,

Cât celesteu s-ar zice. La lucida lui față,
L-a arborilor umbră atrasă de răcoare,
Și-ndreaptă-acolo pașii. Și vrând să se așeze,
Plecându-se spre apă, apare drept în față-i
O formă-ncântătoare. Se-ntinde să se uite,
Se-ntinde ș-acea formă. Tresare, se retrage,
Și forma se retrage. Revine încântată,
Ridente-ntinde brațe, revine iar și forma;
Ridente-ntinde brațe, și brațele întinse
Ating, tulbură apa....

O astfel de-ntâmplare, și unică în lume,
D-a se mira în apă ș-a se vedea pe sine
Ca însuși într-un specol, și făr-a ști că este
Imaginea sa însăși, și făr' a-și da cuvântul
De câte i se-ntâmplă, n-a mai putut s-advie
Decât primei copile, ce, singură sub soare,
Nu mai văzuse încă imagine umană;
Ș-apoi atât de bellă, atâta de perfectă!
Acesta e-adevărul, acesta prototipul
D-o scenă-atât naivă ș-atât de grațioasă.
Iar fabula antică d-a lui Narcis fântână
Și de înamorarea a lui cu sine însuși
E palidă minciună, contrarie naturii.

Revine iară Eva și-și vede iar ritratul,
Se înamoră-ntr-însul, și vana ei ardoare
O face să s-arunce și-n brațe să-l apuce.
Se scaldă-n apa rece și, neaflând nimica,
Rămâne-extaziată, cu totul disperată
Din apă se retrage.

IV

O voce-interioară o face să dorească
Să-și aibă o soție ca forma ce văzuse,
Și inima îi bate d-amor și de speranță.
Era preocupată d-obiectul ce-o-ncântase,
Era înamorată de bella ei figură.
Noi nu putem descrie acele frumuseți,
Ci-n câteva cuvinte.

Ne tot vorbesc de angeli, ne tot deping la angeli
Sculptorii și pictorii, poeții-ntr-a lor vervă.
Să mergem la sorgintea-i de vrem să știm frumosul.
Atoatecreatorul, principul frumuseții,
Din grația divină când trase idealul
Belleții absolute, imaginii divine,
Prin mâna-i creatoare-l înființă în faptă
Și-n plină realitate prin om, a sa făptură,
Și toată frumusețea o puse în femeie,
În verginea primară. Frumoasele din secoli,
Ce-au apărut oriunde și au să mai apară,
Cântatele lor grații, proporțiuni simetrice,
Faimoasele bellețe într-una adunate,
N-ar întregi o Evă (ce cuprindea în sine
Ca-n germene tot sexul), cap-d-operă-a naturii
Și filia dilectă divinei frumuseți.

Mulți ochi s-asemănară cu-a cerului culoare,
Cu sori și cu luceferi; ci, d-ați avut nainte
Doi ochi ce adorarăți și razele-amoroase
De v-au pătruns vrodată, ce v-a păsat atuncea
D-a cerului culoare, de soare, de luceferi.
Pe lângă căutarea dilectei ce vă face
Să știți ce e viața, ce este fericirea?
Ce comparare-ncape între-acei ochi și soare?

De știți d-acea extaze, nespusă fericire,
Mulțiți-o, înălțați-o la maxima putere
Și veți avea idee de ochii, fruntea Evei,
A nobilei, divinei viragini primitive,
Model de frumusețe la angelii din ceruri
Când vin ca să reveste imaginea umană.
Acest fel era Eva, comuna noastră mater,
Când de fiori cuprinsă, cu fruntea radioasă,
Cu ochii plini d-ardoare, căta în neastâmpăr
Părerea ce văzuse și dispăruse-n apă.

V

În intervalu-acesta, Adam, deștept sub platan
Dup-acel vis ferice, avea tot înainte
Augusta, glorioasa figură creatoare,
Și mai vârtos ființa din coasta lui creată,
Atât de grațioasă, bellissimă și moale,
Cui i s-a zis muiere; iar numele de Eva
C-o mistică putere îi mângâia auzul
Și-i încânta ființa. Ci fericirea scurtă
A visului trecuse. Trecând și reveria
Ce-l consola atâta, văzu că e tot singur,
Cu totul solitariu.
Pierzând orice speranță, ca-mpuns sări-n picioare.
Atunci îl vede Eva: el n-avea-aceleași grații,
Același aer dulce imaginii din apă.
Era d-o frumusețe mai forte, mai severă,
Ce, inspirând respectul, atrage și impune.
Cu bucuria-ndată ș-o teamă o cuprinde,
Căci junele, văzând-o, venea voios spre dânsa,
Văzându-și idealul. Intimidată, Eva
Își strânge sânu-n brațe, s-acopere cu părul,
Și-ntoarce napoi fața ca prin instinct de fugă,
Deși nu-i displăcuse a junelui figură.
În forma lui virilă, în nobila-i statură,
Era plin de vigoare și plin de maiestate.
Cea gravitate blândă și seriosul aer
De autoritate intimidă pe Eva
Și o făcu să fugă.

Adam, recunoscându-și obietul adorabil
A1 visului ferice, strigă, iuțindu-și pașii:
"Stai, bella mea dilectă, întoarce-te, o, Eva!
Os nobil, adorabil din propriile-mi oase,
Din carnea mea ești carne, viață din viața-mi;

Te cată al meu suflet, ființa-mi te reclamă
Ca parte integrantă a existenței mele,
Să fim întotdauna, precum am fost, un corp."

Stă verginea, s-arrestă, căci fiecare-și cată,
Mai mult decât soția, să nu mai fie singur,
Își cată jumătatea din sinele său propriu.
Adam își simțea dreptul ce-avea într-ale sale,
Și Eva datoria, nevoia-mperioasă
D-a reveni la sine, de unde emanase.
Vocația spre nuntă era-nnăscută-ntr-însa,
Cu ea venise-n lume, ca și cu modestia
Virtuții virginale, ca și cu conștiința
D-a sexului valoare ș-a demnității sale.
Întinde mâna, cade l-ardoarea juvenilă,
S-arrestă și așteaptă. C-o blândă maiestate
Adam o-mbrățișează; ea s-abandonă placid,
I se mlădie corpul sub brațul ce o strânge,
Își lasă docil capul și-l pleacă p-ai lui umeri;
Iar sânul de-alabastru în unde i se gonflă
Sub vălul transparente al blondelor ei plete,
Întâmpină ș-atinge și electriză sânul
Divinului său mire. El tremură ș-o strânge,
La pieptu-i se lipește, și-n sacrul său deliriu
Depune p-a ei frunte nupțialul primul baciu.
Ea își ardică ochii și amoroși, și langhizi,
Și plini de elocință, ca raze de lumină
Se pun pe a lui frunte, cu-aceea tinerețe,
Drept dulce recompensă l-ardentea sărutare.
Nici cerul, nici pământul nu-i oferise încă
Ceva mai adorabil! Descoperă într-înșii
Ce n-a putut edenul a-i prezenta mai dulce,
Mai răpitor, mai nobil ș-a-l încânta atâta.
Adam pierde puterea, jos în genunchi se lasă.
Din ast moment începe sub soare adorarea.
Și-n adevăr, femeia fu viul edificiu,
Însuflețitul templu ce a putut să-nspire
Amor și adorare, și pe altarul cărui
Din inimă, din cuget se puse-n olocaust

Al laudei ș-al păcii sincerul sacrificiu.
Lăsa-va omul tată, lăsa-va p-a sa mumă
Și de a sa femeie lipi-se-va cu suflet,

Ș-un singur corp va face.

VI

Se scoală-Adam; și Eva în brațele-amoroase
Îl strânge cu ardoare; el mai ardent o strânge,
Și sân la sân ferice se-mparadisă mirii.

Ținându-se de mână în mutuali afecții,
Adam duce pe Eva în leagănul d-aproape
De flori și de verdeață. Nici un talam vrodată
Din stanțele regale augustelor mirese
N-avu atâta artă, nici adornare simplă
Cu-atâta maiestate, decor mai admirabil.
Flori, vițe în festoane, cum nu produce arta,
În toată abondanța, în toată frumusețea
Suav decora bolta, pereții și intrarea,
Extazia vederea și încânta mirosul.
Pe un tapet de iarbă cu flori presemănată
Se desemna ridente și roza amoroasă,
Și candid' iasomie, safranul, iacintul;
Pe așternutul moale de iarbă ca mătasea
Acante, lăcrimioare, voioase viorele,
Odorifere plante broda talamul nunții.
Atoatecreatorul, principul frumuseții,
A fost decoratorul când a plantat edenul.

Conduși d-al nunții angel, mireasa cu-al său mire,
Ținându-se de mână în sfânta nuditate
De care n-avea teamă nici d-angeli, nici de Domnul,
Nici unul despre altul, intrară-n sanctuarul
Misterelor divine și d-unde-avea să iasă
Întreagă omenirea spre-a popula pământul.
Au fost sacrați de preoți, de mâna preaînaltă,
Dodată cu viața, venirea lor pe lume,
De patriarhi ai legii conubiului sacru.

Cine-ar putea descrie nespusele transporturi,
Candoarea virginală și grațiile Evei,
A lui Adam fervoare, întreaga fericire
Și-extrema pietate l-a ritului plinire?
Împinși d-angelul nunții pe așternutul moale,
Sunt unul lângă altul în toată inocența;
Adam începe ritul; c-o dulce rezistință
I se supune Eva și-n olocaust cede

A se-mplini misterul.
. . . . . .
. . . . . .

Atuncea împreună, în toată fericirea,
Simțiră paradisul și-ntreaga beatitute.

Ca fulger fiori multe cuprinseră pământul
Ș-electrizat revarsă profumul fecundării,
Și pulberea-auree zefirii o răsfiră,
O spulberă-amoroasă, ia plantele d-a rândul,
Se-mbată în delicii, din floare peste alta.
Se-nfiorară păsări d-amor, de bucurie,
Din aripi, aripioare bătură și cântară
Și celebrară ritul misterelor vieții.
Luceferi, astre, stele și însăși casta lună
Aprinseră ca martori făcliile nuntale,
Și angelii agapei cântară-epitalamul
Și acțiuni de grații, d-amorul conjugal.

În horul astor angeli, o, bard al Albionei,
O, Milton, treci la rându-ți! De ai pierdut vederea,
Ți-e inima-n lumină și geniul în ceruri;
Cu arpa ta de aur celebră imeneul,
Salută ca un vate amorul conjugal
Cu care numai omul a fost dotat din ceruri.

IV. Arborul științei

I

De este o cădere, a fost ș-o stare cultă
De arte, de științe, de pace, de dreptate,
D-amor, de armonie, de bunuri legitime,
A fost ș-o fericire.

A Greciei cădere în sine presupune
Ș-o mare naintare, în care înfloriră
Virtuți, științe, arte și drept, și libertate,
În care se născură ș-atât se dezvoltară
Talente, minți și genii, eroi și legislatori;
A Greciei cădere ne dă să înțelegem,
Din fapte-nvederate, c-a fost a lumii școală,
Precum căderea Romei ne-nvederează-n faptă
C-a fost odinioară și doamnă, și potente.

A omului cădere de ce să n-aibă-n sine
Aceeași însemnare? de ce să nu ne spuie
D-un nalt grad de cultură în care omenirea
A fost ajuns odată și a căzut la urmă?

Toți popolii din lume conservă suvenirea
D-o stare foarte naltă din care căzu omul.
Tradiția îi dete și forme variate,
Și nume, după locuri: la unii ev de aur,
La alții paradise, la mulți divină eră,
Cerească-mpărăție, perfecta fericire.
S-a zis că pe atuncea locuitorii Terrei
Erau mai sus de oameni cu mintea, cu puterea,
Când, domni pe elemente, răsstrăbătea pământul
Și aerul și marea, când spațiul și timpul
Erau al lor domeniu; perfecta fericire
Sau absolutul bine era a lor avere,
Legitim eritagiu.

Tradițiuni c-acestea era-n mare credință
În Asia întreagă, și câți n-ar fi crezut-o
Ar fi trecut de empii, nedemni de existență.
Să le luăm d-a rândul, făcând aceeași cale
Ce au făcut și ele prin lumea primitivă
D-a omului cădere.

II

Să-ncepem d-unde-ncepe credința despre starea
Acei culture nalte de unde căzu omul.
Așa de fostul bine, d-antica fericire
Se nară pretutindeni și-nvederează fapta
C-a fost ce nu e astăzi, un nalt progres în toate,
În care omenirea se bucura ferice
De dreptul la viață.

Acea antică eră s-arată, cum am zis-o,
Sub varii, multe forme, sub varii, multe nume:
În Indii se numește maharchiane faste,
Căci oamenii d-atuncea erau maharchi pelorii,
Mai mari decât pământul, atotpotenți ca zeii;
Și leii, tigrii, lupii, momițele, asinii,
Și înșiși peștii mării aveau mai multă minte
Decât regii de astăzi; iar vulpile și lupii
Se pricepeau mai bine decât toți fariseii
Spre a-ncela și-a smulge.

O singură cetate era tot globul nostru;
Maharchii, cetățenii acestei urbe vaste,
Erau cât universul de mari și formidabili.
Pe lângă ei pământul era ca o puntură
Și — o, minune mare! — că ei, maharchi cât lumea,
Cu mii și milioane se desfăta pe dânsul
Și bea la ambrozie și se punea la luptă,
Precum se luptă zeii sau regii până astăzi.

În mijlocul cetății, ce-era ca o grădină,
Și arborul științei creștea superb spre ceruri,
Nemărginit cu trunchiul. Ca și știința însăși
Se împărțea în ramuri, în crace,-n rămurele,

În secțiuni aparte, capitoli, paragrafe,
Articoli, axiome și câte-are știința
Să semene cu pomul.

Acest arbore mare era ca orice plantă,
În jos cu rădăcina, spre cer cu-ale lui ramuri,
Și rădăcine-ntinse ce sfredelea pământul
Și străbătea profunde în iad ca niște pompe,
Cât să spăimânte mintea și să-nfioare carnea.
D-acolo-și trăgea sucul și-l răspândea în fructe
Ca, d-or veni vrodată p-acest pământ și oameni,
Precum veniră-n urmă, să nu guste dintr-însul,
Căci moartea îi așteaptă în stirpea lor întreagă,
În toată-eternitatea.

P-acest fel de credințe și Brahma, și brahmanii
Își stabiliră siguri și tronul, și altarul,
Și ordinea legală.

III

Un eretic odată, potente cât maharchii,
Arhibrahman din leagăn, sacrat de sine însuși
Și suveran pontefice, c-un braț de naltă forță
Ia pomul și, smulgându-l din cele mai profunde,
L-întoarce și-l înfige cu rădăcina-n ceruri.
Cu ramurile-ncoace spre noi ca niște raze,
Să-nvețe d-altădată să nu mai sugă moartea
Ca pân-atunci din iaduri, ci viață și lumină
Din cele preaînalte; să crează fiecare
Că cine din el gustă ia viață și putere
Spre a combate forța ce se credea că este
Ea însăși absolutul.

D-această cutezanță se zbucină pământul;
Toți sfinții, toți maharchii strigară: "Sacrilegiu!
Trădare,-apostazie!", căci după dânșii lumea
S-a-ntors, ca niciodată, cu josul său în sus.
Nici Anna-arhiereul, nici doctorul Caiafa,
Cuviosia toată, cu scribi, cu farisei,
Nu-și sparseră vestmântul și nu strigar-atâta
Când încarnat Cuvântul, spre nutrimentul minții,
Își dete al său sânge, doctrina sa divină.
Nici însuși sfântul papa n-a fulgerat atâta,
Din culmea Vaticanului, urgie și-anateme
Gând Luther ereticul se puse să proteste,
Altissim să proclame și voia conștiinței,
Și liberul examen.

Era nevoie mare în Indiile toate!
Și de aci nainte persecutări, martire,
Furci, bende, rugi și roate, cu moartea toți să moară
Și câți n-au atins pomul.
Ci arborul științei fu transplantat în China

Cu rădăcina-n ceruri.
P-atunci China, mai simplă, cu totul primitivă
N-avea atâtea-nvățuri ca cele de prin Indii;
Chinezii-n simplitate nu se puteau pricepe
Cum mii de universuri, de colosali maharchi,
Putea să se desfete pe glob ca un grăunte.
Au fost auzit însă din tată la alt tată
C-a fost mai dinainte timpi, zile fericite,
În care-și mânca omul fără laboare pâinea
Și oamenii cu toții erau nici viermi, nici humă,
Ci suverani cu toții, imperatori celebri,
În strictă alianță cu cele preaînalte,
Căci cerul cu pământul erau ca două sfaturi
Vecine și amice, în bună armonie.
P-atunci imperatorii (c-așa se zicea omul)
Pe căi d-argint, de aur, de fier peste tot locul,
Cu trăgători d-aramă vărsând flăcări pe gură,
Mergea unul la altul și, devorând distanța
În câteva minute, în țări prea depărtate.
Iar alții-n vehicule ca stelele volante,
Cu ipogrifi de flăcări ca fulgerul de repezi
Îți străbătea prin aer de la pământ la lună,
Din lună drept la soare. P-atuncea toată lumea
Era în fericire, p-atunci erau și râuri
De miere și de lapte.

Dar cum, nu se prea știe, că-ncetul cu încetul
Se tot corupse lumea, și iată și căderea.
Spre consolare, însă, advine pomul științei,
Și, tot gustând dintr-însul (cum gustă din știință),
Locuitorii Chinei inventă astăzi una,
Inventă mâine alta; cu corpul și cu mintea
Se puseră-n travaliu, se deteră la arte,
La măiestrii, științe; aflară niște semne,
Spre-a se putea-nțelege cu cei ce sunt departe
Și cu posteritatea; făcură tipografii,
Hârtia inventară, făcură cărți sau table;
Țin mult la industrie, ș-a câmpului cultură

O au drept lucru mare, că ară și-mpăratul;
Și le-a rămas credința că au să mai ajungă
Tot cum mai fură-odată, nainte de cădere,
Pe drumuri ferecate, cu cai de acioaie
Și vărsători de flăcări, distanța să devoare
Și lumea să străbată din margine la alta,
Și c-or s-ajungă încă ca-n clipă, ca un fulger,
Apus cu răsăritul să stea gură cu gură
A se-nțelege-n vorbă, ca-n zilele acelea
Ce le numea divine.

Acestea le cred toate, și încă și mai multe,
Ci nu se pun să facă, așteaptă să le vie
De peste mări decindea, din lumea cea mai nouă,
Din țara lui Franklin.

Căci ei au o credință, și țin prea mult la dânsa,
Ca soarele, lumina tot de la răsărituri
S-a învățat să vie, când alții, bunăoară,
Așteaptă să le vie de la apus sau nord.

IV

În secolul de față progresul nu e încă
La gradu-n care-n China se crede c-a fost omul
Nainte de cădere; când însă după secoli
Va tot nainta omul, și dup-o catastrofă
Ar recădea cu totul în nouă barbarie
(. . . . . .

VIII

Și-oricând pe el se pune al Domnului nalt spirit.
Iar mitul despre lemnul științei era încă
În credit între stirpea lui Abraham sau Brahma,
Ci-l nară omenește, ca și cum nu l-ar crede,
Căci prea cu pietate vorbește de știința
Ce Dumnezeu pusese în inima cea dreaptă
Lui Betseel, s-opere și să arhitectone
A Mărturiei tindă.

El face istorie din fabula trecută,
El spune că edenul e parte din Asia,
Prin care trece Tigrul, Gehon și Eufratul,
Și poate și-nsuși Istrul, cui și Phison se zise,
Grădină ce-avea-ntr-însa Siria,-Etiopia,
Cu Indii împreună, cu țările-Evilat.
El spune că acolo era stabilit omul,
Cultivator, custode, de mâna preaînaltă;
C-acele mari cuprinsuri, de multa lor cultură,
Era ca o grădină cum nu e azi Europa,
Că omul, mâncând pâinea în toată abondanța,
Fără sudoarea feței, ne dă să înțelegem
Machine de laboare ce-au fost liberat brațul
Ș-o mare naintare d-industrie, de arte;
Că-n plină libertate femeia-era consoarte

Mai sus d-o Aspasie, mai sus decât o Sappho,
A lui Pindar emulă, și, întregind pe omul
Ca demnă jumătate, năștea fără durere;
Că arborul științei, ca-n orice țară cultă,
Crescuse-n cea grădină și prospera d-alături
Cu arborul vieții.

Ne spune de o stare de pace, d-armonie
În care azi Europa s-a pus pe drum s-ajungă
Și d-unde omenirea căzu ca și Egiptul,
Și Grecia, și Roma. C-Adam, ca o figură,
Personifică omul din era de prodige
Culturii primitive, căzut în barbarie.
Și-n marea lui cădere, lipsit d-orice mijloace,
Lipsit d-orice știință, de tot ce ușurează
Și brațele, și corpul, de orice instrumente,
Redus, precum se zice, într-o informă sapă
De lemn foarte ingrată, și astfel a-și susține
Viața cu laboarea, a-și blestema ființa,
A-și face din femeie o sclavă tremurândă,
Iar din posteritatea-i moștenitori durerii,
Ai gemetului filii.

Narată pe-omenește, tradițiunea-antică
Ne face să-nțelegem enigma ce agită,
De șaptezeci de secoli, umana rațiune.
Aci s-aude clară a istoriei limbă
Ce-atâta se distinge d-al fabulei haracter,
Ce ne descrie anii și zilele de aur
Ai evului ferice, atâta de contrariu
Cu însăși fericirea.

O viață monotonă d-o-ntreagă nemișcare,
Când râurile d-astăzi erau râuri de lapte,
Pâraie curge-miere, când fructele din arbori
Erau poame de aur, și oamenii la umbră
Și neatinși de soare stau răsturnați ca pruncii
În leagăn de mătase, făr-a mai ști de mâine,
Și arborii de sine plecau ale lor ramuri
De fructe încărcate, ca muma ce își pleacă
Cu tinerețe sânul l-a pruncului său buze.
Nici artă, nici știință, nici frământarea minții,
Nici semn de rațiune. Se poate fericire
În plină neacțiune, monotonie-ntreagă?
Și-n care loc al lumii au fost aste tărâmuri?

În visele-indiene? în câmpuri elizee?
Grădinile-esperide c-acele încântate
Grădini-ale Armidei, create ca prin farmec
Și care niciodată și nicăieri n-avură
Nici loc, nici existență?

IX

În adevăr, căderea a fost și este-o faptă,
Căci degradat fu omul mai jos și decât vita;
Și oricare-ar fi forma prin care se transmise,
Învederează timpii de-ntreagă fericire
Și d-o cultură naltă, cât li s-a dat și nume
De timpi divini, timpi d-aur.

Ci care e cuvântul căderii deplorabili,
Al unei catastrofe atâta de complete?
Să ascultăm răspunsul sau paradoxul mare:
Căci cuteză să guste din arborul științei!!!
Și ce, au moare omul când gustă temerariu
Din fructele științei?
Problema se prezintă mai mult decât enigma.
Ci, studiind progresul cu istoria-n mână,
Se poate ca-n enigmă s-aflăm și adevărul.
Să trecem peste toate câte putu să-nvente
Și să fabrice omul spre-a lui necesitate:
Invențiuni de vase, de varii instrumente,
Cu uzul profitabili, cu-abuzul dezastruoase.
Sunt însă legi eterne, cuprinse-n marea carte
Ce s-a numit natură ș-a căror existență
Și-ntreagă împlinire fu ordinea naturii
Când a ieșit din haos, și care nu se calcă
Nepedepsit de nimeni.

Pe apă nu se umblă, prin aer nu se svoală;
Știința însă vine și îi produce vase
Și nave și batele ș-aerostate înseși.
Aceste admirabili ale științei fructe,
Gustate fără cumpăt sau fără sprevedere,
Pe lâng-a lor foloase aduseră și moartea.

Tot fructe-ale științei sunt ș-armele de luptă,
Măciuca ori securea, ori gladiul, ori spada,
Săgeata, arcul, lancea, făcute spre-apărare
Și-n fond spre a distruge.

Progresul e mai mare, știința mai departe
Când ne produce fructe ca pulbera tonante,
Ș-alăturea cu dânsa fulgerătoare arme
Și tot mai mortifere ca cele mai din urmă
Și cele ce cu timpul mai repede vor stinge
Și arde, și distruge.

Câți ați gustat din aste ingenioase fructe,
Tot fructe-ale științei spre-a subjuga, distruge
Ș-a domina ca zeii, trăit-ați cu viață
Sau ați murit cu moarte, făcându-vă ori Caini,
Ori victime ca Abel?

Să punem ipoteza de ce-ar putea s-advie
D-acum în câțiva secoli de-nvențiuni, progrese.
Se-ntrarmă astăzi omul cu electricitatea,
Dispune după voia-i d-a aburilor forță,
Și toți le recunoaștem foloasele immane.
Ci tot mai e progresul pe cât există încă
Și mai există timpul.

Străbată-se uscatul de forțele de aburi,
Mulțească-se ca peștii pe mare piroscafe;
Din popol la alt popol, de la un stat la altul,
Din urbă l-altă urbă și din comună l-alta
Încingă-se pământul de căile ferate;
Locomotive, fabrici mulțească-se-n tot locul;
Consume-se cărbunii și umple atmosfera
De gazuri, când natura ni-l dă-n stare compactă,
Să-și imagine omul la ce grad ar ajunge
Progresul în doi secoli și cei ce au să vie;
Ci fără prestiință sau fără prevedere

Ce-ar fi când atmosfera dodată s-ar aprinde
În general incendiu și cataclism de flăcări
Ar arde ș-ar reduce progresul în cenușă?
Acest fruct al științei nu ar aduce moartea
La câți au vrut să-l guste lipsiți de prestiință
Și înșiși la aceia ce n-au gustat dintr-însul,
Posterității înșeși din germene extinse
Nainte d-a se naște?

Sau fără a ne-ntinde în ipotezi asemeni,
Prin alte catastrofe, invaziuni de barbari,
Ar recădea iar omul precum căzu Egiptul
Și Grecia, și Roma și n-ar rămânea semne
De marea naintare în care s-află lumea;
Cine-ar scăpa atuncea din astă catastrofă
Ar spune cum pot spune căzuții și barbarii
De câte-a pierdut omul. Prin forme variate
Tradiția-ar începe a deveni iar mituri,
Divini, fabuloși secoli. Și ori credul, ori sceptic,
Ori humă, ori zeu, omul din nou ar reîncepe
Tot în sudoarea frunții să-și ție o viață
De chinuri, de durere; prin luptă, prin travaliu
Din nou ar reîncepe o cale lăcrimoasă
D-o lungă, grea laboare și aspră, și ingrată
D-invențiuni târzie, cât șaptezeci de secoli
De luptă, de turmente, sudând, laborând unii
Și tot culegând alții, n-ar fi d-ajuns ca omul
Să vie iar în starea în care ajunsese
Nainte de cădere.

X

Scriptura cam acest fel ne dezvelește mitul
Ce străbătuse lumea; într-însa-aflăm mijloace
A dezlega enigma.

Mois', crescut în Egipt, mai conserva d-acolo
Și datini, și doctrine, și tot mai întrevede
Divinitatea-n forță, și Eloim îi zice.
Ca stirpe-abramiană reține iar credința
Științei prohibite; d-aceasta în Geneze
Mai dă divinității antice atribute
Sau calități păgâne, o lasă ca și alții
Tenace în vendictă, teribilă-n mânie,
Avară și geloasă în cauza științei;
În fond însă-l repumnă absurdul și nedreptul:
În Eloim transpare divinitatea veră.
Căci însuși prin femeie prescrie re-ntregirea,
Regenerarea plină umanității-ntrege.
Ea are să strivească culpabila, perfida
A șarpelui rea țeastă.

E cu metod Scriptura, căci atestând căderea
Ne spune câte-există și cum vorbește lumea
De arborul științei și lasă o speranță
De câte au să fie, prin contraziceri înseși
Descoperă-adevărul.

Căderea este-o faptă, ș-așa o recunoaște;
Ci care e cuvântul? de unde provenise?
Scriptura ni-l transmite așa cum se didese
D-adoratorii forței, satrapii-antichității,
Și pare că s-adresă la mintea omenirii,
Zicându-i: "Au se poate un zeu gelos și pater?
Un zeu plin de vendictă în marea-i bunătate?

Un zeu plin de rancurră în lunga lui clemență?
Și dacă vreți cuvântul căderii deplorabili,
Vi-l spui cum vor să-l spuie potenții, impostorii:

Creat cu simțiri omul, dotat cu judecată,
Distins prin rațiune cu naltă facultate
Să studie, s-observe și altor să comunice
Ideea, cugetarea, acesta este omul,
Imaginea divină.
De altă parte, iară, o lege de teroare
Divinamente dată, nerevocabil pusă
Să nu cumva să puie în uz aceste daruri,
Să nu cumva să guste din arborul științei,
Ce-atât se dezvoltase în lumea cunoscută
Cât paradis se zise! că va muri cu moarte
În tot superlativul și el, ce-a comis fapta,
Ș-a lui posteritate."

Prin aste contraziceri Scriptura ne deschide
Un drum de judecare și d-a conchide singuri:
De este cu putință un zeu pervers cu mintea,
Gelos d-a sa făptură, nedrept, cumplit, teribil,
Neconsecvent cu sine, lipsit de rațiune,
Într-un delir culpabil de ură, de vendictă,
Să dea pe mâna morții umanitatea-ntreagă,
Să martirize filii d-a tatălui păcate
C-o ură ne-mpăcată, să-și facă un deliciu
Din lungile suspine ș-universalul gemăt?
Acel zeu nu există și n-a putut să-existe;
E zeul ficțiunii infamilor ce vrură
Să-mpile omenirea în numele credinței
De dânșii inventată, făcând divinitatea
Egală și complice cumplitelor lor crime.

Scriptura îi denunță prin contraziceri înseși,
Și toată neființa, ca zeii ficțiunii,
Dispare ca minciuna când adevăru-apare
În Iehova-Ființă, și când mai dinainte,

Prin luptă decisivă și foarte neleală
D-o noapte foarte lungă, învinse omul forța,
Ce pe lângă tărie adăugea și dolul,
Punându-i mii de piedici la coapsa lui virilă.

În alba dimineții teribila fantasmă,
Divinitatea-Forță, cu toată-a ei tărie,
Manopere și curse, era jos răsturnată;
Iacob e cu genunchii pe pieptul și gâtlejul
Lui Eloim cel tare, ce grație îi cere.
Nu grație, ci pumnă, te luptă d-aci, oame
Dezmoștenit, te luptă!

Cu propriul tău sânge respinge ignoranța,
Nu crede imposturii; Scriptura ce-ți depinge
Figurile erorii te face să vezi singur
A ta regenerare în fructele științei,
În Dumnezeu-Cuvântul.

Căzut-ai prin eroarea-ți, lipsit de prestiință;
Prin Dumnezeu-Cuvântul te nalță la splendoarea,
La starea-ți primitivă.

Desparte din substanța divinității vere
Nedemnele-atribute ce-i dete impostura;
În legile-armoniei vezi legea providenței,
Principiul bunătății; divinitaitea-ntreagă
Sta însăși în dreptate, când faptele-ți perverse
Răstoarnă echilibrul. Când ieși din calea dreaptă
Și predomină răul, convinge-te că bunul
Răsare din excesul al răului, și darul
S-adauge oriunde păcatul se-nmulțește;
Ca lucea din tenebre din rău binele iese.

V. Moartea sau frații

I

Căderea-a fost și este, nu însă preursită
Din planul providenței, ci din fatală-eroare.
D-aci în ignoranță, în lipsă căzut omul,
Ajunse-a se susține ca fiarele cu prada,
Ca păsări cu ciupitul, sau laborând pământul
În chinuri și sudoare, cu palmele, cu brațul,
În lipsă d-instrumente, a se arma cu lemnul
Și mai târziu cu piatra spre-a răsturna pământul.

Dotat cu rațiune, își construi umbrarul;
Castorul, rândurela îi fură drept maeștri
Spre a-și clădi coliba, și alte animale
Spre a-și căta spelunce și a scobi pământul
Să se alberge iarna.

Domă cavallul, boul și le împinse jugul
D-a trage greutatea cu dânsul dimpreună
La asprele lui sarcini. Domestici și păsări,
Formă de vite turme, dispuse d-al lor lapte,
De lână și de piele, d-a lor progenitură.

Cu fiara veni-n luptă și, vingător adesea,
Întreaga-i despuiere îi atestă valoarea
Și-l revesti ca mantă, emblemă de victorie,
Trofeu al luptei sale.

Cu furie mai mare, cu ură mai cumplită
Veni cu omu-n luptă și, vingător sau pradă,
Ajunse ori despotul, ori sclavul mizerabil
Al fratelui său însuși, carnefix ori victimă.

Urmând după Scriptură, lua-vom înainte
Drept arhetip de viață adamiana stare,
Familia întreagă ce reprezintă-n sine
Viața primitivă; vom spune cu durere
De cele întâmplate după cădere-ndată
Ca niște consecințe.

Pierdu Adam edenul, primara fericire,
Căzu omul din culmea progreselor cântate
De toți profeții lumii popoarelor antice.
Un cataclism teribil, universal incendiu
Se pare că cuprinse, distruse moștenirea,
Averea omenirii; că cherubimi de flăcări
Sta custodind intrarea, romfeea fulgerante
Rota neîmpăcată. Nu mai era speranță:
Cu mâinile-atârnate, cu palmele-ncleștate,
Își pleacă omul fruntea și jos la pământ cată.
Iar sventurata-i soață în lacrimi sta în urmă-i.
Cu părul în desplete în marele său doliu.

Expatriat e omul, dezmoștenit cu totul
Din marele său bine, din toată-a lui avere;
În faptele lui toate e blestemat pământul:
E roșu de arsură, triboli abia produce
Și spini și pălămidă; chin și sudori l-așteaptă
Spre a-și susține viața; mai vine și insectul
Să-i dispute, să-i roază productele laborii.
Pe lâng-acestea-o voce din sânul său se nalță
Și-i spune implacabil că nu e decât humă
Și-n humă-o să reintre.

Frumoasa lui consoarte, cea grațioasă Eva,
Docilă îi urmează, supusă servitoare;
În lacrimi și lamente, labori de tot ingrate,
Își pierde ai ei carmeni și grațiile toate,
I se pălește fața, i se deseacă pieptul
Și buzele îi crapă. Cu scobitoru-n mână,
Drept instrument laborii, i se năsprește palma,

Când tălpile, călcâiul i se-ntăresc ca osul,
Ca-a vitelor copită. Durere o așteaptă
În viața-i lăcrimoasă spre-a naște și a crește
Spre dor, spre chin, laboare, tot filii ai durerii
Ce au să-ngrașe câmpii cu sânge, cu sudoare.
În toată nuditatea, expuși la ger, la vânturi,
Tunice pellicee le coperiră corpul,
Și vița, sicomorul le oferiră frunze
Spre-a-și coperi mijlocul.

II

În astă scăpătare și lipsă despre toate
Născu lui Adam Eva pe-ntâiul filiu, Cain,
Cu gemenea Azruna. Ca cuibul unei păsări
Se împleti un leagăn de flori, plăpânde frunze.
Acolo puși copiii, ca doi Columbei tineri,
Fură-ardicați spre ceruri de mâinile paterne,
Primițiile-agapei.

Se mai născu și Abel, și gemenea Helia.
Părinții se-nmuiară cu inima, cu dorul,
Cum foarte des se-ntâmplă, spre cel mai june frate,
Și gestele lui toate, mișcări, apucături
Li se părea mai tineri, mai blânde, grațioase,
Cât din fatalitate, și încă din pruncie,
Redeștepta în Cain o tristă gelozie.
Când se mărira frații, căzu-n partea lui Cain
A câmpului cultură, întru sudoarea feței
A-și întreține viața; iar Abel își alese
Viața pastorală, a turmelor sporire.

În arșița căldurii sudând labora unul;
Asprindu-i-se palma, curbându-i-se corpul,
I se năsprea-mpreună și inimă, și cuget.

În urma turmei sale, la umbră, la răcoare
Sta în veghere altul, cu inima în pace,
Cu sufletu-n repaos.
Stătut de labori unul, ca negura de noaptea
Se returna la tindă; își întrista părinții
Și tânăra soție.

Blând, plin de bucurie, cu oile, cu mieii,
Venea voiosul Abel ridente ca seninul
În brațele Heliei, ambilor săi genitori.
Familia întreagă era în voie bună,
Căci devenise Abel cel mai dilect al casei.

Pe lâng-acestea iară intrase-n ale rugii,
În câte își expande spre cer inima omul,
Și datina d-a-aduce din fructe ș-animale
Spre-a le-nchina de sacre l-altar, în olocaust,
Oblațiuni, ofrande.

Cu ritul dimpreună, cu observări de forme,
Nu mult, și supravine și o credință-absurdă
D-o teamă, d-o speranță, și pân' la degradarea
Să uite ale rugii și să observe numai,
Când focul se aprinde, cum flăcările joacă,
Când drept se suie fumul sau când apucă-n lături,
Când bate vântu-n dreapta sau dacă bate-n stânga,
Când păsări trec sau svoală d-o parte sau de alta,
Când victima se lasă pășind l-altar voioasă
Sau face vro mișcare, ori înapoi se ține;
Când măruntaie, oase cuprind cutare semne
Ce-nseamnă ori dezastre, ori fericire mare;
Să mai acuze încă pe cel care ofere
D-a lui bunăvoință sau de vro coditură
De inimă, de suflet.

Adam, precum se vede, ca omul ce ignoră
Și va și el să știe, și n-are cum să afle,
Căci n-are de la cine, observă și întreabă
Obiectele inerte, ș-atât cele-ntâmplate,
Cât mai vârtos pe sine; din sânul solitudinii
Se forță-a-și da cuvântul de tot ce-aduce-azardul,
De jocul întâmplărilor, a tot ce e materie

Și n-are voie liberă, nici rația drept duce;
Voind prea mult să știe, în suprastire-ajunge,
Și-n loc de veritate s-afundă-n superstiție,
Ce, oarbă de lumină, să-nvăluie în umbre,
Ș-a noastră neștiință, în toată neputința
D-a o-nsemna cu nume, se crede că ajunge
A-și dezlega problema dacă din gură-i scapă
Pomposul sacru nume, expresia mister.
Mai mult decât tot omul Adam cătă s-ajungă
Prin via, primitiva-i imaginațiune
În regia fantasmelor, ș-a-și face o sistemă
În practicarea ritului și explicarea semnelor.
Și-inițiați de dânsul, și Abel, ca și Cain,
Cu multă pietate în cele rituale,
În seară, dimineață își aduceau ofranda
L-altar în sacrificiu. Unul venea cu fructe,
Producte ale terrei ș-ale laborii sale,
Cu primogeniți altul, din mieii turmei sale.

Să fie întâmplare, să fie voie însăși
De sus a providenței, precum Scriptura-afirmă,
D-a preferi p-un frate așa din chiar senin
Mai mult decât pe altul? Că fumul de la Abel
Făcea coloană dreaptă suindu-se spre ceruri,
Pe când cel de la Cain se disipea în lături,
Ca fum dezagreabil la nările divine.

"Semn rău, precum se vede!" strigară asistenții;
Semn rău, crezu în sine și Cain svânturatul.
Se negură la față, crezându-se-n urgie
În cele preaînalte și el, și ale sale.

Tentația fu mare, și o simți ca omul
Cui nu-i dă pas laboarea, fatica și durerea,
Ca tot dizgrațiatul. Mai auzi ș-o voce
Ce răsuna severă: "De ce astă-ntristare
Și negură pe frunte-ți? D-aduci întru dreptate,
Întru dreptate-asemeni împarte sau desparte,

Căci altfel se comite în pe deplin păcatul.
Acesta te alungă, și tu pune-ți puterea
A-l domina-nvingându-l."

D-a priceput-o Cain, noi nu putem pricepe
De e vro rațiune c-apucă fumu-n lături,
Sau vreo cuviință l-a ritului plinire
Că se împarte-ofranda la dreapta sau la stânga;
Ci știm că răscredința aduse rele multe.
Aceasta n-a fost vocea divinei rațiuni,
Ci vană aiurare, tentație supremă
La inima dolente, în omul ce se vede
Dezmoștenit de toate.

Se negură la față dizgrațiatul Cain;
I se negriră ochii și-ntunecat ia câmpii.
În inimă-ncuibată invidia-l cuprinde,
L-agită și-l turmentă; astâmpăr nu-i dă ura.
Necutezând s-abhorre pe fratele său Abel,
Se blestemă pe sine, dorește starea vitei,
Dorește neființa și va să moară-ndată.
La cugetarea morții îi vin părinții-n minte
Ș-un dor nespus l-apucă de tristele lor zile,
De filii, de soție și de suror' și frate.
Cu repentirea-i vine dorința să-i mai vază,
I-e frică și rușine naintea lor s-apară,
I-e frică d-al său sine.

Trist, palid, plin de spaimă, stătut d-atâtea chinuri,
De dor, de repentire își rătăcește pașii
Și intră în dumbravă să-și caute repaos.
Aci, rupt de fatică, bătut de remușcare,
S-așează să răsufle, și cugete-n amestec
Îl tulbură cu mintea, cu corpul îl frământă.

Aci, în murgul serii, în mijlocul tăcerii,
Nu mai avea nainte decât o viață-amară
Și grea ce-avea să tragă prin căile spinoase,
Și nici o consolare, și nici o bucurie.
I se părea că este obiectul unei ure
Oriunde s-ar întoarce.

Din cuget în alt cuget era în neastâmpăr,
Și orele de noapte treceau fără să poată
A-și mai închide ochii sau vrun repaos s-afle.
Spre ziuă, în turmente, somn greu pe dânsul cade
Și visuri vin grămadă să-i prelungească chinul;
I se părea că vede că-n umilita-i stare
L-amenința sclavia. Simțea foamea și setea,
Angaria, laboarea, amarurile, jugul
Posterității sale într-însul rezumate,
Le resimțea în corpu-i, pe pieptu-i grămădite.

Gemea de greutate, mugea, nu ca un taur,
Mugea ca om, ca tată ce simte cu simțirea
A mii de individe și scumpe, și dilecte.

P-atunci era și ziuă, și Abel își mișcase
Către pășune turma și o-ndreptase-n partea
Dumbravei unde Cain își petrecuse noaptea.
S-apropie, îl vede. Dormea și gemea încă;
Se miră, se attristă văzându-l așa singur,
Voiește să-l ia-n brațe, ci îi respectă somnul;
Stă-n loc și nu cutează să-l miște, să-l deștepte.
L-aude și-l observă cum geme și s-agită
Și că e-n prada vrunui oribil vis tenace.
Pătruns de tinerețe, d-ardoarea lui fraternă,
Se pleacă și cu-ncetul îl mișcă și îl cheamă:
"Te scoală, frățioare, te scoală prea dilecte."

Ca-mpuns, speriat Cain răsare și se scoală
Feroce, spăimântabil ca unul ce e-n luptă
C-un inemic de moarte; i se zbârlise părul,
I se-ncruntase fruntea, cu ochii plini de flăcări
Și cu furoarea-n față: "Ce! fiii mei sclavi vouă?
În servitute fiii, a mea posteritate?
Mai bine jos despoții! De jos, din rădăcină
Să moară tirania!" răcnește, se repede,
Ia furios măciuca și capul drept în două
Lui Abel îl despică.

Ca fulgerul jos cade blând, inocentul frate,
Și-n ultima-i cătare răsstrăluci clemența,
Amorul și iertarea , cu un surâs pe buze-i
Fiori îl petrecură și-i coperiră ochii.
Se stinse. Și pământul săltă cuprins d-oroare,
De sângele ce curge s-orbil îl întină.
Cade și Cain, țipă, ia repede în brațe
Victima ce făcuse; și vede, svânturatul,
Că nu era fantasmă, nu inemic de noapte,
Ci fratele său însuși ucis de a sa mână.
Îl cheamă, îl sărută, îl mișcă, iar îl cheamă,
Cutremur îl apucă și crede că-l apucă
Pe dinapoi o mână și că aude-o voce.
Era divina voce cui zicem conștiință:
"Și unde este Abel? și unde e-al tău frate?"
Ce are să răspunză? "Nu știu! (Căci n-are încă
Întreagă cunoștință d-a faptei împlinire.)
Nu știu!... n-am fost custode!"

Și când își veni-n sine, când își aduse-aminte
De cele de cu seara, de cugete sinistre
Ce nu-l lăsau să doarmă, de visele oribili
Și de suprema luptă să-și apere copiii,
Posteritatea-ntreagă de fiare, de sclavie,
Atunci disperat strigă: "Ucizător de frate,
O, mizerabil Cain! Iertare cât de mare,
Cât Dumnezeu de mare, păcatul meu o-ntrece

Și nu mai e speranță. Deschisu-s-a pământul
Și buzele lui sânge vărsat de a mea mână,
Al fratelui meu sânge a supt"; și în rărunchii-i
L-a apucat cutremur. "Să fug..." Și până astăzi
Așa fug fratricizii, așa fug criminalii.

III

Și frica, remușcarea-l împing ca o tempestă
Ce-mpinge peste valuri un vas lipsit de cârmă
Ș-al căruia pilotul e și nebun de spaimă,
Nu știe unde fuge, când repezit la dreapta,
Când zbucinat la stânga. Îi pare că pământul
Îi fuge sub picioare. Stătut cu corp, cu mintea,
Jos cade, și-i detună și creierii ca locul;
Ca mort aci rămâne și stă în nesimțire.
Durerea îl deșteaptă... și când îi vine-n minte
A fratelui figură, fatală lovitură
Răsună-ntr-al lui suflet; ca pe cărbuni se simte
Și sare plin d-ardoarea să-l mai revază-o dată:
Aleargă și ajunge la locul de păcate
Și cade peste corpul abandonat de suflet.
La pieptul său îl strânge, și țipă, se lamentă,
Curg lacrimi de durere, fierbinți îi ard vederea,
Șiroaie cad, se-ncheagă cu inocentul sânge;
E desecat cu dorul ce-l sparge și-l sfâșie,
Sughițele-l înecă, își pierde răsuflarea,
Cu mâini, cu capul cade pe pieptul adorabil
Mai micului său frate.
În mare neastâmpăr de multa-ntârziere,
Adam, Eva, Helia, Azruna după dânșii,
Căta pe Cain ș-Abel, și-n astă prosternare
Îi află... O, spectacol! Părinți, copii, soție,
Vă lamentați și plângeți, vă smulgeți în cap
părul,
Țipați, că iată moartea în pragul tindei voastre
Oribil grință dinții.

Dizgrațiat Adame, al patrilor părinte!
Mult lăcrimoasă Evo, a mamelor strămater!
Pe cine-aveți d-a plânge? pe justul ce trepasă,
Sau pe ucizătorul mai hâde decât crima,

Oribil de cutremur, de spaimă, repentiri?
Căci unul, ca și altul, sunt scumpii voștri filii.

Ca tată te-ntreb, Doamne, al totului părinte,
De cine simți durerea mai mult și pietatea:
De fiul ce blând cade ucis de al său frate,
Sau de dizgrațiatul ucizător frenetic?
Întreci sau te-ntrec, Doamne, părinții în durere?
Mai bine zeci de filii la oricare părinte
Uciși de mâna morții (de s-ar putea vrodată
O astfel de urare), decât un singur filiu
Ucizător de frate!

Dă, Doamne,-acolo lacrimi și grația ta toată,
Împacă (de se poate) dizgpațiatul suflet
Damnat de sine însuși turmentelor eterne!
Aibi pietate, Doamne! miserere lui Cain!
Clemență, re-ntregire la sventurata ginte,
A lui posteritate! Răscumpere-se-n secoli
Prin chinuri ce-i așteaptă, prin gemet, prin laboare,
Prin cuget și travaliu! Mulțească-se iertarea
Oriunde e păcatul mai mult, mai deplorabil!

Fiorător spectacol! Tabelul se prezintă
Oribil, plin de sânge. E amplu și se-ntinde
Cât omenirea-ntreagă, trecută și prezentă,
Și-n secoli se destinse ca două mari figure
Ce ne-ncetat arată ce-a fost și este omul:
Când fiară, când victimă; sus unul, în picioare,
Și tremurând și livid e Cain fratiricidul;
Jos, palid, justul Abel, scăldat într-al său sânge,
Lăsând orfani copiii, se vede până astăzi
Din secol în alt secol, din ginte l-altă ginte,
Trecând din dogmă-n alta, din lege-n altă lege.

Vedeți după cădere cât este de oribil,
Lugubru tot aspectul. Figure două-n sine
Răsună omenirea, și o desparte-n două:
În Căini și în Abeli. Scriptura ne-o descrie
Și o personifică în doi frați ce ieșiră
Din sânul tot acela și din aceeași coapsă.
Și Cain se înseamnă pe frunte-i ca cu-o stemă,
Să nu-l omoare nimeni; și Cain nu mai moare,
Ca însuși despotismul ce-n secoli se succede,
Schimbând formele toate, luând toată figura,
Ș-a libertății însăși. Și de se mai nasc Abeli,
Vin tot spre-a fi victime, tentație invidiei.
"Dă, frate, și ucide, dezmiardă-te-n sudoarea-mi
Te-mbată d-al meu sânge!" Aceasta e strigarea
Și țipătul cel mare de șaptezeci de secoli.
Juni, vergini, dați la fiare, dați și mai rău orgiei
Mii, mii de ecatombe idolului de Marte,
Damnării de-inchiziții și autodafede,
În olocaust corpuri, și suflete-azvârlite
La flăcările gheenei! Măciucă, lance, gladiu,
Rug, furci și roată, cruce, salpetră și pucioasă,
Plumb, fier, bronz, acioaie, jug, carcere și bende,
Cepi, fiare și verige, sclavie, servagiu, glebă,
Impozite, uzură...

IV

Dispare de durere, de frenezie Cain,
Nu mai putea să vază îndoloraţi părinţii,
Oribilul spectacol, cu-atâta mai lugubru,
Cu cât cele umane acum de prima oară
Şi pe neaşteptate se-nspăimântară horrend
D-atâta catastrofă.

Ci Abel sta cu faţa şi palidă, şi rece,
Ca cel care aşteaptă spre cer şi mut imploră
O graţie din urmă. Lamentele-ncetară;
Părinţii şi soţia, cu cât cătau la dânsul
Şi-l mai sorbeau cu ochii, şi-l mai luau în braţe
Şi-l sărutau pe frunte, cu-atât simţeau nevoia
Sau marea veritate d-eternă despărţire;
N-o cunoscuse încă, ş-acum le-o spunea sufletul,
Convins d-a sa durere. Avea supreme drepturi
Dizgraţiatul Abel, ş-acestea-imperioase
Se impun ca datorie l-ai săi ce îl contemplă.
A fost mai naturală din toate datoriile
L-asemenea mari pierderi, l-asemenea durere,
La o transfigurare atât de spăimântabilă,
Să facă să dispară tot ce era oribil;
Nu mai putea să vază acel scump, sacru sânge
Negrindu-se-n tăcere cu cât se-nchega rece
Şi-i macula tot corpul ş-aureea lui coamă,
Lipindu-i în dezordin, pe frunte şi pe tâmple
Şuviţele lugubre şi-l desforma atâta.
Spălară, curăţiră, cu lacrimi inundară
Acele scumpe membre; îi sărutară fruntea
Şi mâinile, şi ochii şi vrea ca să-l adorne,
Magnefic să-l prepare spre-a mai face un pas
Ca să apară candid în faţa Creatorului.
I-acoperiră corpul cu flori, tinere plante,

Și fruntea îi încinseră cu lauri ș-amarante,
Îi puseră ca aripe d-a lungu-n ambe părțile
Stâlpări de palmifer, cântând toți aleluia.
Și toată solitutea ce sta atât d-atentă
Răsună în lamente din vale până-n vale,
Ca angelii durerii: "Amin și aleluia!"
"Eterna lui memorie! mai ziseră părinții,
Ca-a noastre lungi suspine!" și frunzele din selbe
Înfiorat răspunseră: "Ca-a noastre lungi suspine!"

Se uită-n toate părțile, la cer câtă părinții,
Și parcă cer o grație, vro naltă prevedere
Spre-a veghea cu martirul într-o viață nouă
Unde n-avea nici soață, nici mater să-l adoare,
Nici pater să-l conducă.

Cu toți laetemente își adresară vocea,
Neavând cui să se roage, și Eva în durere
Acest fel se exprimă:

"O, aer ce verși viața spre-a răsufla-n suspine,
Nu mai răsuflă Abel!... L-abandonați, etere!
L-ai curățit, o, apă! Albitu-l-ai ca lâna
Și c-al Albanei nectar; stropitu-l-ai în unde
Ca lacrimile mele ce m-ard... și lui căldura
Nu pot să-i mai aducă. O, sfinte foc, divine,
L-așteaptă-a tale flăcări ca mielu-n olocaust,
Îmi ceri ast sacrificiu în arderea de tot;
Ci ard și frig cărbunii, și dorul e prea mare,
Și nu-mi lași până-n urmă nici dulcea lui imagine,
Să nu-mi mai vază mintea decât cenușă stinsă.
De ar simți oița când i se arde mielul,
Și d-ar avea putere, nu l-ar lăsa să-l arză.
Nu-l pot preda la flăcări... O, mater, sacră Terră!
Ia-l tu-n brațele tale, să-i ții tu locul meu;

Deschide-ți al tău pântece și poartă-l tinerelă,
Precum l-am purtat însămi, până să-l naști d-a doua
Spre o viață mistică și fără chin, durere.
În sânul tău, o, mater, depui pe al meu filiu!"

Adam își șterge ochii, se scoală în picioare
Cu gravida idee ce-i deșteptase Eva,
Și ia genunchii fiului, îi mai sărută-o dată,
Îi strânge cu vigoare, și stinsul corp încovăie
Și îl mlădie-atâta, cât pumnii și genunchii
I-aduce pân'la gură, ca filiul să-i semene
Cu pruncul când se află în pântece materne.
L-acest aspect patetic cu toți se consolară
Și toți puseră ochii la stânca colosală
Pe care blândul Abel își aducea ofrandele
În seară, dimineață, la cer în sacrificiu
Și unde era grota cui, prunci încă, copiii
Ei singuri îi ziseseră în jocuri inocente:
Aidem în sânul Terrei, zicând stâncii dolman.

Luară cu toți corpul, prin norii de profume,
Ș-acolo-l mormântară dolenți și plini de lacrimi.
Iar angelii blândeții, drept preoți, intonară
Cântarea despărțirii ș-a sărutării ultimi
Și imnul nemuririi.

În grotă, lângă Abel, îi puseră drept steme
Și vargă pastorală, și gladiul de cremene
Prin care-njunghea mieii l-altar în sacrificiu,
Velocile săgete de silex, adamante
Și toată armătura ce-avea ca un păstor.
Acea stâncă și grotă ca monument rămase,
Ca punct de demarcație, hotar între doi secoli:
Intre edenianul, sau zisul ev de aur,
Și durul, asprul ev de sudori, laboare.
D-aci se începură și-ntâiul ev de cremene,
Și epoha faimoasă, epoha a dolmanilor.

1870

Epitimv

În inimă ca piatra pitit cîștigul zace,
Mormînt în toate vrednic d-un astfel de crud mort.
Să-i fie de pomană lăscaia lîngă ort
Și zacă în uitare, să aibă lumea pace !

La o mireasă

Ce nume ai, copilă? Mireasă ori regină?
Căci în momentul ferice Amorul te-a creat
Din grația cerească în ziua mult senină
De primăvară dulce ce-n chipu-ți a-nsemnat.

Imenul p-a ta frunte și-a pus coroana sa
Și rozele ei rumeni își pierd a lor culoare
Pe lîngă feciorească purpurea caandoare
Pe care mii de grații surîd în fața ta.

Frumoasă ești ca viața fecioarei adorate.
Poetul îți urează noroc strălucitor
C-a ochilor tăi raze și zile-nseninate,
Ca tine de frumoase, și nencetat amor.

Din soț la fii, la fiice, din fii la strănepoți,
La Dumnezeu, virtute, la pacea conjugală,
Să-ți coruneze fruntea virtutea matronală
Și-n adevăr regină să te cunoască toți.

Șaradă

Versul întîi.....car
Al doilea.....nava
Al treilea.....val
Al patrulea.....carnaval

Capu-mi e o trăsură din cele de folos,
Mijlocu-mi priimindu-l nu vei umbla pe jos,
Iar coada-mi, o știi bine, e grozăvia mării,
Și tot eu pentru tine sînt timpul desfătării.

La Maria

La anul 1834, ian. 1

Un an mai mult s-adună ! Delirul tinereții,
A lui Amor nălucă la cei trecuți se mîn;
Prieteșugul, pacea, ei mîngîierea vieții,
Părinți ai fericirii s-așază-ntr-al meu sîn.

Profane complimente, suspinuri fugătoare,
Născute în văpaia unui nemernic foc,
Zică că sînt aievea visuri amăgitoare,
Junia nepățită, al ușurinții joc !

Soț, tată plin de rane ce încă sîngerează,
Tovaroș bucuriei ș-al timpilor scîrbiți,
El, o, soție dragă ! el vine de-ți urează:
Ani veseli, ani de pace, ani mulți, ani fericiți !

La doamna A

Anul 1836, ian. 1

Ca inima-ți, ca ochii-ți să-ți fie fericirea,
C-al lor senin de vesel să-ți fie acest an,
Ca zîmbetul din buze-ți să-ți rîză fericirea
Și ancora nădejdii s-o rezemi la liman.

La doamna

La anul 1836, ianuarie 1

În sînul fericirei ast an zîmbinda soartă
Facă să afli pace, nădejdea a-ți zîmbi;
Ș-acum cînd se deschide a anului nou poartă,
Să-ntîmpini bucuria în viaț-a te-nsoți.

La citera Matildei

Ce deget vă atinge, o, coarde dureroase?...
Ci nu e-el vostru gemet ce inima-mi străbate,
E palpitul vivace, e virginal suspin
Ce scapă dintr-un suflet, și voi îl repetați
Ca firele electrice, și spuneți și durerea,
Și bucuria-ntreagă, și inocent-ardoare,
Și pacea inocenței, beatitutea-ntreagă
Prin vocea armoniei și repede puritate
Pe aripe serafice.

O voce

La Ecaterina Ghica

Voce-auz, voce de pace,
Și orice durere tace.
Eolian instrument,
Inima-mi vibră, tresare
Într-o mistică mișcare
În fericele-i turment.
Voce-auz, voce de pace,
Și orice durere tace.

Cînd deșteaptă bucuria
Cînd dulce melanholia,
Cînd al îngerilor dor;
Cînd consolă haritatea,
Cînd aprinde pietatea,
Cînd acel divin amor.
S-aude voce de pace,
Și orice durere tace.

Undele de melodie
Legănînd sufletu-mbie
Către țărmii celestini,
Și aude întonare
D-o serafică cîntare
Sărbătorilor divini.
Voce-auz, voce de pace,
Și orice durere tace.

Ești frumoasă, ești senină,
O, cerulee lumină
Din cei ochi inspiratori,

Ești divină,-ncîntătoare,
O seraf-privighetoare,
Ce încînți nemuritori.
Voce-auz, voce de pace,
Și orice durere tace.

Table of Contents

Zburătorul
Sonet la anul 1830
Epigramă
Elegie I. Trecutul
Elegie II. Dragele mele umbre
Cântarea dimineții
Sonet
La moartea lui Cârlova
Serafimul și heruvimul
Adio la anul 1832
Destăinuirea
I
II
III
IV
Visul
I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII
XIV
XV
XVI
XVII
XIX
XX
O noapte pe ruinele Târgoviștii
Odă asupra aniversării de 2 sept. 1829

I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
Odă la pavilionul grecesc
La un poet exilat
Calul, vulpea, lupul
Epitafe
I
II
III
Cumetria cioarei când s-a numit privighetoare
La Elvira
Cutremurul
Ingratul
Vulturul și bufa
Zburătorul
Mihaida
Cântul I
Cântul II
Epitaf la o femeie cochetă
În așteptarea lui 1848. Preziua. Psalm
PREZIUA
Sânta cetate (Terța rima)
La Schiller
Dulcamara
Mușteleși albinele
Corbul și vulpea
Areopagul bestiilor
Un muieroi și o femeie
Mircea și Lazar
Mircea
Lazar
Poezia

Adio la patrie
La Maria
Primul baciu
Un buchet de mireasă
Portretul
Anatolida sau Omul și forțele
I. Empireul și Tohu-Bohu
II. Imnul creațiunii
I. Lumina
II. Firmamentul
III. Apele
IV. Astrele
V. Peștii și păsările
VI. Animalele pământului
VII
III. Viața sau androginul
I
II
III
IV
V
VI
IV. Arborul științei
I
II
III
IV
VIII
IX
X
V. Moartea sau frații
I
II
III
IV
Epitimv
La o mireasă
Șaradă
La Maria
La doamna A

La doamna
La citera Matildei
O voce

Table of Contents

Zburătorul	1
Sonet la anul 1830	2
Epigramă	3
Elegie I. Trecutul	4
Elegie II. Dragele mele umbre	9
Cântarea dimineții	12
Sonet	14
La moartea lui Cârlova	15
Serafimul și heruvimul	18
Adio la anul 1832	23
Destăinuirea	24
I	25
II	26
III	27
IV	28
Visul	29
I	30
II	31
III	32
IV	33
V	34
VI	35
VII	37
VIII	40
IX	41
X	42
XI	43

XII 44
XIII 45
XIV 46
XV 47
XVI 48
XVII 49
XIX 51
XX 52
O noapte pe ruinele Târgoviștii 53
Odă asupra aniversării de 2 sept. 1829 59
I 60
II 61
III 62
IV 63
V 64
VI 65
VII 66
VIII 67
IX 68
X 69
Odă la pavilionul grecesc 70
La un poet exilat 73
Calul, vulpea, lupul 75
Epitafe 79
I 80
II 81
III 82
Cumetria cioarei când s-a numit privighetoare 83
La Elvira 86
Cutremurul 88

Ingratul 91
Vulturul și bufa 98
Zburătorul 101
Mihaida 106
Cântul I 107
Cântul II 115
Epitaf la o femeie cochetă 130
În așteptarea lui 1848. Preziua. Psalm 131
PREZIUA 132
Sânta cetate (Terța rima) 135
La Schiller 140
Dulcamara 143
Mușteleși albinele 147
Corbul și vulpea 152
Areopagul bestiilor 155
Un muieroi și o femeie 159
Mircea și Lazar 165
Mircea 166
Lazar 167
Poezia 168
Adio la patrie 169
La Maria 171
Primul baciu 172
Un buchet de mireasă 173
Portretul 174
Anatolida sau Omul și forțele 177
I. Empireul și Tohu-Bohu 178
II. Imnul creațiunii 188
I. Lumina 189
II. Firmamentul 190

III. Apele 191
IV. Astrele 194
V. Peștii și păsările 195
VI. Animalele pământului 196
VII 198
III. Viața sau androginul 199
I 200
II 203
III 206
IV 208
V 210
VI 213
IV. Arborul științei 215
I 216
II 218
III 220
IV 223
VIII 224
IX 227
X 230
V. Moartea sau frații 233
I 234
II 237
III 244
IV 247
Epitimv 251
La o mireasă 252
Șaradă 253
La Maria 254
La doamna A 255

La doamna 256
La citera Matildei 257
O voce 258